

**T.C.
NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SOSYOLOJİ ANABİLİM DALI**

**SURİYE'DEN TÜRKİYE'YE GÖÇÜN SOSYO-EKONOMİK VE
KÜLTÜREL YANSIMALARI (GAZİANTEP ÖRNEĞİ)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Hazırlayan
Ali Kemal GÜMÜŞ**

**Niğde
Mayıs, 2018**

**T.C.
NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SOSYOLOJİ ANABİLİM DALI**

**SURİYE'DEN TÜRKİYE'YE GÖÇÜN SOSYO-EKONOMİK VE
KÜLTÜREL YANSIMALARI (GAZİANTEP ÖRNEĞİ)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Hazırlayan
Ali Kemal GÜMÜŞ**

Danışman : Prof. Dr. Yücel CAN

Üye : Doç. Dr. Bülent KARA

Üye : Doç. Dr. Ahmet Burak KAHRAMAN

**Niğde
Mayıs, 2018**

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum 'Suriye'den Türkiye'ye Göçün Sosyo-ekonomik Yansımaları (Gaziantep Örneği)' Başlıklı bu çalışmanın, bilimsel ve akademik kurallar çerçevesinde tez yazım kılavuzuna uygun olarak tarafımdan yazıldığını, yararlandığım eserlerin tamamının kaynaklarda gösterildiği ve çalışmanın içinde kullandıkları her yerde bunlara atıf yapıldığını belirtir ve bunu onurumla doğrularım 26/05/2018

Ali Kemal GÜMÜŞ

ONAY SAYFASI

Doç.Dr. Yücel CAN danışmanlığında **Ali Kemal GÜMÜŞ** tarafından hazırlanan " **Suriye'den Türkiye'ye Göçün Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Yansımaları (Gaziantep Örneği)** " adlı bu çalışma jürimiz tarafından Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji Anabilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Tarih: 26/04/2018

JÜRİ :

Danışman : Doç.Dr. Yücel CAN

Üye : Doç.Dr. Bülent KARA

Üye : Doç.Dr. Ahmet Burak KAHRAMAN

ONAY :

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulu'nun ..... Tarih ve ..... sayılı kararı ile onaylanmıştır.

Dr. Öğr. Üyesi Hünkar GÜLER
Enstitü Müdürü

ÖZET
YÜKSEK LİSANS TEZİ

**SURİYE'DEN TÜRKİYE'YE GÖÇÜN SOSYO-EKONOMİK VE KÜLTÜREL
YANSIMALARI (GAZİANTEP ÖRNEĞİ)**

GÜMÜŞ, Ali Kemal

Sosyoloji Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Yücel Can

Mayıs 2018, 99 sayfa

Göç insanlık tarihiyle yaşıt bir kavramdır. Günümüzde göç toplumların ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir. Türk toplumu hem Osmanlı zamanında hem cumhuriyetin kuruluşundan beri bir çok göç olayına tanık olmuştur. Bu göçler genellikle Balkanlar ve Ortadoğu kaynaklıdır. Suriye Arap Cumhuriyetinde 2011 yılı Mart ayında başlayan siyasi çatışmalar sonucunda Türkiye cumhuriyeti büyük bir göç dalgasıyla karşı karşıya gelmiştir.

Yapılan bu çalışma, yaşanan göç hareketlerinin Suriyeli göçmenlerin üzerinde oluşturduğu etki ve genelde Türkiye özelde Gaziantep halkı üzerinde oluşturduğu etkiler üzerine odaklanmıştır.

Gaziantep'in çeşitli mahallelerinde yaşayan Suriyeli göçmenler üzerinde kapsamlı bir anket çalışması yapılmış, yaşanan sorunlar tespit edilip çözüm üretilmeye çalışılmıştır. Çalışmanın ikinci kısmında Gaziantep halkının göçmenler hakkındaki fikirleri derinlemesine mülakat yöntemiyle tespit edilmeye çalışılmış ve yine çözüm önerileri sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Uluslararası Göç, İç savaş, Suriye, Suriyeliler

ABSTRACT
MASTER THESIS

**MIGRATION FROM SYRIA TO TURKEY AND SOCIO-ECONOMIC AND
CULTURAL REFLECTIONS (EXAMPLE OF GAZİANTEP)**

GÜMÜŞ, Ali Kemal

Department of Sociology

Supervisor: Professor Dr. Yücel CAN

May 2018, 99 pages.

Migration is as old as human history. In today's world it is an integral part of societies. Turkish nation experienced many migratory movements in Ottoman era and still has been continuing to experience it since the foundation of Republic. These migrations were mostly from Balkans and the Middle East. Turkey faced a huge wave of migration from Syria as a result of the political conflicts which started in March 2011.

This study focuses on the effects of the migration it creates on Syrians and also on the impact of Turkish people in general and on Gaziantep people in particular.

A comprehensive survey was conducted in various neighbourhoods of Gaziantep. The problems experienced by the migrants were tried to be determined. Some solutions regarding the problems were tried to be produced. In the second part of the work opinions of people in Gaziantep, by using in-depth interview method, were tried to be determined and solution proposals were presented.

Key words: International Migration, civil war, Syria, Syrians

İÇİNDEKİLER

ÖZET	ii
ABSTRACT.....	iv
İÇİNDEKİLER.....	v
TABLolar LİSTESİ.....	ix
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xii
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xiii

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

1.1 ARAŞTIRMA YÖNTEMİ.....	1
1.2 ARAŞTIRMANNIN ÖNEMİ.....	2
1.3 ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI.....	2

İKİNCİ BÖLÜM

GÖÇ VE ULUSLARARASI KORUMA

2.1 GÖÇ NEDİR?	4
2.2 GÖÇ ÇEŞİTLERİ	4
2.3 GÖÇ TEORİLERİ	5
2.3.1 Ravenstein'in Göç Teorileri.....	5
2.3.2 Kesişen Fırsatlar Teorisi	7
2.3.3 İtme-çekme teorisi	7
2.3.4 Merkez-Çevre Teorisi	8
2.4 TÜRKİYE'DE GÖÇ	10
2.4.1 Osmanlı İmparatorluğu Zamanında Göç	10
2.4.2 Cumhuriyet Dönemi.....	11

2.5	Uluslararası Koruma ve Çeşitleri ve YUKK	12
2.5.1	Mültecilik	13
2.5.2	Şartlı Mültecilik(Sığınmacılık)	13
2.5.3	Geçici Koruma	14
2.5.4	İkincil Koruma	14
2.5.5	Yabancılar	15

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SURİYE, TÜRKİYE VE GÖÇ

3.1	SURİYE’NİN SOSYOPOLİTİĞİ.....	24
3.2	TÜRKİYE.....	31
3.3	GÖÇMEN FACIALARI.....	32
3.3.1	Düzensiz Göçle Mücadele ve İnsan Ticareti	32
3.3.2	Düzensiz Göçle Mücadele Koordinasyon Kurulu	33
3.3.3	Göçmen Kaçakçıları.....	34
3.3.4	İnsan Ticareti	35
3.3.5	İnsan Ticareti Mağdurlarını Koruma Dairesi Başkanlığı.....	36
3.4	SURİYELİ KADINLAR VE ÇOCUKLAR	38
3.5	TÜRKİYE’DEKİ KAMPLAR.....	39
3.6	SURİYELİLERİN STATÜSÜ.....	40
3.6.1	Yasal Statü	40
3.6.2	Çalışma Hakkı.....	40
3.7	SURİYELİLERE VERİLEN HİZMETLER.....	41
3.7.1	Eğitim hizmetleri	41
3.7.2	Sağlık Hizmetleri	43

3.8 UYUM ÇALIŞMALARI	44
3.9 GERİ KABUL ANLAŞMASI VE GERİ GÖNDERME	45
3.9.1 AB İle Geri Kabul Anlaşması	47
3.9.2 Avrupa Birliği ile İlişkiler ve Yeniden Yerleştirme	48
3.9.3 Anlaşmaya verilen tepkiler	49
3.10 HÜGO’NUN ARAŞTIRMASI.....	51

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

YAPILAN ÇALIŞMA İLE İLGİLİ BİLGİLER

4.1 TÜRKİYE’YE GELME AMAÇLARI VE TÜRKİYE’Yİ TERCİH SEBEPLERİ	54
4.2 EKONOMİK BULGULAR	61
4.3 DEMOGRAFİK BULGULAR	65

BEŞİNCİ BÖLÜM

GAZİANTEP HALKININ FİKİRLERİ, SURİYELİ GÖÇMENLERE BAKIŞ AÇISI

5.1 EKONOMİ.....	69
5.2 UYUM	70
5.3 KÜLTÜREL YAKINLIK.....	71
5.4 KOMŞULUK.....	71
5.5 GERİ KABUL ANLAŞMASI	72
5.6 KALICILIK	72
5.7 GERİ GÖNDERME.....	73
5.8 VATANDAŞLIK	74
5.9 HÜGO’NUN ARAŞTIRMASIYLA KIYASLAMA.....	74
SONUÇ.....	76

KAYNAKÇA	79
EKLER	82
ÖZGEÇMİŞ	99

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. Yıllara Göre Ülkemize Giriş Yapan Yabancılar	15
Tablo 2. 2016 Yılı Ülkemize Sınır Kapılarından Yapılan Girişler	15
Tablo 3. Yıllara Göre Türkiye’de İkamet İzni ile Bulunan Yabancılar	16
Tablo 4. Bazı İllerde Yabancı İkamet İzinleri.....	16
Tablo 5. 2016 Yılı Uyruklarına Göre Ülkemizde İkamet Eden Yabancılar.....	17
Tablo 6. 2016 Yılı Öğrenci İkamet İzni İle Bulunanlar	17
Tablo 7. 2016-2017 Eğitim öğretim Yılı Türkiye Cumhuriyeti Üniversitelerinde Eğitim Gören Yabancılar	18
Tablo 8. MEB’de Öğrenim Gören Yabancı Öğrenciler	18
Tablo 9. 2016 Yılında Gerçekleşen Türkiye Bursları Başvuru ve Kabuller	19
Tablo 10. 2016 Yılında Çalışma İznine Sahip Yabancılar	19
Tablo 11. Türkiye’de 2016-17 Yılında Görev Yapan Yabancı Uyruklu Öğretim Elemanları	19
Tablo 12. 2011-2015 Yılları Cinsiyete Göre Çalışma İzni (ÇSGB)	20
Tablo 14. Yaş Gruplarına ve Cinsiyetlerine Göre Çalışma İzinleri	21
Tablo 15. İllere ve Cinsiyete Göre Yabancılara Verilen Çalışma İzin Sayısı, 2015	23
Tablo 16. Bazı İllerdeki Suriyeli Göçmen Sayısı.....	25
Tablo 17. Geçici Barınma Merkezleri İçinde ve Dışında Kalan Suriyeliler.	26
Tablo 18. Yıllara Göre Geçici Koruma Kapsamındaki Suriyeliler	26
Tablo 20. Biyometrik Verileri Alınarak Kayıt Altına Alınan Suriyelilerin Yaş ve Cinsiyetlere Göre Dağılımı (09.11.2017)	29
Tablo 21. AFAD 2014 Türkiye’deki Suriyeli Kadınlar Raporuna Göre Suriye’den Türkiye’ye Göçen Kadın ve Erkeklerin Geldikleri Kentler (oransal)	30
Tablo 22. Barınma Merkezleri ve Bu Merkezlerde Bulunan Suriyeli Sayıları	31
Tablo 23. Gaziantep Geçici Barınma Merkezlerindeki Son Durum	32
Tablo 24. Türkiye’de Yıllara Göre Yakalanan Düzensiz Göçmenler	33
Tablo 25. 2016 yılında düzensiz göçmenlerde ilk 10 ülke.....	34
Tablo 26. Yıllara Göre Yakalanan Göçmen Kaçakçısı	35
Tablo 27. İnsan Taciri Olarak Tesbit Edilenler	36
Tablo 28. İnsan Ticareti Mağdurları	37

Tablo 29. Yıllara Göre Barınma Evlerinde Kalan İnsan Ticareti Mağduru Sayısı	37
Tablo 30. İllere göre Geçici Eğitim Merkezleri	42
Tablo 31. Göçmenlere Sağlanan Sağlık Hizmetleri	43
Tablo 32. Geri Kabul Anlaşması İmzalan Ülkeler	46
Tablo 33. 2016 Yılında Suriyeliler İçin Ülkelerin Belirlenen Kotalar Sayıları ve Çıkışı Yapılanların Dağılımı	47
Tablo 34. Birebir Formülü Kapsamında Yerleştirilen Suriyelilerin Yerleştirildikleri Ülkelere Göre Dağılımı.....	49
Tablo 35. Türkiye'ye Ne Zaman Geldiniz?	54
Tablo 36. Türkiye'ye Gelmenizin Temel Amacı Nedir?	55
Tablo 37. Ülke Olarak Türkiye'yi Tercih Etme Sebebiniz Nedir?	55
Tablo 38. Türkiye'ye Daha Önce Geldiniz Mi?.....	56
Tablo 39. Buraya Gelişinizde Kiminle Geldiniz?	57
Tablo 40. Gaziantep'i Tercih Etme Sebebiniz Nedir?	58
Tablo 41. Nerde İkamet Ediyorsunuz?.....	58
Tablo 42. Arapça Dışında Dil Biliyor Musunuz?	59
Tablo 43. Suriye'de Yaşayan Aile Üyeniz Var Mı?	59
Tablo 44. Türkiye'ye Hangi Şehirden Giriş Yaptınız?	60
Tablo 45. Şu An Sürekli Bir İşte Çalışıyor Musunuz?.....	61
Tablo 46. Çalışıyorsanız Çalıştığınız İş Nasıl Buldunuz?	61
Tablo 47. Ne Kadar Süredir Çalışıyorsunuz?.....	61
Tablo 48. Hangi İşte Çalışıyorsunuz?	62
Tablo 49. Kazancınızın Yeterli Olduğunu Düşünüyor Musunuz?.....	62
Tablo 50. Kazandığınız Paradan Suriye'ye Gönderiyor Musunuz?.....	63
Tablo 51. Yaşadığınız İş Yerinde Göçmen Olduğunuz İçin Farklı Muamele Görüyor Musunuz?.....	63
Tablo 52. Ne Kadar Para Kazanıyorsunuz?	64
Tablo 53. Günlük Yaşamınızda Şehir Halkı Tarafından Nasıl Karşılıyor Musunuz?	64
Tablo 54. Savaş Bitince Dönmeyi Düşünüyor Musunuz?	65
Tablo 55. Kaç Yaşındasınız?.....	65
Tablo 56. Cinsiyetiniz Nedir?	66

Tablo 57. Eğitim Seviyeniz Nedir?	66
Tablo 58. Medeni Haliniz Nedir?.....	67
Tablo 59. Çocuğunuz Var Mı?.....	67
Tablo 60. Tüm Çocuklarınız Yaşıyor Mu?	68

ŞEKİLLER LİSTESİ

- Şekil 1.** Journey of Hope (Umuda Yolculuk)Yön:Xavier Koller 1990 12
- Şekil 2.** Türkiye Ve Komşularinin Sahip Olduğu Suriyeli Mülteciler. 24
- Şekil 3.** Cesedi Bodrum Sahiline Vuran Aylan Kurdi,Yaşanan Dramin Sembollerinden.32
- Şekil 4.** Gaziantep Nizip Mülteci Kampından Bir Görüntü 39
- Şekil 5.** Suriye'den Geçişlerin Yapıldığı Kilis'e Bağlı Öncüpınar Sınır Kapısı 60

KISALTMALAR LİSTESİ

AFAD	: Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı
BM	: Birleşmiş Milletler
BMYK	: Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği
ÇSGB	: Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
HÜGO	: Hacettepe Üniversitesi Göç ve Siyaset Araştırma ve Uygulama Merkezi
IOM	: Uluslararası Göç Örgütü (International Organisation for Migration)
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
ORSAM	: Ortadoğu Stratejik Araştırmalar Merkezi
UNHCR (BMİHK)	: Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Konseyi
YİMER	: Yabancılar İletişim Merkezi
YÖK	: Yüksek Öğretim Kurumu
YUKK	: Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

25 mart 2011 de Suriye Arap Cumhuriyeti'nde başlayan iç savaş hızlı bir şekilde büyük bir insani krize dönüştü. Savaştan sadece Suriye halkı değil başta Suriye'nin komşu ülkeleri olmak üzere bir çok ülke etkilendi. Milyonlarca insan göç etmek zorunda kaldı yüz binlercesi öldü. BMYK verilerine göre dünyada 5.3 milyon Suriyeli mülteci vardır ve 8.7 milyon Suriyeli ülke içinde yer değiştirmek zorunda kalmıştır. (Afad, 2017)

Yaşanan göç dalgasından en çok etkilenen doğal olarak Suriye'nin sınır komşuları oldu. Türkiye 2018 yılında 3.500.000'den fazla kişiyle en çok Suriyeli göçmeni barındıran ülke konumunda. Suriyeli göçmenler için harcanan para AFAD'ın tahminlerine göre yaklaşık 25 milyar dolar. (GİGM, 2018)

Bu arada Akdeniz'de göçmen faciaları yaşanmakta yüzlerce insan Avrupa'ya göç etmeye çalışırken yaşamını yitirmektedir. Türkiye ve Avrupa ülkeleriyle yapılan geri kabul anlaşmasıyla bu ölümlerin önüne geçilmeye çalışılmaktadır.

Bu araştırmada Suriye'de yaşanan iç savaşın ve Suriyeli sığınmacıların Gaziantep halkını nasıl etkilediği ve Gaziantep tarafından nasıl etkilendiği araştırılmıştır. Bununla birlikte sığınmacıların Gaziantep ve Türkiye'ye uyumu araştırma konusu edilmiştir. Göçmenlerle birlikte sosyal ve kültürel hayatta yaşanan değişimler ve bu değişimler karşısında Gaziantep halkının yaşanan değişime ve Suriyeli göçmenlere verdiği tepkiler araştırılmış, bu tepkilerin sebepleri ve sonuçları analiz edilmeye çalışılmış ve tavsiyelerde bulunulmuştur.

1.1 ARAŞTIRMA YÖNTEMİ

Gaziantep'deki Suriyeli nüfusu Göç İdaresi Genel Müdürlüğünün verilerine göre 366 000 civarındadır, bunların yaklaşık 25 000'i kamplarda yaşamaktadır. Araştırma kamp dışında yaşayanlara odaklanmış, kamplarda yaşayan göçmenler araştırmaya dahil edilmemiştir.

Araştırmanın birinci kısmını oluşturan anket çalışması Gaziantep'in 2 merkez ilçesi olan Şahinbey ve Şehit Kamil'de 230 kişi ile yapılmıştır. İlk aşamada 261 kişi ile yapılan çalışma 31 katılımcının verdiği tutarsız cevaplar nedeniyle çalışmaya dahil edilmemiştir. Çalışmaya çeşitlilik sağlamak amacıyla Gaziantep'in tek bir noktasında yoğunlaşılmanın bir çok mahallesine gidilmiştir. Çalışmanın yapıldığı başlıca mahalleler şunlardır: Hacıbaba Mahallesi,29 Ekim Mahallesi, İstiklal Mahallesi,60.yıl Mahallesi, Düztepe mahallesi, Karşıyaka Mahallesi ve Çıksorut Mahallesi'dir. Kadınlarla yapılan anketlerde Türkçe bilen Suriyeli Cihan Hanımdan yardım alınmış onun yardımıyla 37 kadın göçmen çalışmaya dahil edilmiş ve çeşitlilik artırılmasında katkıda bulunulmuştur. Çalışma 2014 yılının Kasım ayında başlamış ve 2015'in Şubat ayında bitmiştir.

Araştırmanın ikinci kısmı Gaziantep Halkından 10 kişi ile yapılmıştır. Bu kısımda da çeşitliliğin sağlanması amacıyla farklı meslek grubundan katılımcı sağlanmaya çalışılmıştır. Katılımcılar öğrenci, öğretmen, öğretim görevlisi, esnaf, ev hanımı gibi çeşitli meslek gruplarından oluşmuştur. Derinlemesine mülakat araştırma yöntemi olarak kullanılmıştır. Sorular yarı yapılandırılmış ve bazı katılımcılara soruların hepsi sorulmuşken bazı katılımcılarda soruların bir kısmı sorulmuş ve diğer soruların cevapları toplu halde alınmıştır. Katılımcıların sözleri kesilmeden yapılan mülakatlar ses kayıt cihazıyla kaydedilmiş, daha sonra yazıya geçirilip analiz edilmiştir.

1.2 ARAŞTIRMANNIN ÖNEMİ

Bu araştırma Gaziantep'de yaşayan Suriyeli göçmenlerin durumuna, yaşadıkları problemlere ışık tutulmuş ve çözüm önerileri sunulmuştur. Araştırmanın ikinci kısmında Gaziantep halkının Suriyeli göçmenlere karşı bakış açıları tespit edilmeye çalışılmış ve göçmenlerle yerel halk arasında yaşanan problemlere muhtemel çözüm önerileri sunulmuştur.

1.3 ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI

Araştırma yerel halktan 10 kişi ile sınırlandırılmıştır. Görüşülen Suriyeli göçmen sayısı ise 300 ile sınırlandırılmıştır. Bu çalışma Gaziantep iliyle sınırlandırılmış olup

diğer şehirlerdeki göçmenlerle görüşülmemiştir. 18 yaşından küçük bireyler araştırma kapsamının dışında tutulmuştur. Meslek açısından sınırlandırılma yapılmamıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

GÖÇ VE ULUSLARARASI KORUMA

2.1 GÖÇ NEDİR?

Göçün bir çok tanımı olmakla birlikte en basit haliyle “bir kişinin veya bir grup insanın uluslararası bir sınırı geçerek veya bir devlet içerisinde bir yerden başka bir yere gitmesi” denilebilir (Çiçekli, 2013). TDK sözlüğünde göç “Ekonomik, toplumsal, siyasi sebeplerle bireylerin veya toplulukların bir ülkeden başka bir ülkeye, bir yerleşim yerinden başka bir yerleşim yerine gitme işi, taşınma, hicret, muhaceret.” şeklinde tanımlanmıştır.

Kemal H. Karpat’a göre en kısa tanımıyla göç ”Asıl yerinden, ulaşılmak istenen yere harekettir. Göç sadece bir yerden başka bir yere gitme değildir ve kendi içerisinde kültürel, toplumsal ve sosyo-ekonomik anlamlar taşır (Karpat, 2014:sy71). Canatan’a (2013) göre göç, sadece mekânsal bir hareketlilikten ibaret değildir, aynı zamanda toplumsal bir hareketliliktir. İnsanlar daha iyi yaşam standartlarına erişmek için buldukları yerleri terk edip ve yeni mekânlarında daha iyi bir toplumsal duruma ulaşmak için uğraşırlar. İnan Keser’e göre göç kendi içinde farklılıklar barındırır, tamamıyla homojen bir yapı değildir, sebepleri ve sonuçlarıyla toplumları yeniden yapılandırır(Keser, 2011:1). Balcıoğlu ise göçü “Ekonomik, sosyal ve siyasal sebepler sonucu bireylerin yer değiştirmesi” olarak tanımlamıştır. (Balcıoğlu,2007:15)

2.2 GÖÇ ÇEŞİTLERİ

Petersen’a göre dört çeşit göç şekli vardır.

a) İlkel Göç

İlkel göç, insanların doğa olaylarıyla mücadele edememesi sonucu yaptığı göçtür. Burada bahsedilen ikellik, insanlığın ilkel dönemi değildir. İlkel göç ekolojik sebeplerden kaynaklanmaktadır ve doğal çevrenin yarattığı itme etkisiyle oluşur. Peterson’a göre sanayi öncesi toplumlar muhafazakar eğilimlere sahiptirler. Göç eden bir topluluk sahip olduğu yaşam tarzına uygun, eskiden yaşadığı yere benzer bir yer arar.

Mesela tarım ve hayvancılıkla geçinen bir topluluk göç ettiğinde, tarım ve hayvancılığa müsait yerlere göç eder.

b) Zoraki ve yönlendirilen (impelled) göç

İlkel göçlerde asıl faktör doğa olayları iken, zorlama göçlerde asıl faktör sosyal yapıdır. Bu göç tipi iki gruba ayrılır. Göç edenlerin elinde göç edip etmeme konusunda kısmi bir kontrol varsa, bu göç tipi yönlendirilen göç olarak adlandırılır. Eğer göç edenlerin hiç bir tercih hakkı yoksa bu göç. Zorlama göç ya da zoraki göç olarak adlandırılır. Nazi Almanya'sında göçe zorlanan Yahudileri bu göç çeşidi örnek verilebilir.

c) Serbest Göç

Bahsedilen ilk iki göç tipinde göç edenler edilgen konumdadır ve göçün sebebi bireysel etkenler değildir. Göç ya doğa olaylarından ya da sosyal yapıdan kaynaklanmaktadır. Fakat serbest göçte durum farklıdır. Bu göç tipinde göç edenler göç etmeyi kendileri tercih etmektedirler. (Yalçın,2004:s 29)

d) Kitlesele Göçler

Kitlesele göçler serbest göçlerin sonucu gerçekleşir. Serbest göç sonucunda az sayıda öncü bireyin başka bir yere göç ederek kendi ülkeleriyle bağ kurmaları sonucu o ülkeden göç edenlerin sayısı artar ve göç kitlesele bir hal alır. Buna 1960lı ve 70 li yıllarda Türkiye'den Batı Avrupa'ya özellikle Almanya'ya yapılan göçü örnek verebiliriz.

2.3 GÖÇ TEORİLERİ

2.3.1 Ravenstein'in Göç Teorileri

Ravenstein 1881 İngiliz nüfus sayımı sonuçlarını kullanarak bir çalışma yapmış ve bunun sonucunda göç kanunlarını oluşturmuştur. Bu kanunlar yedi tanedir. (Yalçın, 2004: 22)

a) Göçmenlerin büyük bir kısmı kısa mesafeli yerlere göç ederler ve bu durum göç edilen yerde göç dalgaları oluşturur. Göç dalgalarının yönü geniş ticaret ve sanayi bölgelerine doğrudur.

b) Göçler basamaklar halinde gelişir. Bir kentte gerçekleşen ekonomik gelişme sonucunda o bölgeye yakın yerlerden göç olur. Bu şekilde kırsal bölgelerde nüfus azalması olur. Bu azalma ise daha uzak bölgelerden gelen göçlerle tamamlanır. Bu şekilde gelişen kent basamaklar halinde etkisini tüm ülke çapında hissettirir.

Bu durumun günümüz için ne derece geçerli olduğu tartışmalıdır. Mesela Bursa merkeze bölge köylerden yoğun göç olmaktadır. Fakat köylerde yaşayan nüfus azalması daha uzak bölgelerden gelen göçlerle tamamlanmaz. Türkiye'nin doğusundan gelen göç yine Bursa'nın merkezine doğru gerçekleşir, kırsal bölgeye değil.

c) Bu yayılma süreci kendisini yutan sürecin tersi olsa da onunla benzer özelliklere sahiptir. Bu iki durumu benzer kılan ulaşılmak istenen amaçtır. Göç tek başına amaç değildir. İnsanlar sırf göç etmek için göç etmezler ekonomik ve sosyal sebepleri vardır.

d) Her bir göç akımı karşı göç akımını oluşturur. Ravenstein bu durumu makalesinde detaylı bir şekilde açıklamamıştır. Özetle şöyle denilebilir; yoğun göç alan yerler aynı zamanda yoğun göç verir.

e) Uzun mesafe göç edenler daha çok büyük sanayi ve ticaret merkezlerine doğru göç etmektedir. Ravenstein burada göçün yönünü bir kez daha tekrarlar. Göçmenlerin uzun mesafe göç etmesi durumunda daha çok ticaret ve sanayi bölgelerini tercih ederler. Kısa mesafeli göçler daha çok basamaklı bir şekilde gerçekleşeceği için, doğrudan doğruya sanayi ve ticaret merkezlerine yönelik göç, ilgili kente uzak olan yerleşim birimlerine olamaz.

f) Kentlerde yaşayanlar kırsal kesimde yaşayanlardan daha az göç etme eğilimine sahiptirler. Göç alan bir kentin yerlilerinin başka bir yere göç etmeleri pek olası değildir.

g) Kadınlar erkeklere göre daha fazla göç etme eğilimine sahiptir. Ravenstein, Nüfus sayımı verilerinin “kadının yeri evidir” tarzındaki geleneksel söylemi desteklemediğini açıklamıştır. Özellikle kısa mesafeli göçlerde kadınlar erkelere göre daha etkindir. (Yalçın, 2004: 26)

2.3.2 Kesişen Fırsatlar Teorisi

1940 yılında Stouffer tarafından yeni bir teori ortaya atılmıştır. Bu teori kesişen fırsatlar(intervening opportunities) teorisidir.

Bu teori özetle şunu söylemektedir, belli bir uzaklığa göç eden insanların sayısının, gittikleri yerdeki fırsatların çokluğuyla orantılıdır. (Yalçın, 2004: 28)

2.3.3 İtme-çekme teorisi

Yukarıda anlatılan iki teoriyi, etkisi günümüzde de hissedilen ve bir çok araştırmada dayanak noktası olan itme-çekme teorisi (push-pull) takip etmiştir. Bu teorinin formülasyonunu 1966’daki makalesinde Everett Lee yapmıştır.

Lee’ye göre göç olayında dört temel faktör vardır. Bunlar: (Yalçın;2004,30)

- 1.Yaşanan yerle ilgili faktörler
- 2.Gidilmesi düşünülen yerle ilgili faktörler
- 3.İşe karışan engeller
- 4.Bireysel faktörler.

Lee bazı itici ve çekici faktörlerin çok etkileyici olduğunu ifade etmiştir. O bazı faktörlerin duruma göre bazı insanlar üzerinde etkili olacağını bazılarının üzerinde etkili olmayacağını söylemiştir. Mesela çocuklu bir aile için göç edilecek yerdeki eğitim imkanı önemli bir etken iken çocuk sahibi olmayan biri için bu durum pek bir şey değiştirmez. Özetle itici güçlerin etkisi göç edenlerin yaş medeni durum ve diğer hallerine göre değişiklik gösterir.(Yalçın;2004,31-33)

2.3.4 Merkez-Çevre Teorisi

Göç teorilerinden diğeri bir tanesi de çok yağın bir kullanıma sahip olan ve gelişmiş gelişmemiş ülkeleri konu edinen merkez-çevre (center –periphery) teorisidir. Bu teori meşhur Bağımlılık Okulu tarafından geliştirilmiştir. Bu teoriye göre dünya, merkez-çevre olarak ikiye ayrılmıştır. Çevre ülkelerde nüfus merkezdeki kapitalist ülkelere doğru göç etmeye başlar. (Yalçın, 2004: 35)

Parekh'in göç teorisi sınıflaması şöyledir:

Yukarıda anlatılan göç teorilerinden farklı olarak bir de Hint kökenli sosyal bilimci Parekh 3 farklı göç teorisinin varlığından bahsetmektedir. Bunlar kısaca; liberal, toplumcu ve etnik ya da milliyetçi görüşlerdir. (Yalçın;2004,40)

Liberal görüş: insanlar göç edilecek yerde asgari beklentileri karşılayacak durumda ise, devletler ihtiyaç duyduğunda bu insanları ülkelere kabul edebilir ve ihtiyacı bittiğinde bu insanları geri göndermek isteyebilir. Göçmen işçiler ekonomi çarkında mekanik unsurlar olarak görülmüştür. Fakat “ihtiyaç olmazsa göçmenleri geri göndeririz” düşüncesi hiç bir zaman gerçeği yansıtmamıştır. Bu, savaş dönemleri hariç gerçeği yansıtmayan bir iddiadır (Yalçın;2004,40-41)

Buna en güzel örnek 60lı ve 70li yıllarda Almanya'ya Türkiye'ye yapılan işçi göçleridir. Özellikle Doğu ve batı Almanya'nın 1989da birleşmesinden sonra Almanya işçilere ihtiyaç duymamıştır ve elindeki Türk göçmenlerden kurtulmaya çalışmıştır. Fakat Almanya'nın artık parçası olmuş milyonlara Türk Almanya'yı terk etmeyi reddetmiş hatta yüz binlercesi Almanya vatandaşlığına geçmiştir.

Toplumcu Görüş: bu görüş göçmenlerin kadın ve erkeklerden oluşan ve yönetim tarafından yönlendirilen bir yığın olarak gören liberal görüşün aksine göçmenleri bir biriyle iç içe geçmiş ve toplumsal kimliklerini ve ortak değerlerini önemseyen topluluk olarak görür. Bu sebepten dolayı bu görüş göç olayına daha ihtiyatlı yaklaşmaktadır. Alınacak göçmenlerin topluma en iyi uyum sağlayacak göçmenlerden oluşması gerektiğini ve bunun sonucunda entegrasyonun daha kolay olacağını söyler. (Yalçın;2004,41-42)

Etnik ya da milliyetçi görüş: bu görüş, insanların ortak bir tarihi mirasa veya kan bağına sahip olmayı en önemli etken olarak görür. Bu görüşe göre bir ülkeye kabul edilecek göçmenler, eğer o ülkeyle kan bağına sahipse kabul edilmelidir. Eğer kan bağı yoksa ve o ülke göçmelere çok ihtiyaç duyuyorsa, göçmenlere misafirlik gibi geçici statüler verilmelidir. Bunun en mükemmel örneği Almanya'dır. Çünkü Almaya kan bağıyla alman olanlara dünyanın neresinden gelirse gelsin Alman kültürüne ne kadar uzak olursa olsun ülkelerine geldiklerinde vatandaşlık hakkı vermektedir. Fakat kan bağıyla bağlı olmayanlar vatandaşlık hakkı elde etmek için yıllarca beklemektedirler. (Yalçın;2004,43-44)

Marksist teori

Kendi başına bir Marksist teori yoktur, fakat bu alanda Marksizm'in de söylediği şeyler vardır. Marks'a göre yeni üretim araçlarının kullanılmaya başlamasıyla iş gücüne ihtiyaç azalmıştır. Bunu sonucunda da insanlar mülksüzleşmiş ve işçi olarak kentlere göç etmek zorunda kalmıştır.

Marksist söylemin göç olgusuna dair vurguladığı önemli bir tez de yedek işçi ordusu kavramıdır. Bu kavram çalışabilecek durumda olan ama çeşitli nedenlerle işsiz kalan ve iş bulabilmek için bazı fedakarlıklar yapmayı göze almış işsizlerdir. Bu durumda işverenler elindeki işçileri işten çıkardığında yeni işçileri daha ucuza istihdam edebilir ve bu şekilde işçi ücretlerini kontrol altında tutabilirler.(Yalçın;2004,47)

Ağ Teorisi

Bu teori daha çok göçmenlerin gittikleri yerlerde oluşturdukları sosyal ağlar üzerine odaklanır. Hem yurt içinde hem uluslararası göçlerde göçmenler kendi inanç kültür ve adetlerine yakın buldukları toplulukları tercih ederler. Mesela İstanbul'da Sivaslılar, Erzurumlular Adanalılar belli mahallelerde yoğunlaşmışlardır. Aynı şekilde İngiltere'de yaşayan Türkler genelde Londra'da ve Londra'nın özellikle üç mahallesinde yoğunlaşmışlardır. (Yalçın 2004,200,50)

Gurak ve Caces (Akt.: Yalçın, 2004: 51) göçmen ağlarının altı önemli işlevinin olduğuna dikkat çekmişlerdir:

1. Göçmenleri, göçün verdiği rahatsızlıktan ve masraflardan önemli ölçüde kurtarırlar.
2. Göçmenleri, içine girdikleri toplumdaki yalıtırlar ve onların kendi yurtlarıyla ilişkilerinin devamını sağlarlar.”
3. Göçün başlangıcını ve hedef yerini etkileyerek önemli ölçüde kimlerin göçeceğini belirlerler.
4. Göçmenlerin gittikleri yerlere uyumlarını kolaylaştırırlar.
5. Öncü göçmenler bu ağlar sayesinde potansiyel göçmenlere yabancı toplumdaki fırsatlar ve resmi yapılanmalar hakkında bilgi verirler.
6. Göçün hızını ve büyüklüğünü önemli oranda belirlerler.

2.4 TÜRKİYE’DE GÖÇ

2.4.1 Osmanlı İmparatorluğu Zamanında Göç

Osmanlı İmparatorluğu döneminde din ve ırk ayrımı yapılmaksızın gelenlere hoşgörüyle yaklaşmıştır. Bu durumun en bilinen örneği 1492 yılında on binlerce Yahudi’nin ve Müslüman’ın İspanya’dan gemilerle kurtarılarak Osmanlı İmparatorluğu topraklarına getirilmesidir. Stanford Shaw Osmanlı Devletinin Avrupa’dan Yahudilerin göç etmesi için aktif bir şekilde uğraştığını belirtmiştir. (Shaw;31, 2016)

Bu dönemde öne çıkan diğer kitlesel ve bireysel sığınma hareketlerinin şu şekildedir.

- 1672 Thökoly Ayaklanması’nın ardından matbaacılığın öncüsü İbrahim Müteferrika ile itfaiyeciliğin öncüsü Kont Ödön Seçenyi (Seçenyi Paşa)’nin ve 1699 yılında Macar Kralı Thökoly Imre ve eşinin Osmanlı İmparatorluğuna iltica etmeleri, - 1709 yılında İsveç Kralı Şarl’ın beraberindeki yaklaşık 2 bin kişilik grupla birlikte Osmanlı İmparatorluğuna sığınması,

- 1718 Pasarofça Antlaşması'nın ardından Macar Kralı II. Rakoczy Ferenc'in Osmanlı İmparatorluğuna sığınması,
- 1830 Polonya İhtilali'nin liderlerinden bugünkü Polonezköy'ün kurucusu Prens Adam Czartorski'nin 1841 senesinde Osmanlı İmparatorluğu'na iltica etmesi,
- 1848 Macar Özgürlük savaşını kaybeden Prens Lajos Kossuth ve yaklaşık 3 bin Macarın 1849'da Osmanlı İmparatorluğu'na gelmeleri,
- Farklı istatistiki veriler bulunmakla birlikte, 1856-1864 senesinde ise Rus Ordusundan kaçan yaklaşık 1.500.000 Kafkas nüfusu Osmanlı İmparatorluğu topraklarına kabul edilerek, Balkanlar'a ve Anadolu'nun çeşitli yerlerine yerleştirilmiştir.
- 1917 Bolşevik İhtilali'nin ardından Vrangeli'nin yaklaşık 135 bin kişiyle birlikte Osmanlı İmparatorluğundan koruma talep etmesi.(GİGM, 2014)

2.4.2 Cumhuriyet Dönemi

Türkiye'ye yönelik kitlesel göç hareketleri Cumhuriyet'in kuruluş süreci ve sonrasında da devam etmiştir. Bu hareketlerin en somut örnekleri ise şu şekilde özetlenebilir:

- 1922-1938 yılları arasında Yunanistan'dan 384 bin kişinin
- 1923-1945 yılları arasında Balkanlar'dan 800 bin kişinin
- 1933-1945 yılları arasında Almanya'dan 800 kişinin
- 1988 yılında Irak'tan 51.542 kişinin
- 1989 yılında Bulgaristan'dan 345 bin kişinin
- 1991 yılında I. Körfez Savaşı'ndan sonra Irak'tan 467.489 kişinin
- 1992-1998 yılları arasında Bosna'dan 20 bin kişinin
- 1999 yılında Kosova'da meydana gelen olaylar sonrasında 17.746 kişinin
- 2001 yılında Makedonya'dan 10.500 kişinin
- Nisan 2011- Eylül 2013 arasında Suriye'de yaşanan iç karışıklıklar nedeniyle yaklaşık 500 bin kişinin Türkiye'ye gelişi. (TC içişleri bakanlığı GİGM, 2016Türkiye'de göç 2.2.2015).

Kısacası, Türkiye, 1922'den beri 2.5 milyondan fazla kişiyi göçmen olarak kabul etmiştir. Bu sayıya çalışma ve eğitim gibi amaçlarla gelen yabancılar dahil değildir. Türkiye'ye çalışma, eğitim ve diğer amaçlarla gelmiş olan yabancılara ilişkin rakamlara bakıldığında son 13 yılda toplam 2.442.159 yabancı'nın ikamet izni aldığı kaydedilmiştir.(GİGM, 2016)

Türkiye'den göçler her zaman kitlesel olmamıştır. Türkiye'den Almanya'ya 60lı yıllarda bir çok göç olmuştur. Sadece Almanya'ya değildir. Fransa İsviçre ve Belçika gibi bir çok Avrupa ülkesinde göçmen Türk nüfusu mevcuttur. Norveç'te bir çok Kürt kökenli göçmen Türkler vardır.

1991 yılında Türkiye'nin bir doğu ilinde yaşayan Alevi bir ailenin İsviçre'ye göçünü anlatan İsviçre yapımı film Yabancı dil dalında İsviçre'ye Oscar kazandırmıştır (Şekil1).

Şekil 1. Journey of Hope (Umuda Yolculuk)Yön:Xavier Koller 1990 Kaynak İmdb

2.5 ULUSLARARASI KORUMA VE ÇEŞİTLERİ VE YUKK

İçişleri bakanlığının hazırladığı “Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu” 04.04.2013 tarihinde TBMM Genel Kurulunda kabul edilerek Cumhurbaşkanlığına gönderilmiştir. 6458 Sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu

(YUKK) 10.04.2013 tarihinde onaylanmış ve 11.04.2013 tarih ve 28615 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır (GİGM, 2016)

Bu yasa ile İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü kurulmuştur. Bunun sonucunda insan merkezli hak ve insan temelli, bireysel inisiyatifin ön planda olduğu, güvenlikçi bakış açısının azaldığı yeni bir ortam oluşmuştur.

YUKK'a göre uluslararası koruma 4 çeşittir; Mülteci, şartlı mülteci(sığınmacı), ikincil koruma, geçici koruma.

2.5.1 Mültecilik

YUKK'da(Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu) yapılan tanıma göre mülteci

Avrupa ülkelerinde meydana gelen olaylar nedeniyle; ırkı, dini, tabiiyeti, belli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasi düşüncelerinden dolayı zulme uğrayacağından haklı sebeplerle korktuğu için vatandaşı olduğu ülkenin dışında bulunan ve bu ülkenin korumasından yararlanamayan ya da söz konusu korku nedeniyle yararlanmak istemeyen yabancıya veya bu tür olaylar sonucu önceden yaşadığı ikamet ülkesinin dışında bulunan, oraya dönemeyen veya söz konusu korku nedeniyle dönmek istemeyen vatansız kişiye statü belirleme işlemleri sonrasında verilen statüyü ifade eder (GİGM 2016).

2.5.2 Şartlı Mültecilik(Sığınmacılık)

Avrupa ülkeleri dışında meydana gelen olaylar sebebiyle; ırkı, dini, tabiiyeti, belli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasi düşüncelerinden dolayı zulme uğrayacağından haklı sebeplerle korktuğu için vatandaşı olduğu ülkenin dışında bulunan ve bu ülkenin korumasından yararlanamayan, ya da söz konusu korku nedeniyle yararlanmak istemeyen yabancıya veya bu tür olaylar sonucu önceden yaşadığı ikamet ülkesinin dışında bulunan, oraya dönemeyen veya söz konusu korku nedeniyle dönmek istemeyen vatansız kişiye statü belirleme işlemleri sonrasında verilen statüyü ifade eder. Üçüncü ülkeye yerleştirilinceye kadar, şartlı mültecinin Türkiye'de kalmasına izin verilir.

2.5.3 Geçici Koruma

Ülkesinden ayrılmaya zorlanmış, ayrıldığı ülkeye geri dönemeyen, acil ve geçici koruma bulmak amacıyla kitlesel olarak sınırlarımıza gelen veya sınırlarımızı geçen ve haklarında bireysel olarak uluslararası koruma statüsü belirleme işlemi yapılamayan yabancılara sağlanan korumayı ifade etmektedir.

6458 sayılı Kanunun “Geçici Koruma” başlıklı 91 inci maddesinde; “(1) Ülkesinden ayrılmaya zorlanmış, ayrıldığı ülkeye geri dönemeyen, acil ve geçici koruma bulmak amacıyla kitlesel olarak sınırlarımıza gelen veya sınırlarımızı geçen yabancılara geçici koruma sağlanabilir. (2) Bu kişilerin Türkiye’ye kabulü, Türkiye’de kalışı, hak ve yükümlülükleri, Türkiye’den çıkışlarında yapılacak işlemler, kitlesel hareketlere karşı alınacak tedbirlerle ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlar arasındaki iş birliği ve koordinasyon, merkez ve taşrada görev alacak kurum ve kuruluşların görev ve yetkilerinin belirlenmesi, Bakanlar Kurulu tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.” “Göç Politikaları Kurulu ve görevleri” başlıklı 105 inci maddesinin üçüncü fıkrasının (c) bendinde; “c) Kitlesel akın durumunda uygulanacak yöntem ve tedbirleri belirlemek” ifadelerine yer verilmiştir.

2.5.4 İkincil Koruma

Mülteci veya şartlı mülteci olarak nitelendirilemeyen, ancak menşe ülkesine veya ikamet ülkesine geri gönderildiği takdirde;

- a) Ölüm cezasına mahkûm olacak veya ölüm cezası infaz edilecek,
- b) İşkenceye, insanlık dışı ya da onur kırıcı ceza veya muameleye maruz kalacak,
- c) Uluslararası veya ülke genelindeki silahlı çatışma durumlarında, ayırım gözetmeyen şiddet hareketleri nedeniyle şahsına yönelik ciddi tehditle karşılaşacak, olması nedeniyle menşe ülkesinin veya ikamet ülkesinin korumasından yagöç 5r arlanamayan veya söz konusu tehdit nedeniyle yararlanmak istemeyen yabancı ya da vatansız kişiye, statü belirleme işlemleri sonrasında verilen statüyü ifade eder.

2.5.5 Yabancılar

Türkiye'deki Yabancılar

Yabancı Türkiye Cumhuriyeti devleti ile vatandaşlık bağı bulunmayan kişidir. 2015 yılında ülkemize giriş yapan yabancı sayısı yaklaşık 34 milyon iken 2016 yılında 24 milyon civarında giriş yapılmıştır.

Tablo 1. Yıllara Göre Ülkemize Giriş Yapan Yabancılar

2005	20.275.213	2011	29.093.834
2006	18.916.904	2012	29.704.394
2007	22.249.775	2013	32.865.309
2008	25.002.493.	2014	35.115.789
2009	25.529.375	2015	34.633.391
2010	26.623.911	2016	24.686.471

(GİGM, Göç Raporu, 2018:32)

Ülkelere göre yapılan girişler incelendiğinde en çok giriş yaklaşık 3 milyon giriş ile Almanya ve yaklaşık 2.2 milyon giriş ile Gürcistan'dır. (GİGM, 2018)

Tablo 2. 2016 Yılı Ülkemize Sınır Kapılarından Yapılan Girişler

Almanya	3.808.463	Ukrayna	1.023.807
Gürcistan	2.195.727	Hollanda	893.395
Bulgaristan	1.685.983	Rusya	852.984
İran	1.663.065	Azerbaycan	602.820
İngiltere	1.585.816	Yunanistan	556.459
Toplam		24.686.471	

(GİGM, Göç Raporu, 2018: 32)

İkamet izni: Yabancılara vizenin izin verdiği süreden ya da 90 günden fazla kalma imkanı sağlayan belgedir. 2018 yılında Türkiye'de yaklaşık 627 bin kişi ikamet iznine sahiptir.

Tablo 3. Yıllara Göre Türkiye’de İkamet İzni ile Bulunan Yabancılar

Yıllar	Yabancı sayısı	Yıllar	Yabancı sayısı
2005	178.964	2012	321.548
2006	200.059	2013	313.692
2007	225.208	2014	379.804
2008	174.926	2015	422.895
2009	163.326	2016	461.217
2010	182.301	2017	593.151
2011	234.268	2018	627.206

Kaynak: GİGM, 2018

Tablo 4. Bazı İllerde Yabancı İkamet İzinleri

Adana	4.750
Ankara	59.479
Gaziantep	12.912
İstanbul	217.716
Şanlıurfa	3.235

Kaynak :Basın İlan Kurumu

Uyruklarına göre ülkemizde ikamet eden yabancılar incelendiğinde Suriye ikinci sırada yer almaktadır.

Tablo 5. 2016 Yılı Uyruklarına Göre Ülkemizde İkamet Eden Yabancılar

Uyruk Adı	Toplam	Uyruk adı	Toplam
Irak	55.983	Afganistan	20.148
Suriye	48.738	Gürcistan	18.511
Azerbaycan	39.184	Özbekistan	18.270
Türkmenistan	24.253	İran	16.000
Rusya Federasyonu	21.006	Ukrayna	14.031
Diğer	185.093	Toplam	461.217

(GİGM, Göç Raporu, 2018: 39)

Öğrenci ikamet izni ile bulunanlar ülkelerine göre incelendiğinde Azerbaycan 18.528 öğrenci ile birinci sıradadır.

Tablo 6. 2016 Yılı Öğrenci İkamet İzni İle Bulunanlar

Azerbaycan	10.528	İran	3.333
Türkmenistan	6.600	Yunanistan	1.647
Afganistan	3.803	Kazakistan	1.428
Irak	3.438	Pakistan	1.367
Suriye	3.367	Kırgızistan	1.360

Toplam 244.034

(GİGM, Göç Raporu, 2018:41)

Üniversitelere bakıldığında Suriye 14.765 öğrenci ile ikinci sıradadır. Toplamda 103.727 yabancı öğrenci üniversitelerimizde eğitim görmektedir

Tablo 7. 2016-2017 Eğitim öğretim Yılı Türkiye Cumhuriyeti Üniversitelerinde Eğitim Gören Yabancılar.

Azerbaycan	15.036	Irak	5.118
Suriye	14.765	Yunanistan	2.264
Türkmenistan	18.642	Kırgızistan	2.107
İran	6.181	Kazakistan	2.078
Afganistan	5.316	Libya	2.060

(GİGM, Göç Raporu, 2018:44)

Türkiye Asya ve Avrupa arasında bulunmaktadır. Sahip olduğu bu stratejik konumu sebebiyle bir çok Asya ve Ortadoğu ülkesi vatandaşlarının Avrupa'ya ulaşmasında köprü vazifesi görmektedir. Ayrıca doğudaki komşularından göreceli olarak daha büyük bir ekonomiye sahiptir. Bu sebeplerden dolayı Türkiye'deki ikamet eden yabancıların sayısında sürekli bir artış söz konusudur. Türkiye eğitim konusunda, Avrupa standartlarında olmasa da Ortadoğu ve Orta Asya'daki ülkelere göreceli bir üstünlüğe sahiptir, bu sebeple bu ülkelerdeki bir çok öğrenci eğitim amaçlı Türkiye'ye gelmektedir.

MEB de öğrenim gören öğrenciler incelendiğinde Suriye en üst sıradadır. Toplamda 232.714 yabancı uyruklu öğrenci MEB'de eğitim görmektedir.

Tablo 8. MEB'de Öğrenim Gören Yabancı Öğrenciler

Suriye	166.482	Rusya Federasyonu	3.166
Irak	23.971	Kazakistan	1.858
Afganistan	12.782	Özbekistan	1.798
Azerbaycan	4.227	Kırgızistan	1.468
İran	3.934	Çin	1.415

(GİGM, Göç Raporu, 2018: 46)

Sadece 2016 yılında 47 bin lisans öğrencisi başvuru yapmış 1791'ine burs verilmiştir.

Tablo 9. 2016 Yılında Gerçekleşen Türkiye Bursları Başvuru ve Kabuller

	Lisans	Yüksek Lisans	Doktora	Araştırma	Toplam
Başvuru	47.620	33.698	11.424	150	92.892
Kabül	1.791	1.421	776	7	3.995

(GİGM, Göç Raporu, 2018: 48)

Yabancılara Verilen Çalışma İzni

Ülkemizde yabancıların çalışma hakları kanunlarla düzenlenmiştir. Toplamda 56.591 Yabancı ülkemizde çalışma hakkına sahiptir.

Tablo 10. 2016 Yılında Çalışma İznine Sahip Yabancılar

Gürcistan	8.014	Özbekistan	2.081
Suriye	7.053	Hindistan	1.907
Çin	3.756	Moldova	1.815
Türkmenistan	3.425	Azerbaycan	1.765
Ukrayna	2.476	İran	1.744

(GİGM, Göç Raporu, 2018: 51)

Toplamda 2.864 yabancı uyruklu öğretim elemanı ülkemizde görev yapmıştır.

Tablo 11. Türkiye’de 2016-17 Yılında Görev Yapan Yabancı Uyruklu Öğretim Elemanları

ABD	367	KKTC	104
Suriye	331	Almanya	85
Azerbaycan	255	Mısır	75
Birleşik Krallık	211	Yunanistan	73
İran	192	Kanada	72

(GİGM, Göç Raporu, 2018: 52)

Tabloya bakıldığında Suriye uyruklu yabancı uyruklu akademisyen sayısı hayli yüksektir. Suriye’de savaştan dolayı yaşanan olumsuzluklardan dolayı akademik faaliyetlerini gerçekleştiremeyen akademisyenler ülkemize gelmektedir. Sadece Suriye değil İran Azerbaycan gibi ülkelerden gelen akademisyenler Türkiye için fırsat olarak görülmeleri ve burada kalıcı olmaları için uygun şartlar oluşturularak ve bu kişilerin Türkiye’yi sığrama taşı olarak görüp Avrupa’ya kalıcı olarak geçmelerinin önüne geçilmelidir. YÖK’ün bu anlamda yaptığı YABSİS (Yabancı Akademisyen Bilgi Sistemi) çok anlamlıdır. YÖK tarafından yapılan açıklamaya göre YABSİS savaş gibi olumsuz nedenlerle Türkiye’ye göç eden akademisyen ve araştırmacıların veri tabanı oluşturarak ihtiyaç halinde mesleklerini Türkiye’nin ilgili mevzuatı çerçevesinde icra etmelerine imkan sağlayacaktır. Bu sistem sayesinde üniversiteler, araştırma merkezlerinde çalışmak isteyen akademisyen ve araştırmacılar tek bir merkezden bilgilerini kayıt olarak girebileceklerdir. (yok.gov.tr)

Tablo 12. 2011-2015 Yılları Cinsiyete Göre Çalışma İzni (ÇSGB)

Yıllar	Kadın Sayı	Kadın Yüzde	Erkek Sayı	Erkek Yüzde	Toplam
2011	8.369	48.1	9.070	51.9	17.466
2012	19.552	60.6	12.727	39.4	32.279
2013	28.402	62.0	17.426	38.0	45.828
2014	31.307	59.9	20.996	40.1	52.303
2015	37.638	58.3	26.909	41.7	64.547

(ÇSGB,201

Tablo 13. Eğitim Durumlarına Göre Çalışma İzinleri

Eğitim düzeyi	Kadın	Erkek	Toplam
Okuryazar	2.627	1.333	3.960
İlkokul	730	1.087	1.817
Ortaokul	4.204	1.931	6.135
Lise	15.992	8.701	24.693
Yüksekokul	3.149	2.704	5.853
Üniversite	10.206	9.940	20.146
Yüksek lisans ve üstü	723	1.212	1.935
Bilinmeyen	7	1	8
Toplam	37.638	26.909	64.547

2015 yılı eğitim durumlarına ve cinsiyetlere göre çalışma izinleri. (ÇSGB,11)

Tablo 13'e bakıldığında kadınların eğitim düzeyi artıkça işgücüne katılım oranları erkeklerin oranına yaklaşıyor.

Tablo 14. Yaş Gruplarına ve Cinsiyetlerine Göre Çalışma İzinleri

Yaş Aralığı	Kadın	Erkek	Toplam
15-19	149	115	264
20-24	6.239	2.394	8.633
25-29	7.707	4.849	12.556
30-34	6.31	5.181	11.212
35-39	4.532	4.059	8.591
40-44	3.805	3.240	7.045
45-49	3.244	2.716	5.960
50-54	2.770	2.097	4.867
55-59	1.992	1.260	3.252
60-64	892	670	1.562
65+	265	318	583
Bilinmeyen	12	10	22
Toplam	37.638	26.909	64.547

(ÇSGB,12)

Yaş gruplarına göre çalışma izinleri incelendiğinde genç ve orta yaş grubunun yüksek olduğu görülür.

Ekonomik faaliyetlere göre verilen çalışma izinleri

Bitkisel ve hayvansal üretim ile avcılık ve ilgili hizmet faaliyetleri 93 kişi

Kömür ve linyit çıkartılması 262

Gıda ürünlerinin imalatı 374

Tekstil ürünlerinin imalatı 517

Giyim eşyalarının imalatı 747

Deri ve ilgili ürünlerin imalatı 136

Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı 245

Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı 338

Ana metal sanayii 290 Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (Makine ve teçhizat hariç) 412

Elektrikli teçhizat imalatı 227

Motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı 339

Mobilya imalatı 175

Elektrik, gaz, buhar ve havalandırma sistemi üretim ve dağıtımı 504

Bina inşaatı 1720

Bina dışı yapıların inşaatı 2.704

Toptan ticaret 2849

Perakende ticaret 1851

Hava yolu taşımacılığı 1151

Konaklama 10.501

Seyahat acentesi, tur operatörü ve diğer rezervasyon hizmetleri ve ilgili faaliyetler 1121

Büro yönetimi, büro destek ve iş destek faaliyetleri 2674

Eğitim 2672

İnsan sağlığı hizmetleri 1056

Ev içi çalışan personelin işverenleri olarak hane halklarının faaliyetleri 168.825

Tablo 15. İllere ve Cinsiyete Göre Yabancılara Verilen Çalışma İzin Sayısı, 2015

İl	Kadın	Erkek	Toplam
İstanbul	12.882	10.062	22.944
Antalya	9.617	4.649	14.266
Adana	232	1.089	1.321
Gaziantep	303	810	1.113
Bursa	918	997	1.915
Ankara	7.236	2.024	9.260
Kahramanmaraş	10	75	85
İzmir	1.923	1.203	3.126

ÇSGB,2018

Tablo incelendiğinde Gaziantep'deki yabancı çalışanların büyük çoğunluğunu erkekler oluşturuyor. Bu durum ataerkil aile yapısının devam ettiğinin göstergesi olarak düşünülebilir. Antalya ve Ankara'da erkeklerin oranı kadınlardan bariz bir şekilde daha azdır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SURİYE, TÜRKİYE VE GÖÇ

3.1 SURİYE’NİN SOSYOPOLİTİĞİ

Birleşmiş Milletler İnsani Koordinasyon Ofisi (OCHA 2016) verilerine göre Savaşın başladığı Mart 2011’den beri 250.000 den fazla insan öldü, bir milyondan fazla insan yaralandı. 4.8 milyon insan ülkesini terk etmek zorunda kaldı. 6.5 milyon insan ülke içinde yer değiştirmek zorunda kaldı. 2016 yılında 6 milyonu çocuk olmak üzere 13.5 milyon insan yardıma muhtaç.

11.5 milyon Suriyelinin sağlık yardımına ihtiyacı var.12.1 milyonunun su ve sağlık hizmetlerine ihtiyacı var. Bunun yanısıra 5.7 milyon çocuğun eğitim desteğine ihtiyacı var. Yaklaşık 2.5 milyon kişi gıda sıkıntısı çekiyor ve 1.5 milyon kişi barınma imkanından yoksun.

Yine OCHA’nın verilerine göre Suriyelilerin 5’te 4’ü fakirlik içinde yaşıyor. Krizin başladığı 2011den bu yana ortalama yaşam süresi 20 yıl düştü. Eğitime katılım yüzde 50’den fazla düştü.

Şekil 2. Türkiye Ve Komşularinin Sahip Olduğu Suriyeli Mülteciler. Kaynak UNHRC

Ortadoğu'daki bir çok ülke gibi, Suriye nüfusu da genç. 0-14 yaş grubu toplam nüfusun üçte birini oluşturuyor.

Paranın değerinin düşmesinden dolayı artan hayat pahalılığı sebebiyle halk ekonomik sıkıntılarla baş etmeye çalışıyor. Yiyecek, doğalgaz ve elektrik fiyatlarında da artışlar ve kesintiler var.

Büyük çoğunluğu güvenlik sebebiyle olmak üzere Suriye'yi terk etmek zorunda kalan sığınmacıların büyük çoğunluğu Suriye'ye komşu ülkelerdeki kamplarda veya evlerde kalıyor. Bir kısmı ise gittiği ülkede iş bulamadığından dolayı sokakta yaşamak zorunda kalıyor. Ülkelerinden göç etmek zorunda kalan Suriyeliler büyük oranda Türkiye, Lübnan, Ürdün, Irak ve Mısır'da kalıyor.

Merkezi haber alma teşkilatı CIA'nin verilerine göre Suriye'nin 2015 nüfusu yaklaşık 17 milyon. Kentleşme oranı yaklaşık %58. İşsizlik oranı %57. Yaklaşık 185,000 km2 alana sahip. Ülkenin %90'ı Araplardan oluşuyor, geri kalanı Kürtler ve Ermeniler. %87si Müslüman yüzde 10' u Hristiyan. Milli geliri yaklaşık 56 milyar dolar. Kişi başına düşen milli gelir 5.100 dolar. Bu rakam Birleşmiş milletler verilerine göre 2918 dolar (CIAatabank,2016).

Tablo 16'da görüldüğü üzere Gaziantep'te geçici koruma kapsamında bulunan göçmen sayısı 323.000'dir. Gaziantep hem coğrafi konumu sebebiyle hem de sosyo-ekonomik yönüyle sığınmacıların göç ettiği yerlerin başında gelmektedir. Gaziantep Suriye'nin en büyük şehirlerinden Halep'e çok yakın mesafededir ve başta tekstil olmak üzere bir çok alanda iş imkanına sahiptir.

Tablo 16. Bazı İllerdeki Suriyeli Göçmen Sayısı

Şanlıurfa	472.628	Mersin	199.976
İstanbul	547.348	Kilis	130.523
Hatay	455.445	Konya	102.835
Gaziantep	366.566	Bursa	139.927

Adana 187.366 İzmir 133.248

(GİGM, 2018)

Tablo 17. Geçici Barınma Merkezleri İçinde ve Dışında Kalan Suriyeliler.

Geçici Barınma merkezinde Kalanlar	Geçici Barınma Merkezi dışında Kalanlar	Toplam
264.169	2.484.198	2.748.367

Tablo 17’de görüldüğü üzere göçmenlerin çok az bir kısmı geçici barınma merkezlerinde kalmaktadır. Tabloya göre Türkiye’ye yerleşen sığınmacıların yalnızca yüzde 10’u kamplarda kalıyor. Geri kalanlar ise kamplar dışında kalıyorlar. Kamp dışında kalanların yaklaşık %75’i bir apartman dairesinde kalıyor. Fakat ev veya apartman dairesinde kalanların yüzde 60’dan fazlası bir evde yediden fazla kişi ile kalmak zorunda.

Tablo 18. Yıllara Göre Geçici Koruma Kapsamındaki Suriyeliler

2012	14.237
2013	224.655
2014	1.519.286
2015	2.503.549
2016	2.748.367
2017	3.268.818

GİGM, Göç Raporu 30.10.2017 itibariyle

Tablo 18’de görüldüğü üzere göçmen sayısı her geçen gün artmaktadır. Sayı 3 milyonu da geçmiştir.

Tablo 19. Geçici Koruma Kapsamındaki Suriyelilerin İllere Göre Dağılımı

Adana	150.795	Kahramanmaraş	90.199
Adıyaman	25.631	Karabük	488
Afyon	4.664	Karaman	585
Ağrı	916	Kars	184
Aksaray	1492	Kastamonu	944
Amasya	244	Kayseri	58.938
Ankara	73.198	Kırıkkale	817
Antalya	401	Kırklareli	2.127
Ardahan	98	Kırşehir	873
Artvin	40	Kilis	124.481
Aydın	7.994	Kocaeli	32.090
Balıkesir	2.176	Konya	73.445
Bartın	33	Kütahya	370
Batman	19.706	Malatya	21.986
Bayburt	42	Msnisa	6.700
Bilecik	557	Mardin	94.346
Bingöl	703	Mersin	146.931
Bitlis	739	Muğla	9.588
Bolu	1.146	Muş	858
Burdur	8.082	Nevşehir	6.607
Bursa	106.893	Niğde	3.424

Çanakkale	3.846	Ordu	727
Çankırı	372	Osmaniye	43.773
Çorum	1.890	Rize	662
Denizli	7.964	Sakarya	8.120
Diyarbakır	29.771	Samsun	4.303
Düzce	627	Siirt	3.372
Edirne	6.552	Sinop	82
Elazığ	5.861	Sivas	2.540
Erzincan	185	Şanlıurfa	420.532
Erzurum	689	Şırnak	14.416
Eskişehir	2.508	Tekirdağ	6.484
Gaziantep	329.670	Tokat	874
Giresun	155	Trabzon	2.223
Gümüşhane	78	Tunceli	89
Hakkari	1.010	Uşak	1.341
Hatay	384.024	Van	1.890
Iğdır	88	Yalova	2.904
Isparta	6.409	Yozgat	3.352
İstanbul	479.555	Zonguldak	331
İzmir	108.889	Toplam	2.969.669

Kaynak: Basın İlan Kurumu, 2018

Tablo 19’da görüldüğü üzere Türkiyenin her ilinde az çok Suriyeli sığınmacı bulunmaktadır.

Tablo 20. Biyometrik Verileri Alınarak Kayıt Altına Alınan Suriyelilerin Yaş ve Cinsiyetlere Göre Dağılımı (09.11.2017)

Yas	Erkek	Kadın	Toplam
Toplam	1.776.632	1.526.481	3.303.118
0-4	245.425	228.927	474.352
5-9	234.679	220.834	455.513
10-14	178.312	163.327	341.639
15-18	154.623	126.518	281.141
19-24	281.713	207.900	489.613
25-29	179.144	136.105	315.249
30-34	147.488	113.996	261.484
35-39	103.448	84.668	188.116
40-44	72.302	67.319	139.621
45-49	55.433	50.968	106.401
50-54	44.305	42.591	86.896
55-59	29.684	29.585	59.269
60-64	20.570	21.019	41.589
65-69	13.600	13.995	27.595
70-74	7.230	8.066	15.296
75-79	4.467	5.342	9.809
80-84	2.353	3.001	5.354
85-89	1.263	1.570	2.833
90+	593	750	1.343

Kaynak: Basın İlan Kurumu, 2018

Tablo aşağıya doğru azalmaktadır, bu durum genç nüfusun fazlalığını göstermektedir, gerek sağlık gerek eğitim ve uyum gibi konularda bu veriler dikkate alınarak politika üretilmelidir. 19-24 yaş aralığı 489 bin civarı kişiyle en geniş yaş

aralığıdır, bu yaş aralığının istihdamda yer bulması gerekmektedir, yapılan politikalar bu genç nüfusun ihtiyaçları göz önünde bulundurularak yapılmalıdır.

Tablo 20’de görüldüğü üzere kayıt altına alınanların 1.350.000’i 19 yaş altı kişileri oluşturuyor. Bu veri bize Suriyeli sığınmacıların yarısının çocuklardan oluştuğunu gösteriyor. Özellikle 5-9 yaş arası sığınmacı sayısı çok fazla. Suriye’deki iç savaş durumunun belirsizliği dikkate alındığında bu çocukların özellikle eğitim imkanlarından azami derecede faydalanmalarına imkan sağlanmalı ve eğitimsiz kayıp bir kuşak oluşumunun önüne geçilmelidir.

Tablo 21. AFAD 2014 Türkiye’deki Suriyeli Kadınlar Raporuna Göre Suriye’den Türkiye’ye Göçen Kadın ve Erkeklerin Geldikleri Kentler (oransal)

Halep	35,7	Şam	3,8
İdlip	20,9	Humus	1,7
Rakka	10,9	Süveyde	0,4
Lazkiye	8,2	Dera	0,3
Hama	7,5	Tartus	0,1
Hasiçi	5,4	Kuneytire	0,1
Deyrizor	3,9		

Afad, 2014

Tablo 6 da görüldüğü üzere en çok sığınmacının geldiği kent Halep, bunun sebebi coğrafi yakınlık, Halep Gaziantep’e yaklaşık 1,5 saatlik mesafede. Halep’ten sonra sırasıyla İdlip, Rakka Lazkiye ve Hama izliyor. Bu sayılan illerin çoğu Suriye’nin kuzeyinde yani Türkiye’ye yakın iller. Buradan gelen sığınmacıların Türkiye’yi seçmesindeki en büyük etken ulaşım kolaylığı.

3.2 TÜRKİYE

BM verilerine göre Türkiye'nin nüfusu 79 milyon alanı 783562 km2 halihazırdaki göçmenleri de hesaba kattığımızda Türkiye'nin nüfusu 82 milyona varmaktadır. Ekonomik büyüklüğü 800 milyar dolara yakındır. Türkiye'nin Suriyeli sığınmacılar için harcadığı para AFAD'ın verilerine göre 25 milyar dolardır. (Afad,2018), (data.un.org)

Afad'ın verilerine göre Türkiye'nin başta güneydoğu illeri olmak üzere toplam 10 kentte 24 çadır ve ya konteynır kent bulunuyor. 8 çadır kent ile Hatay en çok çadır/konteynır kente sahip olan şehir. Ülke çapında 17 Ekim 2016 İtibariyle Barınma Merkezlerindeki Suriyeli Sayısı 227.947 (Kaynak AFAD).

Tablo 22. Barınma Merkezleri ve Bu Merkezlerde Bulunan Suriyeli Sayıları

İl	Barınma Merkezi Sayısı	Mevcut Suriyeli Sayısı
Şanlıurfa	4 Barınma Merkezi	76.631
Kilis	2 Barınma Merkezi	27.158
Gaziantep	4 Barınma Merkezi	24.796
Kahramanmaraş	1 Barınma Merkezi	22.848
Hatay	4 Barınma Merkezi	18.024
Adana	1 Barınma Merkezi	27.750
Adıyaman	1 Barınma Merkezi	8.824
Osmaniye	1 Barınma Merkezi	15.273
Mardin	1 Barınma Merkezi	4.179
Malatya	1 Barınma Merkezi	9.467
Toplam	20 Barınma Merkezi	227.997

Afad, 2018

Tablo 23. Gaziantep Geçici Barınma Merkezlerindeki Son Durum

Geçici Barınma Merkezi	Barınma Tipi	Mevcut	Toplam
İslahiye Çadırkenti	1.562 çadır	6.349	24.796
Karkamış Çadırkenti	1.632 çadır	5.541	
Nizip 1 Çadırkenti	1.873 çadır	9000	
Nizip 2 Konteynirkenti	908 konteynır	3.906	

Afad, 2018

3.3 GÖÇMEN FACIALARI

Yukarıda da bahsedildiği gibi yüzlerce göçmen Akdeniz’de Avrupa’ya iltica etmeye çalışırken hayatlarını kaybetmektedir. Avrupa ülkeleriyle Türkiye arasında yapılan geri kabul anlaşması Göçmen ölümlerini azaltmayı ve Avrupa’ya olan göçmen akımını durdurmayı planlamaktadır.

Şekil 3. Cesedi Bodrum Sahiline Vuran Aylan Kurdi, Yaşanan Dramın Sembollerinden.
Fotoğraf: Nilüfer Demir/DHA

3.3.1 Düzensiz Göçle Mücadele ve İnsan Ticareti

Düzensiz göç; bir ülkeye yasadışı yollardan giriş yapmak, yasadışı şekilde kalmak veya yasal yollarla girip yasal süresi içerisinde çıkmamak anlamındadır.

3.3.2 Düzensiz Göçle Mücadele Koordinasyon Kurulu

Düzensiz göçle daha etkili şekilde mücadele etmek için Göç İdaresi Genel Müdürlüğü bünyesinde Düzensiz Göçle Mücadele Koordinasyon Kurulu oluşturulmuştur. Düzensiz göçle mücadele koordinasyon kurulu 6458 nolu YUKK kanunu ile düzenlenmiştir.

Kurulun görevleri şunlardır:

- 1.Düzensiz göçle etkin şekilde mücadele edilebilmesi amacıyla kolluk birimleri ve ilgili kamu kurum ve kuruluşları arasında koordinasyonu sağlamak,
- 2.Yasa dışı olarak Türkiye'ye giriş ve Türkiye'den çıkış yollarını tespit ederek önlemler geliştirmek,
- 3.Düzensiz göçle yönelik tedbirleri geliştirmek,
- 4.Düzensiz göçle mücadele alanında mevzuat oluşturma ve uygulama çalışmalarını planlamak ve uygulanmasını izlemek, (GİGM, 2018; 23)

Tablo 24. Türkiye'de Yıllara Göre Yakalanan Düzensiz Göçmenler

2005	57.428
2006	51.983
2007	64.290
2008	65.737
2009	34.345
2010	32.667
2011	44.415
2012	47.510
2013	39.890
2014	58.647
2015	146.485
2016	174.466
2017	175.752

(GİGM, 2018)

2015 yılından itibaren yakalanan düzensiz göçmen sayısı hızlı bir şekilde artmıştır. 2011 yılında Suriye’de başlayan iç karışıklıklar, yaklaşık 3 yıl içerisinde daha da şiddetlenmiştir, savaşın kısa sürede bitmeyeceği düşüncesinden emin olan iç savaş mağdurları göç sürecini hızlandırmıştır.

Tablo 25. 2016 yılında düzensiz göçmenlerde ilk 10 ülke

Suriye	69.755	Bangladeş	2.390
Afganistan	31.360	İran	1.817
Irak	30.947	Özbekistan	1.648
Pakistan	19.317	Myanmar	1.169
Gürcistan	2.679	Azerbaycan	1.138

(GİGM, Faaliyet Raporu, 2018: 66)

Tahmin edileceği gibi en çok düzensiz göçmenin yakalandığı ülke, uzun süredir iç savaştan muzdarip olan Suriye’dir.

3.3.3 Göçmen Kaçakçıları

Doğrudan doğruya veya dolaylı olarak maddî menfaat elde etmek amacıyla, yasal olmayan yollardan; bir yabancıyı ülkeye sokan, ülkede kalmasına imkân sağlayan veya ülkeden çıkaran kişilerdir. Göçmen kaçakçıları, düzensiz göç kapsamında değerlendirilir. (GİGM, Göç Raporu, 2018: 59)

Göçmen kaçakçılığı Avrupa’nın göçmenler konusunda aldığı yasal düzenlemelerden dolayı İnsan kaçakçıları için karlı hale gelmiştir. (Castles;2004) Bireysel imkanlarla Avrupa’ya iltica etmeye çalışanlar sıkı güvenlik önlemlerinden dolayı başarısız olmaktadır. Bunun sonucunda göçmenler insan kaçakçıları yoluyla Avrupa’ya ulaşmaya çalışmaktadır.

2016 yılında Türkiye’de göçmen kaçakçısı olarak yakalanan kişi sayısı 3.314 olarak tespit edilmiştir. 2010 yılından 2016 yılı sonuna kadar yakalanan göçmen kaçakçısı sayısı ise 15.247’dir. (GİGM, Faaliyet Raporu: 66)

Tablo 26. Yıllara Göre Yakalanan Göçmen Kaçakçısı

2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
1.711	1.292	1484	1.469	1.506	4.471	3.314	4641

(GİGM, 2018)

3.3.4 İnsan Ticareti

İnsan Ticareti şüphesiz büyük bir insan hakkı ihlalidir. Basit tanımıyla insan ticareti; İnsanların sömürü amaçlı kaçırılıp alıkonulması demektir. İnsan ticareti suçu, Sınır aşan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi’ne Ek İnsan Ticaretinin, Özellikle Kadın ve Çocuk Ticaretinin Önlenmesine, Durdurulmasına ve Cezalandırılmasına İlişkin Protokol’de şu şekilde tanımlanmıştır.

“kuvvet kullanarak veya kuvvet kullanma tehdidi ile veya diğer bir biçimde zorlama, kaçırma, hile, aldatma, nüfuzu kötüye kullanma, kişinin çaresizliğinden yararlanma veya başkası üzerinde denetim yetkisi olan kişilerin rızasını kazanmak için o kişiye veya başkalarına kazanç veya çıkar sağlama yoluyla kişilerin istismar amaçlı temini, bir yerden bir yere taşınması, devredilmesi, barındırılması veya teslim alınması” uhdigm, 2018

İnsan Ticareti, göçmen kaçakçılığından farklıdır. Göçmen kaçakçılığında göçmenlerin rızası vardır ve işlenen suç devlete karşıdır. İnsan kaçakçılığında ise göçmenin rızası yoktur ve işlenen suç hem bireye karşı hem devlete karşıdır.

İnsan Ticareti riski taşıyan gruplar genelde şunlardır;

- Ailelerini kaybetmiş kadın ve çocuklar
- Bekar veya boşanmış çocuklu kadınlar
- İşsiz ve yoksul kadın ve erkekler
- Aile içi şiddete maruz kalmış kadın ve çocuklar
- Kayıt dışı seks işçileri
- kayıt dışı sektörlerde çalışanlar.(Adıgüzel, 2016)

3.3.5 İnsan Ticareti Mağdurlarını Koruma Dairesi Başkanlığı

İnsan Ticareti Mağdurlarını Koruma dairesi Başkanlığı, Göç İdaresi Genel Müdürlüğü Merkez Teşkilatına bağlı Hizmet Birimlerinden birisidir. Başkanlığın görevleri şunlardır;

- İnsan ticaretiyle mücadele ve mağdurların korunmasına ilişkin iş ve işlemleri yürütmek.
- İnsan ticaretiyle mücadele ve mağdurların korunmasına ilişkin projeleri yürütmek.
- İnsan ticareti mağdurlarına yönelik yardım hatlarını kurmak, işletmek veya işlettirmek. (GİGM, Faaliyet raporu, 2018: 33)

Tablo 27. İnsan Taciri Olarak Tesbit Edilenler

2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
379	422	308	253	301	108	107	66	60	81	119	75

(GİGM, Göç Raporu, 2018: 81)

Tablo 28. İnsan Ticareti Mağdurları

2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
256	246	148	120	102	58	82	55	21	50	108	181	303

(GİGM, 2018)

Tablo 29. Yıllara Göre Barınma Evlerinde Kalan İnsan Ticareti Mağduru Sayısı

2005	142	2011	51
2006	194	2012	25
2007	111	2013	9
2008	84	2014	26
2009	83	2015	69
2010	39	2016	138
		2017	251

Güncelleme 10/23/2017

Goc.gov.tr,2017

3.4 SURIYELİ KADINLAR VE ÇOCUKLAR

Savaşın en büyük mağdurları genelde savunmasız çocuklar ve kadınlardır. Özellikle çocuklar psikolojik bozukluklar, şiddet , çocuk evlilik ve kumalık gibi tehlikelerle karşı karşıyadırlar. UNICEF'in verilerine göre Suriyeli göçmenlerin yarısı çocuktur. UNİCEF Türk Hükümeti'nin ortaklığıyla savaş mağduru çocukların eğitim ve sağlık sorunlarıyla ilgili önemli çalışmalar yapmıştır. Bunlardan bazıları şunlardır:

25 kamp ve 2 kentte 103.000 çocuğun yararlandığı 27 Çocuk Dostu Alan (ÇDA) oluşturulmuştur. Bu alanlarda 40.000 çocuğa psikolojik ve sosyal destek sağlanmıştır. Çocuk Yetiştirme Programı aracılığıyla 7.000'den fazla Suriyeli ebeveyn çocuklarının duygusal ve davranışsal sıkıntılarını ele alıp onlara daha fazla destek olacak şekilde gerekli becerilerle donatılmıştır.

Suriye'de 2013 yılında baş gösteren çocuk felci salgınının ardından 1 milyonun üzerinde Suriyeli ve Türkiyeli çocuğa çocuk felci ve kızamık aşısı yapılmıştır. 2.200'den fazla çocuğa beslenme taranması yapılmıştır. Bu çocuklardan 45'inde orta düzeyde akut malnütrisyon tespit edilmiş ve çocuklar tedavi programı kapsamına alınmıştır (Unicef, 2015).

Eğitim kuşkusuz her çocuğun hakkıdır. Hem ulusal hem uluslararası yasalar gereği Türkiye'deki her çocuk eğitim hakkına sahiptir, Suriyeli çocukların eğitimi konusunda önemli adımlar atılmıştır. Milli Eğitim Bakanlığı müsteşar yardımcısı Yusuf Büyük Türkiye'de 300.000 Suriyeli göçmen çocuğun eğitime ulaştığını söylemiştir. Suriyeli çocukların hem devlet okullarına hem de şehir merkezi ve kamplardaki geçici eğitim merkezlerinde eğitim imkanına sahip olduklarını belirtmiştir (Anadolu Ajansı, 2016).

Eğitim topluma uyum sağlamanın en etkin aracıdır. Suriyeli çocukların eğitimi bu açıdan çok önemlidir. Yüksek miktarda Suriyeli çocuğun eğitiminde başarısız olunması toplumsal kaynaşmayı engelleyebilir ve sonuç olarak toplumsal sıkıntıların artmasına sebep olur

3.5 TÜRKİYE'DEKİ KAMPLAR

Türkiye 2.700.000 civarındaki sığınmacı'ya ev sahipliği yapmasına rağmen sığınmacılara sağladığı imkanlar ve sığınmacılar için inşa edilen kamplar hem yerli hem de uluslararası alanda takdir toplamıştır.

Afad'ın verilerine göre yaklaşık 250.000 mülteci kamplarda kalmaktadır. Gaziantep te kamplarda kalanların sayısı 25.000 civarındadır. Türkiye'deki mülteci kampları uluslararası standartların üzerindedir ve yerli yabancı bir çok kurum ve kuruluştan bu yönde olumlu tepkiler almıştır. 13 mart 2014 de New York Times'da yayınlanan bir makalede kampların eklenenin üzerinde bir kalitede donatıldığı belirtilmektedir (New York Times ,2014). Euronews internet sitesinde çıkan haber kampların standardının yüksek olduğunu anlatmaktadır (27/08/2016).

Şekil 4. Gaziantep Nizip Mülteci Kampından Bir Görüntü

3.6 SURIYELİLERİN STATÜSÜ

Göçmeler için tanımlanan çeşitli kavramlar vardır, bunlar, (yukarıda belirtildiği üzere) mülteci, şartlı mülteci ve ikincil koruma ve geçici koruma statüleri. Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nda yapılan tanıma göre sadece Avrupa ülkelerinden gelenler mülteci olarak kabul edilmektedir.

Göçmenlerin yaşam şartlarının iyileştirilmesi açısından sığınmacı statüsü yerine mülteci statüsü verilmesi bazı çevrelerce tavsiye edilmiştir. Mülteci statüsü verildiğinde başta ikamet hakkı olmak üzere çalışma hakkı, ve sağlık hizmetlerine erişmek gibi sosyal hakların iyileşmesi beklenmektedir. Başta Hayata destek derneği olmak üzere bir çok kurum kuruluş Suriyelilere mülteci statüsü verilmesi konusunda fikir beyan ettiler. (www.stgm.org.tr)

3.6.1 Yasal Statü

2011 Mart ayında başlayan insani krizden itibaren Suriye Arap Cumhuriyetinden ülkemize giriş yapanlara uzun süre misafir dendi, fakat yaşananların uzun süreli bir iç savaşa dönüşmesi ile durum değişti. Bu süre zarfında bazen mülteci bazen şartlı mülteci bazen de sığınmacı diye tanımlandılar. Kafa karışıklığını gidermek ve Suriyelilerin hukuki statüsünü tanımlamak için kapsamlı bir kanuna ihtiyaç duyuldu. 22.10.2014 tarih, 29153 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan, “Geçici Koruma Yönetmeliği” yayınlandı ve Suriyeliler geçici koruma kapsamına alındı. İnsani krizin yaşandığı Mart 2011 yılından 2016 yılına kadar Suriyelilere çalışma hakkı verilmedi.

3.6.2 Çalışma Hakkı

Misafirliğin uzun sürmesiyle geçici koruma kapsamındaki Suriyeliler için çalışma ihtiyacı doğdu. “Geçici Koruma Sağlanan Yabancıların Çalışma İzinlerine Dair Yönetmelik” 15.01.2016 tarihinde yürürlüğe girdi . Bu yönetmelik ile Suriyeli

yabancılara çalışma hakkı verildi. Yönetmeliğe göre geçici koruma kapsamında olan ama çalışma izni olmayan yabancılar çalışamazlar ve çalıştırılmazlar. Çalışma izni olanlar sadece kalmalarına izin verilen illerde çalışabilirler. Çalışma izni almak için geçici koruma kaydının üzerinden 6 ay geçmesi gerekmektedir. Öğretmenlik doktorluk gibi mesleki yeterlilik gerektiren hizmetlerde Çalışma bakanlığından “ön izin belgesi” alınması gerekir. Bu kişilere asgari ücretin altında ücret ödenemez. Bakanlık ayrıca kota sınırlaması getirmiştir. Bir işyerinde geçici koruma sağlanan yabancı çalışan sayısı Türk çalışanların yüzde onunu geçemez. Çalışma izni başvurusu işveren tarafından yapılır. Çalışma izni olmayan yabancıyı çalıştıran işverene verilecek para cezası 2016 yılı için 8.848 TL olarak belirlenmiştir. Çalışma izni olmadığı halde çalışan bağımlı çalışana 881 TL, bağımsız çalışana 3.536 TL para cezası öngörülmüştür. (www.resmigazete.gov.tr)

Yönetmelik sayesinde iki önemli sorunun giderilmesinde önemli adımlar atılmıştır. Bu yönetmelikle Suriyeliler çalışma hakkına kavuşmuş ve daha insani şartlar altında yaşama imkanına sahip olmuştur. Ayrıca yönetmelik sayesinde kayıt dışı istihdamın önüne geçilmiştir. Yönetmelik sayesinde Suriyeliler işgücü piyasasında yer alıp ülke ekonomisine katkıda bulunabilirler. Yönetmelik yüzde on kotası ile Türk çalışanların hakkını da gözetmiş bu konuda yapılan “Suriyeliler işimizi elimizden alıyorlar” tarzı eleştirilerin önüne geçerek sosyal uyumu sağlamada önemli adım atılmıştır. Asgari ücretin altında ücret ödenmesinin yasaklanmasıyla işverenlerin hem daha çok Suriyeliyi daha ucuza çalıştırarak emek sömürüsü yapıp hem de Türk çalışanlarının çalışma ihtimalini azaltma imkanı önlenmiştir. Yapılan bu yasal çalışmalar göçmenlerin gelmesiyle beş kata kadar düşen işçi fiyatlarıyla endişeye kapılan yerel halkın endişeleri belli bir seviyeye kadar giderilmiştir. (Orsam;16,2014)

3.7 SURIYELİLERE VERİLEN HİZMETLER

3.7.1 Eğitim hizmetleri

Türkiye’de 432 geçici eğitim merkezi vardır. Bunların 31’i kamp içi, 401 kamp dışıdır. Geçici Eğitim Merkezlerinin en yoğun olduğu iller Hatay, İstanbul ve 52 eğitim

merkeziyle Gaziantep'tir.

Tablo 30. İllere göre Geçici Eğitim Merkezleri

Hatay	120	Mardin	5
İstanbul	66	Osmaniye	5
Gaziantep	52	Kayseri	3
Şanlıurfa	43	Adıyaman	2
Kahramanmaraş	31	Batman	2
Adana	23	Diyarbakır	2
Kilis	22	Kocaeli	2
Konya	21	Malatya	2
Mersin	17	Antalya	1
İzmir	6	Sakarya	1
Ankara	5	Siirt	1

29 Mart 2017 itibariyle, devlet okullarında 166.482 geçici eğitim merkezlerinde 293.039 toplam 459.521 kişiye eğitim verilmiştir. (GİGM,2018)

Geçici Eğitim Merkezlerinde Suriyelilere kendi dillerinde eğitim verilmektedir. Ayrıca haftada 15 saat Türk öğretmenlerden Türkçe dersleri almaktadırlar. (GİGM, 2018)

Verilen bu eğitimlerin amacı, Suriyeli öğrencilerin Türk eğitim sistemine dahil edilmesi ve uyum sürecinin hızlandırılmasıdır.

Ayrıca 2016 yılı için ön lisans, lisans ve yüksek lisans düzeyinde 1.275 öğrenciye burs sağlanmıştır. Bu burslar Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı tarafından koordine edilen Türkiye Bursları kapsamında gerçekleştirilmiştir. (GİGM, 2018)

3.7.2 Sağlık Hizmetleri

Geçici koruma kapsamında bulunan Suriyelilere 29.04.2011 tarihinden itibaren geçici barınma merkezlerinin içinde ve dışında sağlık hizmetleri verilmektedir. Verilen bu hizmetler Sağlık Bakanlığının kontrolü ve sorumluluğundadır. Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD) tarafından yayımlanan 2015/8 sayılı Genelge ve Sağlık Bakanlığı tarafından yayımlanan 04.11.2015 tarihli ve 9648 sayılı “Geçici Koruma Altına Alınanlara Verilecek Sağlık Hizmetlerine Dair Esaslar” yönergesi verilen bu hizmetlere yasal zemin sağlamaktadır.

Tablo 31. Göçmenlere Sağlanan Sağlık Hizmetleri

Geçici Barınma Merkezleri		Türkiye Geneli Sağlık Hizmetleri Verileri				
Doktor Sayısı	Sağlık Personeli	Poliklinik	Hastaneye sevk	Hastanede Yatan	Doğum	Ameliyat
93	174	20.956.267	918.694	964.047	184.390	797.450

Sağlık Bakanlığı tarafından verilen hizmetler şunlardır; birinci basamak koruyucu, tanı ve tedavi edici sağlık hizmetleri kapsamında; ayakta tanı ve tedavi hizmetleri, bağışıklama hizmetleri, bulaşıcı hastalık ve salgın ile mücadele hizmetleri, tüberkülozla mücadele hizmetleri, çevre sağlığı hizmetleri, kadın ve üreme sağlığı hizmetleri, çocuk ve ergen sağlığı hizmetleri. (GİGM, Göç Raporu, 2018:82)

Geçici barınma merkezlerinde bu hizmetler, toplum sağlığı merkezi personeli tarafından verilmektedir. Geçici barınma merkezleri dışında ise başvuru aile ya da toplum sağlığı merkezi personeli tarafından hizmet sağlanmaktadır. (GİGM,2018)

3.8 UYUM ÇALIŞMALARI

Göç İdaresi Genel Müdürlüğü ve MEB Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü arasında Türkiye’de yaşayan yabancı kişilere yönelik Türkçe dil kursu, meslek edindirme ve hobi kursları açılmasına ilişkin işbirliği protokolü imzalanmış ve bu kapsamda 7.832’i Türkçe dil kursu olmak üzere 11.600 yabancı uyruklu kişi bu kurslardan yararlanmıştır.

Bu çalışmaların amacı yabancı kişilerin ülkemizde toplumla olan karşılıklı uyumlarını kolaylaştırmak, sosyal hayatın tüm alanlarında üçüncü kişilerin aracılığı olmadan bağımsız hareket edebilmelerini kolaylaştıracak bilgi ve becerileri kazandırmak amaçlanmıştır.

Ayrıca, Göç İdaresi Genel Müdürlüğü tarafından göçmen çocukların uyumunu kolaylaştırma amaçlı MUYU setleri hazırlanmıştır. ‘MUYU’ göçmen bir çocuk olarak tasarlanmıştır. Bu setlerden 125.000 adet basılmış ve 81 ile dağıtılmıştır. Bu setler İngilizce, Türkçe ve Arapça olarak hazırlanan hikâye kitapları, hikâyeli boyama kitapları, motif boyama kitabı, resim de eri, boyama kalemleri ve kalem kutusu içermektedir.

Göç İdaresi Genel Müdürlüğü ve BMMYK işbirliğinde 2.950 adet MUYU Seti basılmış ve 6 Mayıs 2016 tarihinde Gaziantep Toplum Merkezinde dağıtılmıştır. (GİGM, 2018)

Göçmen çocuklar ile Türkiye’de yaşayan çocuklar arasında iletişimi kolaylaştırmak, göç konusuna farkındalık oluşturmak ve göçmen çocukların dil ve psiko-sosyal gelişimine katkı sağlamak üzere 6-11 yaş arasındaki çocukların kullanımı için uygun olabilecek MUYU seti. (GİGM, 2018)

YİMER

Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, İnsan Ticareti Mağduru Acil Yardım ve İhbar Hattı olarak hizmet veren 157 numarasını devralmış ve 20.08.2015 tarihinde Yabancılar İletişim Merkezi (YİMER) adını alan ihbar hattına dönüştürmüştür. Bu ihbar hattı ile yabancıların tüm soru ve sorunlarının çözüm merkezi haline getirilmesi planlanmıştır.

YİMER’de 6 dilde hizmet verilmektedir; Türkçe, İngilizce, Arapça, Rusça, Almanca ve Farsça. İnsan ticareti mağdurlarının yanı sıra Yabancıların; vize, ikamet, uluslararası koruma, geçici koruma gibi konulara da yardımcı olmaktadır.

YİMER’de seviye bazlı bildirim yönetimi uygulanmaktadır. Bu yönetime göre birinci seviye yabancı temsilcilerinin durumlarda ikinci seviye mevzuat uzmanlarına müdahale etmektedir. Bu seviyede de çözüm bulunamadığında ise üçüncü seviye kurum uzmanına devreye girmektedir. (GİGM,2018)

Ayrıca YİMER, acil yardıma ihtiyaç duyan yabancılara ilgili kolluk kuvvetleriyle uyumlu şekilde yardım sağlamaktadır. Yabancıların kolluk birimleriyle iletişime geçebilmesi adına dolaylı olarak tercüme hizmeti de ermektedir. 158 Sahil Güvenlik, 155 Polis İmdat, 156 Jandarma ve 112 Acil Çağrı hatlarına yönlendirilen çağrılarla birçok operasyon gerçekleştirilip, 4.155 kişinin hayatı kurtarılmıştır.

YİMER’e yapılan çağrılar incelendiğinde çağrılarının %73’ü ikamet,%18’i geçici koruma ve % 4’ü vize ile ilgilidir. Gelen çağrılarının %64’ü Türkçe,%27’si arapça,%5’i İngilizce %3’ü Rusça,%1’i Farsçadır. (GİGM, 2018)

3.9 GERİ KABUL ANLAŞMASI VE GERİ GÖNDERME

Geri kabul anlaşmaları, anlaşmayı imzalayan devletlerin birbirlerinin topraklarında yasadışı olarak bulunanların ya da kendi topraklarından yasadışı olarak diğer ülkelere gitmeye çakışan üçüncü ülke vatandaşlarını kabul etmeyi zorunlu kılan anlaşmalardır. (GİGM, 2018:60)

Türkiye şuana kadar bir çok ülkeyle geri kabul anlaşması imzalamıştır.

Tablo 32. Geri Kabul Anlaşması İmzalan Ülkeler

Ülke	İmza Tarihi	Ülke	İmza Tarihi
Suriye	10 Eylül 2001	Belarus	29 Mart 2013
Yunanistan	8 Kasım 2001	Karadağ	18 Nisan 2013
Kırgızistan	6 Mayıs 2003	AB	16 Aralık 2013
Romanya	19 Ocak 2004	Bosna-Hersek	16 Şubat 2012
Ukrayna	7 Haziran 2005	Nijerya	2 Şubat 2011
Pakistan	7 Aralık 2010	Yemen	20 Ekim 2012
Rusya Federasyonu	18 Ocak 2011	Kosova	15 Aralık 2015
Moldova	1 Kasım 2012	Norveç	26 Nisan 2016

(GİGM, 2018:60)

2016 yılı içerisinde yaklaşık 12.000 yabancı, üçüncü ülkelere yerleştirilmiştir, bunlardan 4120'si geçici koruma kapsamındadır. Kanada ile doğrudan yürütülen insani transfer kapsamında ise 2.624 kişi Kanada'ya yerleştirilmiştir. (GİGM, Faaliyet Raporu, 2018)

Tablo 33. 2016 Yılında Suriyeliler İçin Ülkelerin Belirlenen Kotalar Sayıları ve Çıkışı Yapılanların Dağılımı

Ülke	Kota Sayısı	Çıkış Yapanlar
Amerika Birleşik Devletleri	8000	-
Norveç	600	551
Avustralya	500	69
İngiltere	1000	870
Kanada	5000	2624
Toplam	15000	4120

3.9.1 AB İle Geri Kabul Anlaşması

AB ile Geri Kabul anlaşması 16 aralık 2013 de Ankara’da imzalanmıştır. 1 ekim 2014’te yürürlüğe girmiştir. Geri Kabul Anlaşması'nın Haziran 2016'da uygulanmaya başlamasına karar verildi. Bu tarihten itibaren AB ülkelerine Türkiye’den gitmiş yasadışı göçmenler kendi ülkelerine iade edilmek üzere Türkiye’ye gönderilmesi öngörüldü. Avrupa Birliği Bakanlığına göre:

Yasadışı yollarla AB ülkelerine giden veya bu ülkelerde buldukları sırada yasadışı duruma düşen (örneğin, vize süresini geçiren) Türk vatandaşları ve Türkiye üzerinden Anlaşma’ya taraf diğer ülke veya ülke grubuna geçiş yapmış üçüncü ülke vatandaşlarının Anlaşma’da belirlenen şartlar ve kurallar çerçevesinde Türkiye’ye geri alınmasını, yasadışı yollarla AB ülkeleri üzerinden ülkemize gelen veya Türkiye’de buldukları sırada yasadışı duruma düşen AB üyesi ülkeler ve üçüncü ülke vatandaşlarının Anlaşma’da belirlenen şartlar ve kurallar çerçevesinde ilgili AB ülkesine iade edilmesini düzenlemektedir. Türkiye-AB Geri Kabul Anlaşması’nda, tarafların üçüncü ülke vatandaşlarını Anlaşma’nın yürürlüğe girmesinden itibaren 3 yıllık bir geçiş süresi sonunda kabul etmeye başlamaları öngörülmüştür. Buna göre Türkiye, ülkesi üzerinden AB ülkelerine yasa dışı yollarla giden üçüncü ülke vatandaşlarını Anlaşma yürürlüğe girdikten 3 yıl sonra geri almaya başlayacaktır.

Bu anlaşma neticesinde Avrupa birliği tarafından 3 milyar Euro yardım yapılması ve Türk vatandaşlarına Schengen vizesi muafiyeti verilmesi öngörülmektedir. (www.ab.gov.tr)

3.9.2 Avrupa Birliği ile İlişkiler ve Yeniden Yerleştirme

16 Aralık 2013 tarihinde “Türkiye Cumhuriyeti ile Avrupa Birliği Arasında İzinsiz İkamet Eden Kişilerin Geri Kabulüne İlişkin Anlaşma” imzalanmış ve Türkiye Büyük Millet Meclisi onayına sunulmuştur. Bunun sonucunda AB ile vizelerin karşılıklı kaldırılması amacıyla “Vize Serbestisi Diyaloğu” süreci başlatılmıştır ama uzun süredir somut bir gelişme olmamıştır. 6 şubatta Dışişleri bakanı Mevlüt Çavuşoğlu Türkiye’nin 72 kriteri tamamladığını ve sorumluluğun artık AB’de olduğunu söyledi. Haberturk.,2016

Brüksel’de gerçekleşen 18 Mart 2016 tarihli Türkiye-Avrupa Birliği Zirvesi’nde varılan mutabakat çerçevesinde, 20 Mart 2016 tarihinden itibaren Türkiye’den Ege adalarına geçen tüm yeni düzensiz göçmenlerin (kaçak göçmenlerin) Türkiye’ye geri dönüşleri 4 Nisan 2016 tarihi itibari ile başlamıştır. (GİGM, Faaliyet Raporu, 2018)

Ayrıca Nisan 2016’da başlayan ve Türkiye- Avrupa Birliği arasında yürütülen birebir formülü kapsamında 2.718 Suriyeli yabancı, başta Almanya, Hollanda ve Fransa olmak üzere çeşitli AB ülkelerine yerleştirilmiştir. (GİGM, Faaliyet Raporu, 2018)

Tablo 34. Birebir Formülü Kapsamında Yerleştirilen Suriyelilerin Yerleştirildikleri Ükelere Göre Dağılımı

Almanya	4051
Hollanda	2603
Fransa	1329
İsveç	742
Finlandiya	1002
Belçika	823
İtalya	332
İspanya	429
Avusturya	213
Lüksemburg	206
Portekiz	123
Litvanya	84
Hırvatistan	76
Letonya	46
Estonya	41
Malta	17
Toplam	12.117

(GİGM, 2018)

Başta AB ile yapılan bu Geri Kabul Anlaşmalarının amacı düzensiz göçü engellemek, insan kaçakçılığı ve insan ticaretini önlemektir. Yeniden yerleştirilen göçmenlerin sayısı Türkiye'nin sahip olduğu yüksek miktardaki göçmenlere oranla çok düşük kalmaktadır.

3.9.3 Anlaşmaya verilen tepkiler

Başta Uluslararası Af Örgütü olmak üzere bir çok kurum ve kişiler AB ile yapılan bu anlaşmaya tepki göstermiştir. İnsan Hakları İzleme Örgütü (HRW) varılan anlaşmanın AB ilkelerine de ters olduğunu düşünüyor. Örgütün Mülteci Hakları Direktörü Bill Frelick BBC'ye konuşmasında şöyle demiştir:

"Mülteciler bir pazarlık unsuru olarak kullanılmamalı. AB'nin mülteci sığınma sistemi, hatta Avrupa değerleri risk altında"

Ayrıca Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR), AB ve Türkiye arasındaki geri kabul anlaşmasının uluslararası hukuku ihlal edeceği yönünde uyarmıştır.

Örgüt, göçmenlerin başvurularının tek tek ele alınmadan bir ülkeden başka bir ülkeye gönderilmelerinin uluslararası anlaşmalara aykırı olacağını söylemiştir. (Bbc, 2017)

UNHCR'ın Avrupa Direktörü Vincent Cochetel, "İnsanları hiçbir güvence olmadan Türkiye'ye geri gönderme planı, uluslararası hukuk ve Avrupa hukuku açısında birçok sorun barındırıyor" şeklinde konuşmuştur. (BBC, 2016)

BM İnsan Hakları Yüksek Komiseri Zeyd Raad el Hüseyin bu durumun uluslararası hukukla çelişeceğini belirtmiştir. t24, 2015

UNHCR'ın eski Türkiye direktörü Metin Çorabatır ise şu şekilde açıklama yapmıştır:

"Geri kabul anlaşmasının yürümesi açısından Türkiye'de mülteci statüsü için bireysel başvuru imkanının olması lazım. Ancak Suriyeliler geçici koruma statüsü altında oldukları için bu imkanları yok"

Türkiye an itibarıyla Suriyeli göçmenlere bir çok hak tanımalarına rağmen, göçmenlere verilecek mülteci statüsünün getireceği resmi sorumlulukların çokluğundan dolayı göçmenlere mülteci statüsü vermiyor.

Çorabatır, "AB Türkiye'nin 'güvenli ülke' olduğu imajını yayıp, mümkün olduğu kadar çok insanı Türkiye'ye yollamak istiyor. Türkiye ise bu tanımı en dar şekliyle yorumlayıp daha az insanı geri kabul anlaşması çerçevesinde almaya hevesli" diyerek durumu açıklamış oldu. Göçmenlerin sayıca çok olmaları ülkelerin göçmenleri kabul

noktasında çekingen davranmasına sebep oluyor. Maalesef bu durumda en çok mağdur olanlar yine göçmenler özellikle göçmen çocuklar oluyor. (bbc, 2017)

Prof. Dr. İlber Ortaylı ise yapılan anlaşmanın yanlış olduğunu söylemiş ve bunun vahim sonuçlar doğuracağı uyarısında bulunmuştur.

“Maalesef samimi konuşmak zorundayım Avrupa Birliği ile yapılan anlaşma yanlıştır. Bunun çok vahim sonuçları olur. Gittiği yerden zorla getirilen insanlar burada tıpkı Lübnan’daki Filistinlilerin fonksiyonuna dönüşebilirler. Geleceğin terörü çıkabilir, bu kaçınılmazdır. Bu çok yanlış bir politikadır. Bir tek Almanya bir parça mülteci kabulüne yanaştı. Öbürlerinin baskısıyla mürai bir uygulamanın içine girildi ve bu bizim başımıza dert açacak ve bizim göç geleneğimize de yakışmıyor. Bunun değiştirilmesi lazım. Bir şekilde bu kararın düzeltilmesi lazım. Burada oturan burada oturur. Kimsenin zorla verdiğini almak zorunda değiliz. Türkiye gönlü kırgın insanların rezervi olamaz. Hiçbir ülke olamaz. Bu çok yanlıştır”(www.sozcu.com.tr)

3.10 HÜGO’NUN ARAŞTIRMASI

Hacettepe Üniversitesi Göç ve Siyaset Araştırmaları Merkezinin(Hügo) yaptığı ”Türkiye’deki Suriyeliler: Toplumsal Kabul ve Uyum araştırması” adlı çalışma bize genel olarak Türkiye halkının göçmenler konusunda fikirlerini ve algılarını hakkında bilgi vermektedir. Araştırma Kasım 2014 de yayınlanmış ve daha sonra kitap haline dönüştürülmüştür. Çalışma 6 ildeki insanlarla yapılmıştır üç tanesi başta Gaziantep olmak üzere Kilis ve Hatay olan sınır illerimizde yapılmıştır. Çalışmanın Gaziantep’te yapılması benim tarafımdan yapılan araştırmaya ışık tutabilir.

Yapılan çalışmada Türk halkının yabancı düşmanlığı hatta zaman zaman ırkçılığa kayabileceği tutumlara rağmen genel olarak kabul düzeyinin yüksek olduğunu göstermektedir. Bazen yaşanan protestolar ve göçmenlere uygulanan şiddet içerikli tepkiler olsa da bu genel durumu bozmamaktadır.

Araştırmadaki sonuçlara göre Türk halkının Suriyeli göçmenlerle ciddi bir kültürel farklılık gördüğü tespit edilmiştir. Göçmenlere vatandaşlık verilmesine kesinlikle karşılar.

Sonuçlara göre Türk toplumunun kabul düzeyinin yüksek olduğu ve kabul edici durumun düşmanlığa dönüşme potansiyeli olduğunu söylüyor.

Araştırmada krizin iyi yönetilmesi açısından iki noktanın üzerinde durulmuştur. birincisi düzenli kayıtlama, ikincisi hem geçiciliğe hem kalıcılığa yönelik eşzamanlı stratejilerin geliştirilmesi.

Araştırmada; derinlemesine mülakat, kamuoyu araştırması, medya analizi, STK analizi, uzman görüşmeleri gibi yöntemler kullanılmıştır. Araştırmada göç edenlerin etnik-dini özelliklerindeki değişimden de bahsedilmiştir.11 Nisan 2011 den itibaren gelenlerin çok büyük bir kısmı Sünni Araplardan oluşmaktaydı, Işid şiddetinin artmasıyla Ezidiler, Ermeniler ve Kürtler gibi başka din ve etnisiteye mensup kişilerde gelmiştir. Bunun önemli bir sonucu olmuş, Türkiye'nin kapılarını insanlık namına açtığını doğrulamış ve bölge halkının Sünni Arapların gelişini politik tavır olarak görmesinden kaynaklanan tedirginliği azaltmıştır.

Araştırmada uluslararası toplumun duyarsızlığı eleştirilmiştir. Bu durum benim tarafımdan yapılan araştırmada da gözlenmiştir. Daha önce ifade edildiği gibi Türkiye'nin harcadığı para 7,6 milyar dolardır.

Araştırmada siyasi eğilimler dikkate alınmıştır. Genelde HDP-AK partili kişilerin ve CHP MHP partililerin bakış açılarında benzerlik tespit edilmiş,. Ak Parti-BDP taraftarlarının CHP-MHP ye göre göçmenleri daha benimseyici bir tavır gösterdiği belirtilmiştir.

Ayrıca araştırmada Göçmenlerin kabulünün dayanak noktasının insani bakış açılı olmasıdır. Gelenlerin diline-dinine ve etnik yapısına bakılmaksızın alınması gerektiği ve bunun insanlık görevi olduğu belirtilmiştir .Savaş devam etse bile geri gönderilmelerinde tam bir karşı çıkış tespit edildiği söylenmiştir.

Ayrıca Suriyeli göçmenlerin ekonomiye yük oldukları fikrinin yüksek bir oranla desteklendiği belirtilmiş.

Şahsi olarak yardımda buldunuz mu sorusuna yaklaşık %70 oranla hayır cevabı verilmiştir.

Türk halkının yaklaşık %55'i Suriyeliler işlerimizi ellerimizden aldı önermesine katılmaktadır.

Bir kısım şahısların suç işledikleri gerekçesiyle Suriyeli göçmenlere uygulanan şiddeti haklı bulanların oranı % 50 ye yakındır. Bizim yaptığımız araştırmada farklı sonuçlar gözlemlenmiştir.

Suriyelilerin kalıcı olması durumunda ileride büyük problemlere sebep olacağını düşünenlerin oranının yüksek olduğu belirtilmiş, bu durum siyasi parti skalasında değerlendirildiğinde en yüksek %76 oranla MHP en düşük %50 oranla BDP taraftarlarıdır.

Araştırmaya katılanların yarısı Suriyeli biri ile komşu olmaktan hoşlanmamakta yarısı bu konuda bir sıkıntı görmemektedir.

Suriyelilerin topluma uyum sağlayacağı konusunda pek olumlu bakılmamaktadır, yaklaşık %67 bu konuda olumsuz bakış açısı sergilemektedir. Yaklaşık %82 oranla Suriyelilerin vatandaşlık verilmeleri desteklenmemiştir.

Yaklaşık %50lik kısım göçmenler konusundaki krizin iyi yönetilmediğini düşünmektedir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

YAPILAN ÇALIŞMA İLE İLGİLİ BİLGİLER

4.1 TÜRKİYE'YE GELME AMAÇLARI VE TÜRKİYE'Yİ TERCİH SEBEPLERİ

Tablo 35. Türkiye'ye Ne Zaman Geldiniz?

	Toplam	toplam yüzde	erkekler	kadınlar
3 aydan fazla	19	7,6	6,9	9
6 aydan fazla	48	18,8	18,6	18,1
1 yıldan fazla	101	40,4	41,0	35
2 yıldan fazla	62	24,8	22,9	29,8
Savaş başladığından beri	21	8,4	10,6	7,7

Bu soruya “1 yıldan fazla süredir Türkiye’deyim” cevabını verenlerin oranı %40.Savaş başladığından beri burada olanların oranı ise yüzde 8. Bu durum Gaziantep’e olan göçün savaşın başında şiddetli olmadığı zamanlarda az olduğu ve savaşın şiddetinin artmasıyla birlikte göçün de arttığını gösterir. İki yıldan beri Türkiye de olduklarını söyleyenlerin oranı yaklaşık yüzde 25 araştırmanın yapıldığı zaman itibarıyla göçün devam ettiğini gösterir 3 aydan beri Türkiye’ye gelenlerin sayısının gözle görülür bir oranda artmıştır.

Tablo 36. Türkiye'ye Gelmenizin Temel Amacı Nedir?

	toplam	Toplam yüzde	erkekler	kadınlar
Savaş ve iç karışıklıktan kaçış	192	72,3	73,4	57,5
iş	36	13,6	16,1	7,5
Eğitim	26	9,8	7,0	18,7
Tedavi	5	1,9	2,0	6,2
Akraba ziyareti	6	2,3	1,5	10

Tablo 36'da görüldüğü gibi Türkiye'ye göçün en önemli sebebi iç savaştan kaçış olarak sonuçlanmıştır. Ankete katılanların yaklaşık yüzde 78'i bu seçeneği seçmiştir. Aynı şekilde yaklaşık yüzde 15'lik kesim bu soruya iş bulma kaygısıyla Türkiye'ye geldiklerini söylemiştir. Aslında bu seçenek birinci seçenекle yakından ilişkilidir. Zira savaş sebebi ile Suriye işsizlik artmış ve geçim sıkıntısı baş göstermiştir. Eğitim sebebiyle Gaziantep'e gelenlerin sayısı %10 civarındadır. Gaziantep'te bir devlet üniversitesiyle birlikte toplam 3 üniversite vardır. Bu üniversitelerde bir çok Suriyeli öğrenci mevcuttur.

Tablo 37. Ülke Olarak Türkiye'yi Tercih Etme Sebebiniz Nedir?

	Toplam	Toplam Yüzde	Erkekler	Kadınlar
Ekonomik açıdan daha çok fırsat olması	42	15,4	14,4	17
Demokratik olması	51	18,7	19,9	15,8
Yaşadığım yere yakın olması	172	63,0	63,2	58,5
Bürokratik açıdan girişin kolay olması	8	2,9	2,5	8,5

Tablo 37 de görüldüğü gibi ankete katılanların çok büyük bir kısmı Türkiye'ye gelme

sebebinin yaşadığı yere yakın olmasıdır. Halep gibi Gaziantep'e otobüsle 1.5 saat uzaklıktaki kalabalık bir şehrin varlığı düşünüldüğünde bu durum hiç şaşırtıcı değildir. Katılımcıların yaklaşık yüzde 65'i bu şıkkı işaretlemişlerdir. Bürokratik açıdan girişin kolay olması yaklaşık yüzde üçlük bir karşılık bulmuştur. Bu durum göçmenlerin bürokrasiyi birinci öncelik almadığı ve zor durumda kaldığında kaçak yollardan giriş yapılabildiğinin göstergesidir. Pek fazla seçeneği olmayan göçmenler gerektiğinde ölümü bile göze alıp göç etmektedirler. Zira haberlerde sürekli duyduğumuz Ege ve Akdeniz'deki göçmen faciaları ve ölümleri bu durumun bir anlamda kanıtıdır. Şaşırtıcı olan ekonomik açıdan fırsatların çok olması seçeneğinin yaklaşık yüzde 17 de kalmasıdır. Bu durum anlaşılır bir şekilde insanların can güvenliğini ekonomik imkanların üstünde tuttuğunun göstergesidir. Çünkü yaşamın daha ucuz olduğu Irak, Ürdün ve Lübnan'a gitmek daha uzun bir yolculuk gerektirecek ve bu yolculuk esnasında güvenliklerinin tehlikeye girme ihtimali artacaktır.

Tablo 38. Türkiye'ye Daha Önce Geldiniz Mi?

	Toplam	Toplam yüzde	Erkekler	Kadınlar
Evet	62	25,3	29,3	14,1
Hayır	183	74,7	70,7	85,9

Bu soruya 183 kişi hayır cevabını vermiştir, daha önce Türkiye'ye gelmediğini ifade etmiştir. Bu durum buraya gelmelerinin en önemli amacının savaştan kaçmak olduğunun işaretidir.

Tablo 39. Buraya Gelişinizde Kiminle Geldiniz?

	Toplam	Toplam yüzde	Erkekler	Kadınlar
Tek başıma geldim	37	14,8	19,0	2,8
Ailemle geldim	200	80,0	76,2	81,6
akrabalarımla geldim	11	4,4	3,7	9,8
Yakınçevre ve tanıdıklarımla geldim	2	0,8	1,1	5,6

Aileleriyle gelenlerin oranı bir hayli yüksek, soruya cevap verenlerin yüzde 80'i ailesi ile gelmiş. Savaş ortamında ailenin bir kısmının geride bırakılması zor bir durumdur, çünkü geride bırakılacak kişilerin akıbeti meçhuldür, bu kalıcı bir ayrılık anlamına gelebilir. Akrabalarıyla gelenlerin oranı yüzde 5 gibi düşük bir oran. Tek başına gelme oranları erkekler ve kadınlar arasında bariz farklılıklar göstermektedir. Kadınlarda bu oran yaklaşık yüzde 3 gibi çok düşük iken bu oran erkeklerde yaklaşık yüzde 20'dir. Bunun muhtemel sebebi erkelerin ailelerinden belli bir müddet önce gelip burada kalacak yer ayarlamaları ya da belli bir süre bir işte çalışıp az da olsa para kazanmak istemeleridir. Bu durumda ailenin Gaziantep'e geldiğinde görece daha konforlu bir geçiş dönemi yaşamaları mümkün olabilir. Muhafazakar bir toplumda kadının tek başına karar alıp göç etmesi zor bir durumdur fakat bir erkeğin bu durumda karar alıp uygulaması daha kolaydır.

Tablo 40. Gaziantep’i Tercih Etme Sebebiniz Nedir?

Ekonomik açıdan imkan fazla iş olanakları mevcut.	64	25,7
Tanıdıklarım/akrabalarım var.	37	14,8
Yaşadığım yere en yakın şehir Gaziantep idi	143	57,4

Tabloda görüldüğü üzere Gaziantep’i tercih edenlerin yüzde 57’si Gaziantep yakın olduğu için seçmiştir. Ekonomik açıdan fırsatlar mevcut olduğu için Gaziantep’i seçenlerin sayısı 64 kişi ve yüzde 25 e tekabül ediyor. Gaziantep başta inşaat ve tekstil sektörü olmak üzere bir çok alanda gelişmiştir. Ekonomik imkanlar mevcuttur. Yukarıda bahsettiğimiz gibi Türkiye’nin ve spesifik olarak Antep’in yakın olması Antep’i cazip bir bölge haline getirmiştir.

Tablo 41. Nerde İkamet Ediyorsunuz?

	Toplam	Toplam yüzde	Erkekler	Kadınlar
Akrabalarımın yanında kalıyorum	18	9,2	7,1	13,6
Kiralık evde kalıyorum	169	86,2	86,4	75,7
Kamplarda kalıyorum	3	1,5	2,1	4,5
Park ve bahçelerde kalıyorum	6	3,1	4,3	6,0

Kiralık evde kalanların oranı yaklaşık yüzde 86 gibi çok yüksek bir oran. İkinci sırada yüzde 9 oranında akrabalarının yanında kalanlar. Kadınlar arasında akrabalarının yanında kalanlar erkeklerin yaklaşık 3 katı. Bu durum erkeklerin daha bağımsız hareket edebildiğini gösteriyor. Kamplarda kalanların oranının çok düşük olması yanıltıcı olabilir.

Bunun sebebi anketlerin şehirde yapılması. Araştırmanın formatı gereği özel olarak kamplara gidip anket yapılmamıştır. Çalışma daha çok şehir merkezinde odaklanmıştır.

Tablo 42. Arapça Dışında Dil Biliyor Musunuz?

	Toplam	Toplam Yüzde	Erkek	Kadın
Hayır	103	51,8	50,7	47,6
Türkçe	59	29,6	31,9	23
Kürtçe	12	6,0	4,9	12,3
Diğer	25	12,6	12,5	16,9

Araştırmaya katılanların büyük bir çoğunluğu Arap kökenlidir, az sayıda Kürt kökenli katılımcı vardır ve sadece 2 kişi Türkmen olduğunu belirtmiştir.

Bu soruya toplam 201 kişi cevap vermiştir. Hem erkeklerde hem kadınlarda yaklaşık %50lik bir kesim Arapça dışında dil bilmiyor. Bu durum gündelik hayatta iletişimi zorlaştırabilir. Hem kadınlarda hem erkeklerde yaklaşık yüzde 30luk kesim Türkçe konuşabiliyor. Kadınlarda kürtçe konuşabilenlerin oranı yaklaşık yüzde 12. Bu durum Antep'in nüfusunun belli bir kısmının Kürtçe konuşabildiği göz önüne alınırsa bir çok kolaylık sağladığı tahmin edilebilir.

Tablo 43. Suriye'de Yaşayan Aile Üyeniz Var Mı?

	Toplam	Toplam Yüzdeler	Erkek	Kadın
Hayır yok	127	51,0	34,9	66,1
Sadece annem ve babam	81	32,5	25,3	32,2
Eşim ve çocuklarım	13	5,2	4,8	6,4
Annem babam eşim ve çocuklarım	15	6,0	5,6	8,0

Tablodan görüleceği üzere Göçmenlerin yarısı ailesiyle beraber göç etmiş. Göçün ailecek olması savaşın ciddiyetini ve gerçekleşen göçün yeni bir hayat kurma amacı fikrini çağrıştırmaktadır. Yüksek orandaki bir kısmı anne-babasını bırakıp sadece eşi ve çocuklarıyla gelmiş. Bu durum geride kalanların daha çok yaşlılar olduğunu göstermektedir. Tüm ailesini bırakıp da gelenlerin oranı sadece yüzde 6.

Tablo 44. Türkiye'ye Hangi Şehirden Giriş Yaptınız?

	Toplam	Toplam yüzdelik	Erkekler	Kadınlar
Gaziantep	50	20,08	14,8	22,5
Kilis	156	62,6	45,7	70,9
Şanlıurfa	5	2	1,6	6,4
Diğer	29	11,6	9,2	16,1

Ankete katılanların çok yüksek bir kısmı bu soruya Kilis diyerek cevap vermiştir, zira Kilis Suriye'ye en yakın Türk şehridir. İkinci sırada Gaziantep vardır. Şanlıurfa'dan giriş yaptığını söyleyenlerin oranı yüzde iki gibi düşük bir rakamdır. Diğer şikkını işaretleyenlerin bir kısmı İstanbul bir kısmı ise Mardin diye cevap vermişlerdir.

Şekil 5. Suriye'den Geçişlerin Yapıldığı Kilis'e Bağlı Öncüpınar Sınır Kapısı

4.2 EKONOMİK BULGULAR

Tablo 45. Şu An Sürekli Bir İşte Çalışıyor Musunuz?

	Toplam	Toplam Yüzdeler	Erkek	Kadın
Evet	91	40,1	44,6	27,4
Hayır	136	59,9	55,4	72,5

Ankete cevap verenlerin yaklaşık yüzde 40'ı evet cevabını vermiştir. Çoğunluğun sürekli bir işte çalışmadığı gözükmektedir. Erkeklerde sürekli bir işte çalışanların oranı daha yüksek ve bu anlaşılabilir bir durum.

Tablo 46. Çalışıyorsanız Çalıştığınız İşi Nasıl Buldunuz?

	Toplam	Toplam Yüzdeler	Erkekler	Kadınlar
Tanıdıklarım vasıtasıyla buldum.	49	23,8	27,0	12,2
Kendi iş başvurularımı yaptım.	82	39,8	36,5	45,6
Buraya önceden gelmiş göçmenler yardım etti.	28	13,6	13,2	17,5
Kimse yardım etmedi kendim iş kurdum.	47	22,8	23,3	24,5

Tablodan görüldüğü üzere kendi iş başvurularını yapanların sayısı hayli yüksek. Bu oran kadınlarda daha da artıyor. Kendi iş başvurusunu yapanların oranı yaklaşık %40.

Tablo 47. Ne Kadar Süredir Çalışıyorsunuz?

	Toplam	Toplam Yüzdeler	Erkek	Kadın
Üç Aydan az	58	30,0	28,7	30
Altı aydır	45	23,7	22,7	26
12 aydır	24	12,6	15,3	8
Bir seneden fazla	64	33,7	33,3	36

Bir seneden fazla çalışanlar %33. Bu buluntular göçmenlerin büyük bir oranının 1 ve 2 yıl arasında Türkiye'ye göç etmesi ile birlikte düşünüldüğünde, göçmenlerin önemli bir kısmının geldiklerinden kısa bir süre sonra iş bulduklarını göstermektedir. (Başkasının vasıtasıyla iş bulanlar Gaziantep'e göç etmeden önce iş ayarlayıp gelmiş olabilirler.)

Tablo 48. Hangi İşte Çalışıyorsunuz?

	Toplam	Yüzde	Erkek	Kadın
Sokak satıcılığı	5	2,6	3,2	1,7
Evlere temizliğe gittim	2	1,4	1,3	3,5
Hamallık yaptım	15	8,3	9,0	7
Organize sanayide çalıştım	48	24,6	21,6	15,7
Garsonluk yaptım	14	7,5	7,7	12,2
Öğrenci	20	10,7	14	5,1
Esnaf	25	12,8	11,9	5,2
Diğer	63	31,9	31,3	49,6

Yaklaşık 20 kişiden fazla bu soruya cevap vermedi, bu kişilerin sayısı tabloya eklenmemiştir.

Tablo 49. Kazancınızın Yeterli Olduğunu Düşünüyor Musunuz?

	Toplam	Yüzde	Erkek	Kadın
Evet	35	16,0	17,5	12,9
Hayır	184	84,0	82,5	87,1

Tabloda görüldüğü üzere Yüzde 85'lik kesim kazançlarının yeterli olduğunu düşünmüyor. Sadece 35 kişi kazandığı ücretin yeterli olduğunu düşünüyor. Bu 35 kişinin 21 tanesi savaş sonrası geri dönmeyi düşünmediğini ya da belli bir süre burada kalıp geri döneceğini belirtmiştir. Sebebi sorulduğunda zar zor kazandıklarını paranın Suriye'nin güvensiz ortamında kaybolup gitmesini istemediklerini beyan etmişlerdir.

Tablo 50. Kazandığınız Paradan Suriye'ye Gönderiyor Musunuz?

	Toplam	Yüzde Toplam	Erkek	Kadın
Az bir kısmını gönderiyorum.	42	18,8	22,4	8,8
Çoğunu gönderiyorum.	17	7,6	9,7	4,4
Gönderemiyorum çünkü geçimimi ancak sağlıyorum.	139	62,3	55,8	73,5
Göndermiyorum çünkü Suriye'de kimsem yok.	25	11,3	12,1	13,2

Tabloda görüldüğü üzere yüzde 63 e tekabül eden 139 kişi parası yeterli olmadığı için para gönderemediğini ifade etmiş. Bu oran kadınlarda yüzde 74 e çıkıyor. Para gönderecek kimsesi olmayanların oranı yüzde 10 civarında. Oran olarak en düşük olan paranın çoğunu gönderenler.

Tablo 51. Yaşadığınız İş Yerinde Göçmen Olduğunuz İçin Farklı Muamele Görüyor Musunuz?

	Toplam	Toplam Yüzde	Erkek	Kadın
Farklı bir tepki görmüyorum.	83	40,9	39,6	41,8
Göçmen olduğum ve düşük ücretle çalıştığım için benden hoşlanmayanlar var.	58	28,6	33,8	14,5
Göçmen olduğum için bana özellikle yardım ediyorlar.	62	30,5	26,6	43,6

Ankete katılanların önemli bir kısmı farklı bir muamele görmediğini söylemektedir. Olumlu tepki aldığı söyleyenlerin oranıyla olumsuz tepkilere maruz kaldığını söyleyenlerin oranı aşağı yukarı aynı. Bu durum Gaziantep halkının hoşgörü derecesi hakkında fikir vermektedir.

Tablo 52. Ne Kadar Para Kazanıyorsunuz?

	Toplam	Toplam Yüzde	Erkek	Kadın
100 tl den az	31	14,8	15,0	13,3
100 ile 500 arası	55	26,2	22,5	35
500 ile 1000 tl arası	93	44,3	45,6	38,3
1000 tl den fazla	31	14,8	16,9	13,3

Tablo 53. Günlük Yaşamınızda Şehir Halkı Tarafından Nasıl Karşılanıyorsunuz?

	Toplam	Toplam Yüzde	Erkek	Kadın
Sorun yok farklı bir tepki görmüyorum.	109	46,8	49,7	36,3
Göçmen olduğum için benden hoşlanmayan ve bana kötü gözle bakanlar var.	89	38,2	34,1	48,4
Göçmen olduğum için bana özellikle yardım ediyorlar	35	15,0	16,2	15,1

Farklı bir muamele görmediğini söyleyenlerin oranı nerdeyse yarı yarıya, yaklaşık yüzde 47. Göçmen olduğu için olumsuz davranışlara maruz kaldığını söyleyenlerin oranı azımsanacak derecede değil, yüzde 34 bu oran kadınlarda 48 gibi çok yüksek seviyeye ulaşmış.

Günlük hayatta da Suriyeli göçmenlere karşı olumsuz yaklaşımların olduğu zaman zaman gözlemlenmiştir. Hatta Suriyeliler Irkçı saldırılara maruz kalmıştır. Bu oranın kadınlarda daha yüksek olması kadınların bu saldırılara daha savunmasız olması sebep gösterilebilir.

Tablo 54. Savaş Bitince Dönmeyi Düşünüyor Musunuz?

	Toplam	Toplam Yüzde	Erkekler Yüzde	Kadınlar Yüzde
Hemen dönmek istiyorum	153	65,1	62,4	67,6
Belli bir süre daha kalıp gitmeyi planlıyorum	58	24,7	25,4	23,5
Hayatıma burada devam etmek istiyorum.	24	10,2	12,1	8,8

Hemen dönmek istediğini söyleyenlerin oranı bir hayli yüksek. Ankete katılanların yüzde 62'si hemen dönmek istediğini ifade etmiş. Kadınlar ve erkeklerde bu oran ciddi bir şekilde değişmiyor, hemen hemen aynı. Oranın bu kadar yüksek olması şaşırtıcı değil. Bu durum Göçmenlerin yaşadığı sıkıntıdan kaynaklanıyor, can ve mal güvenliği için vatanlarını terk etmek zorunda kalan insanlar Suriye'deki olağan üstü durum sona erdiğinde geri dönmeyi planlıyor. Belli bir süre burada kalıp dönmek isteyenlerin oranı da azımsanacak seviyede değil. Ankete katılanları dörtte biri belli süre kalıp dönmek istiyor. Hayatının geri kalanını burada geçirmeyi planlayanların oranı yüzde 10 civarında.

4.3 DEMOGRAFİK BULGULAR

Tablo 55. Kaç Yaşındasınız?

	Toplam	Toplam Yüzde	Erkeler	Kadınlar
12-18	44	18,8	16,3	22
18-30	98	41,9	40,7	38,9
30-45	66	28,2	29,1	24,6
45-60	23	9,8	12,2	7,7
60 dan fazla	3	1,3	1,7	6,4

Tablodan da çok net bir şekilde görüldüğü üzere Suriye'ye gelenlerin çok önemli bir kısmı genç nüfustan oluşuyor. 18 ile 30 yaş arasında olanların oranı yüzde 42. 45-60 yaş arası göçmenlerin oranı ise sadece yüzde 1,3. Bu durum şaşırtıcı değil, zira göç meşakkatli bir olay. İhtiyar bedenlerin böylesi zorlu bir yolculuğa katlanabilmesi çok daha zor. Ayrıca göç olayı gerçekleştikten sonra göç edilen yerde yani Türkiye'de kendilerine uygun iş bulup çalışması çok daha zor.

Tablo 56. Cinsiyetiniz Nedir?

Erkek	168	73,0
Kadın	62	27,0

Ankete katılanların büyük bir kısmı erkek. Bu durum muhafazakar Suriye halkının tavrından kaynaklanıyor. Kadınlar yabancılarla konuşmaya daha az eğilimli özellikle kendisiyle alakalı sorulara cevap vermek söz konusu olunca daha isteksiz olabiliyorlar. Bu durumun anketin heterojenliliğini etkilememesi için Gaziantep **Veren El** derneğinden yardım alındı. Dernekte çalışan Cihan hanım önemli miktardaki anketin kadın katılımcılara ulaştırmasını sağladı.

Tablo 57. Eğitim Seviyeniz Nedir?

	Toplam	Toplam Yüzde	Erkek	Kadın
Eğitimsiz	17	7,3	8,1	5,2
Anaokulu, ilkokul	80	34,3	33,7	31,5
lise	76	32,6	34,3	26,3
Üniversite	53	22,7	19,8	30,2
Yüksek lisans ya da doktora	7	3,0	4,1	6,5

Ankete katılanların büyük bir çoğunluğu ilkokul ve lise mezunu. Üniversite mezunu olanların oranı da az değil, yüzde 23. Ankete katılanlardan sadece 7 kişi yüksek lisans ya da doktora mezunu.

Başka bir önemli nokta şu an Türkiye’de yaşayan çocukların eğitim durumu Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR) Türkiye Sözcüsü Selin Ünal’ın verdiği bilgilere göre, kamp dışında yaşayan Suriyeli çocukların eğitime erişimleri yetersiz. Selin Ünal “Suriyeli mültecilerin sosyal olarak buldukları ülkelerde uyumunun sağlanması önemli, aksi halde marjinalleşme riski artıyor” diyerek Sığınmacıların entegrasyonun önemini vurguluyor.(www.dw.com)

Tablo 58. Medeni Haliniz Nedir?

	Toplam	Toplam Yüzde	Erkek	Kadın
Evli	105	45,1	43,9	42,8
Bekar	120	51,5	52,6	44,2
Boşanmış	4	1,7	2,3	4,2
Dul	4	1,7	1,2	8,5

Ankete katılanların yarısından fazlası bekar. Evli olanların oranı yüzde 45. Boşanmış ve dul olanların oranı çok düşük yüzde 2 bile değil. Anlaşılır bir şekilde bekar olanların göç etmesi göreceli olarak daha kolay. Daha az sorumluluk sahibiler, fakat evli ve çocuklu bir şekilde göç etmek daha meşakkatli.

Tablo 59. Çocuğunuz Var Mı?

	Toplam	Toplam Yüzde	Erkek	Kadın
Evet var	121	53,8	56,3	46
Hayır yok	104	46,2	43,7	54

Tablo 60. Tüm Çocuklarınız Yaşıyor Mu?

	Toplam	Toplam yüzde	Erkek	Kadın
Evet yaşıyor	123	64,1	64,2	61,7
Hayır yaşamıyor	69	35,9	35,8	38,2

Ankete katılanlardan sadece 188 kişi bu soruya cevap verdi, 57 kişi bu soruyu yanıtızsız bıraktı. Katılımcıların yaklaşık yüzde 36'sı çocuklarından en az birini kaybettiğini ifade ediyor. Bu durum Suriye'de yaşanan dramı daha çarpıcı bir şekilde ortaya çıkarıyor.

Cenevre Sözleşmesi ve Protokol (1951-1967): Türkiye'nin sığınmacılar-mülteciler konusundaki uluslararası yükümlülükleri "1951 Cenevre Sözleşmesi" ve "1967 Mültecilerin Hukuk Statüsüne İlişkin Protokol" çerçevesinde belirler.

BEŞİNCİ BÖLÜM

GAZİANTEP HALKININ FİKİRLERİ, SURİYELİ GÖÇMENLERE BAKIŞ AÇISI

Araştırmamızın ikinci kısmını Gaziantep halkının bir kısmıyla yaptığımız mülakatlar oluşturmaktadır. 15 kişi ile yapılan mülakatlarda önemli bulgular elde edilmiştir. Seçilen kişiler araştırmada çeşitliliğin sağlanması için, çeşitli meslek gruplarında seçilmiştir. Bunlar; ev hanımı esnaf, öğrenci, öğretmen, okutman apartman görevlisi gibi mesleklerden oluşmaktadır. Yapılan araştırmanın sonuçları Hügo tarafından yapılan araştırmayla büyük benzerlikler göstermektedir. Gaziantep halkının büyük bir çoğunluğu durumdan rahatsız olsa da göçmenleri kabul noktasında olumlu bir bakış açısı sergilemektedir. Göçmenlerin kabulü yanı sıra rahatsızlık duyulan konular yadsınacak düzeyde değildir.

Mülakatları yaparken dikkat çeken bir nokta bazı ev sahiplerinin mülakat yapmaya gösterdiği tepkidir, isimlerinin gizli kalacağı teminatı verildiği halde “sen beni hapse mi attırmak istiyorsun” tarzında tepkilerle karşılaşmıştır.

Sorular yarı yapılandırılmış olduğu için herkese her soru sorulmamış fakat alınması gereken her cevap alınmıştır. Bazıları soruları hiç beklemeden tümüne cevap vermiştir bir sohbet havasında. Bazıları soruların sorulmasını tercih etmiştir bu şekilde cevap bulmanın daha kolay olacağını ifade etmiştir.

5.1 EKONOMİ

Araştırmaya katılanların önemli bir kısmı göçmenlerin ekonomiye yük olduklarını düşünmektedir. Sadece iki kişi yük olmadıklarını ifade etmiştir. Genel olarak sığınmacıların işsizliğe sebep olduğunu düşünmektedirler.

Bu gayet anlaşılır bir durumdur. Zira bu tip toplumsal göçlerde genelde göç alan tarafta ilk endişe edilecek konu işsizlik ve ekonomidir. Türkiye'nin 5 yılda 3 milyonun üzerinde Suriyeli'ye kapılarını açtığı düşünüldüğünde yerel halkın tepkisi daha iyi anlaşılacaktır.

Ev sahibi kişilerle mülakat yapılmada başarısız olunması bu konuda ortaya çıkan sonuçları etkilemiş olabilir. Çünkü Ev sahipleri Suriyeli kiracılardan çok fazla para kazanmaktadır. Bu konuda halkın büyük bir tepkisi vardır. Eğer katılımcılardan ev sahibi çok olsaydı “Göçmenler ekonomiye yük oluyorlar mı?” sorusuna verilen cevap hayır olmuyor şeklinde olabilirdi.

Göçmenlerin işsizliğe sebep olup olmadıkları şüphelidir. Hugo'nun TÜİK verilerine dayandırarak yaptığı araştırmaya göre nüfusu arttığı halde işsizlik oranı azalan ilk üç il Gaziantep Kilis ve Adıyaman'dır. Bu durum göçmenlerin kendi ülkelerindeki sermayeyi Türkiye'ye taşıdığı anlamına gelir.

5.2 UYUM

Uyum konusunda bazı endişeler söz konusu olsa da katılımcıların yarısından fazlası sığınmacıların Gaziantep'e uyum sağladıklarını düşünmektedir. Trafikte ve resmi dairelerde sokaklarda çok fazla Suriyeli olduğu ve bunun halkın yaşam hakkını kısıtladığı çevreye ve kendilerine zara verdiği söylenmektedir.

Bu konuda eleştiri alan noktalar özellikle trafik ve oturdukları evlerde çok kişi oturmaları ve gürültü yapmaları.

Suriyelilerin düzene uyum sağladıklarını düşünüyor musunuz?

Bu soruya 7 kişi olumlu cevap vermiş 6 kişi düzeni bozduklarını düşündüklerini ifade etmiş bir kişi fikir beyan etmemiş.

5.3 KÜLTÜREL YAKINLIK

Kültürel olarak kendilerini Suriyelilere yakın bulduğunu söyleyenlerin oranı ile yakın bulmayanların oranı hemen hemen aynı. Bazı katılımcılar dinin önemini özellikle vurgulamış onları kabullenmenin dinin etkinin yüksek olduğunu belirtmiştir. Özellikle bir katılımcı “adamlar giderken ‘selamün aleyküm’ diyor adamın hoşuna gidiyor.” Lafı dikkat çekicidir. Bu din faktörünün önemini ortaya koyar.

Başka dikkat çeken bir ayrıntı başka bir katılımcının benzer bir durum Ermenistan gibi bir ülkeyle olduğunda aynı olmayacağını söylemesidir, yani din faktörü çok önemseniyor, özellikle belirtmek gerekir ki bu durumda bile göçmenleri almanın insanlık görevi olduğu söylenmiştir, yani din çok ayrıştırıcı bir durum olarak görülmemektedir. Sadece göçmenlere duyulan duygusal yakınlık daha farklı olurdu yorumu yapılabilir.

Dikkat çeken başka bir ayrıntı ise dindar olduğunu belirtip ya da bunu sözleriyle ima edip kültürel olarak yakın hissetmeyenlerin oranı az değildir. Hatta Suriyeli sığınmacılara karşı en sert dili kullanan kişi dindar olduğunu belirtmiştir. Bu durum Suriyeli sığınmacılara duyulan yakınlığın din temelli olmadığı fikrini doğrulayabilecek niteliktedir.

5.4 KOMŞULUK

Yarıya yakını Suriyelilerle komşu olmak istemiyor hatta aynı sitede ve mahallede bile kalmak istemiyorlar. Buna gerekçe olarak güvenlik konusu ileri sürülüyor.

Üç kişi Suriyelilerle komşu olduğunu ve bunda bir sorun görmediğini beyan etmiştir. Bazıları aynı sitede ve ya aynı mahallede olduklarını ve bunda hiç bir sıkıntı görmediklerini söylemiştir, bunu söyleyenlerin sayısı 4 tür. Komşu olmayı kesin bir dille reddeden 3 kişidir. Bir kişi de komşu olduğunu bu durumun büyük bir sıkıntı oluşturmadığını ama “olmasa daha güzel” olacağını söylemiştir.

5.5 GERİ KABUL ANLAŞMASI

Katılımcıların hemen hemen tamamı bu konuya olumsuz bakıyor, bir kaç sebepten dolayı. Birincisi insanların pazarlık söz konusu olmaması gerektiği bunu pazarlık konusu yapmanın etik olmayacağı vurgulanıyor. ikincisi zaten göçmen karşıtı olanlar daha fazla göçmenin gelişine sıcak bakmıyor, hatta göçmenlere ılımlı bakanlar bile göç konusunda zaten Türkiye'nin doyum noktasına ulaştığı ve daha fazla göçmeni kaldıramayacağı, alınması durumunda toplumsal problemlerin artacağı ve toplumsal bir tepkinin artacağı söylüyor.

Çalışmada göze çarpan diğer önemli nokta Avrupa'ya duyulan güvensizlik. bu anlaşmayla Avrupa'nın Türkiye'yi kandıracağı ve çok bencil ve çıkarıcı davrandığı söyleniyor. Schengen vize muafiyetinin hiç bir işe yaramayacağını zaten yurtdışına çıkma gezme amaçlarının olmadığını bu durumda zorda kalanın Gaziantep olacağını ve “işin kaymağını” başkalarının yiyeceğini söylüyorlar. Bu konuda sadece tek bir katılımcı olumlu bakabiliyor Avrupa'ya rahat rahat gezme imkanı olacağını eğer çalışma hakkı da verilirse çok iyi olacağını söylüyor.

AB üyesi devletlerin Türkiye'ye kapılarını göçmenlere açmasını isteyip göçmenlerin kendi ülkelerine gelmesini istemeyişleri hem siyasetçiler hem de halk tarafından çok olumsuz karşılanmakta ve yapılan anlaşmada güven sorunu ortaya çıkmaktadır.

5.6 KALICILIK

Katılımcıların tamamı Antep'linin büyük bir kısmı sığınmacıların kalıcı olacağını ve bunun çok arzu ettikleri bir durum olmadığını ifade ediyorlar. Bir kısmının gitse de önemli bir kısmının kalacağını düşünüyor. Kalıcı olmalarının toplumsal ve ekonomik problemlere sebep olacağını düşünüyorlar. (bu konuda ciddi sıkıntılar var, tavsiyeler bölümünde bahset.

Şahsi yardım: hemen hemen tamamı şahsi yardımda bulunduğunu ve bulunulması gerektiğini söylüyor. Bir kişi yardımda bulunduğu ve pişman olduğunu yardım

edilmemesi gerektiğini söylüyor. Göçmenlere çok ılımlı olup da daha önce hiç şahsi yardımda bulunmayanlarda var.

Bu konuda dikkat çeken nokta sığınmacılara çok soğuk bakan katılımcılar bile şahsi yardımda bulunduğunu söylüyor. Savaş bitince zorla geri gönderilmesini savunanlar bile bu konuda hassa duydukları sıkıntının kültürel olmadığı Suriyelilerin kendilerinden nefret etmediğini ifade ediyorlar. Gerektiğinde yardım yapılmasını ama yine de buradan uzaklaştırılmasını gerektiğini söyleyenler var. BU bakış açısı önemli, zira bu Suriyeli sığınmacılara bakışın insani temelli olduğunu gösterir.

Şiddet olayları: katılımcılardan bir tanesi hariç bazı şahısların suç işledikleri gerekçesiyle göçmenlere saldırıda bulunmasının aşırı bir tepki olduğunu söylüyor. Göçmenlere soğuk baktığı halde suç işleyenlerin namus için suç işlediğinden dolayı haklı bile olacağını söylüyor. Katılımcılar Gaziantep'in kalabalık bir şehir olduğunu o suç işleyenin Antepli biri olabileceğini ifade ediyor.

Dikkat çeken başka bir nokta ise katılımcının bir tanesi bu durumu Kürt-Türk meselesiyle ilişkilendirmesi. Şiddet uygulayanları halkı bulmak Kürtlerin tamamına kötü gözle bakanların bakış açısını dolaylı olarak onaylamak anlamına geldiğini söylüyor. İşlenen suçun bireysel suç olduğunu tüm Suriyelilere mal edilemeyeceğini söylüyor.

Bir katılımcı hepsine herkesin şiddet uygulamasını gerektiğini söylüyor.

Bazıları sadece taşkınlık yapanları dövceksin şeklinde tepki veriyor, yani dövmekten yana ama genellemeye karşı.

Bizim milletimiz çok mu temiz tarzında tepki gösteren ve bu durumların zaten kendi içimizde de yaşandığını söyleyen katılımcılar da var.

5.7 GERİ GÖNDERME

Katılımcıların neredeyse tamamı, göçmen karşıtı olanlar dahil savaş devam ederken zorla geri gönderilmelerine karşı çıkıyor. Bunun insanlığa sığmayacağını

söylüyor. Savaş bittikten sonra çoğunluğu zorla da olsa geri gönderilmelerini savunuyor. Az bir kısmı zorlama olmamasını ciddi teşvikler yapılmasını savunuyor. Gönderilmesini savunanlar dahil sığınmacıların tamamının geri gideceğine inanmıyor. Az da olsa mutlaka Suriyelilerin bir kısmının kalıcı olacağını düşünüyor. Sadece bir kişi savaş esnasında da olsa geri gönderilmeleri gerektiğini düşünüyor, kendi iadesiyle “geberseler de dönüp bakmam” tarzında bir tavra sahip.

Bu durum aynı şekilde bakış açısının insani temelli olduğunu gösterebilir, Gaziantep halkı bir çok durumdan memnuniyetsizlik duysa da genelde Sığınmacıları kabullenici bir eğilime sahiptir.

Daha fazla mülteci ılımlı bakanlar dahil daha fazla mülteci alınması konusunda çekinceli istemiyor, doyum noktasına ulaşıldığını söylüyor.

5.8 VATANDAŞLIK

Yukarıda belirtildiği üzere katılımcıların çok önemli bir kısmı Suriyeli göçmenlere vatandaşlık verilmesine karşı. Türkiye’de yardıma muhtaç bir çok insan varken Suriyelilere geniş çapta yardımcı olmak vatandaşlığa almak ve TOKİ’den ev vermek yanlış ve adaletsiz bir yaklaşım olarak görülmekte.

Mülakatlar yapılırken dikkat çeken önemli bir nokta bir çok insanın Suriye’den gelen insanları savaştan ve vatanını savunmaktan kaçan korkak insanlar olarak görüyor. Özellikle kadın ve çocukların gelmesine daha müsamaha gösteriliyor, fakat genç erkeklerin gelmesinden rahatsız olunuyor. Özellikle 24 Ağustos 2016 tarihinde Türk ordusu desteğiyle ÖSO’nun Suriye’nin Cerablus kentine girmesiyle Türkiye’deki genç Suriyelilere tepki artmıştır. “onlar burada dururken Türk askeri onlar için ölüyor şeklinde tepki verenlere rastlanıldı.

5.9 HÜGO’NUN ARAŞTIRMASIYLA KIYASLAMA

Hacettepe üniversitesi göç ve siyaset araştırmaları merkezinin (Hügo) yaptığı ”Türkiye’deki Suriyeliler: Toplumsal Kabul ve Uyum araştırması” adlı çalışma ile tarafımızdan yapılan çalışma arasında benzerlikler ve farklılıklar mevcuttur.

Hügo'nun yaptığı araştırmada Suriyelilere duyulan kültürel yakınlık çok düşük düzeydedir. İşbu araştırmanın sonuçlarına göre kültürel yakınlık çok üst düzeydedir. İkinci farklılık Hügo'nun yaptığı araştırmada savaş devam etse bile sığınmacılar gönderilmelidir önermesi yüzde 30 civarındadır. Fakat işbu araştırmada savaş esnasında gönderilmesini savunan sadece bir kişi vardır. Göçmenlere karşı çok soğuk bakanların bile bu konuda tavırları çok nettir. "savaş devam ederken göndermek onları ölüme göndermek olur."

Dikkat çeken diğeri bir nokta Hügo'nun araştırmasında görülen %30'luk oran sevinçle karşılanmış ve Türk halkının hoşgörüsü olarak yorumlanmıştır.

Diğeri bir farklılık yapılan yardım. Hügo'nun araştırmasında yapılan şahsi yardım %30 civarındadır. Fakat işbu araştırmada Suriyelilerden nefret edenler dahil hemen hemen herkes yardımda bulunmuştur.

İşbu araştırmada siyasi eğilimler dikkate alınmamış ve siyasi partilerle alakalı sorular yöneltilmemiştir. Hügo'nun araştırmasında ise AK Parti-BDP taraftarlarının CHP-MHP ye göre göçmenleri daha benimseyici bir tavır gösterdiği belirtilmiştir.

Suriyelilere yapılan şiddet uygulamaları %47 oranında haklı bulunmuş % 26 haklı ama aşırı olduğu söylenmiştir.

Bu araştırmada hemen hemen her katılımcı şiddeti reddetmiştir. Sadece bir kişi tepkinin az olduğunu her yerde ve her Suriyeliye tepki gösterilmesi gerektiğini ifade etmiştir.

Hatta Suriyelilerden nefret edenler bile olayda namus meselesi olduğu bu durumda Suriyeliyi Antepimi bakılmaması gerektiğini ifade edilmiştir.

SONUÇ

Her göç sosyal, kültürel ve ekonomik değişim ve etkileşime sebep olmaktadır. 2011 mart ayında Suriye Arap Cumhuriyetinde başlayan iç savaş milyonlarca insanın yer değiştirmesine yüz binlercesinin ölümüne sebep olmuştur. Bir çok Suriyeli başta Türkiye ve civar ülkeler olmak üzere Avrupa dahil diğer ülkelere göç etmiştir. Bu göçten en çok etkilenen şüphesiz Türkiye, özellikle başta Gaziantep olmak üzere Türkiye'nin güneydoğu Anadolu illeridir. Araştırmanın sonucuna göre Suriyeli göçmenlerin büyük bir çoğu Türkiye'nin ve Türk insanının tavrından memnundur. Gaziantep'teki Suriyeliler ise genel olarak bulunduğu konumdan memnun, fakat bir çok problemle karşı karşıyadır. Başta Gaziantep olmak üzere diğer illerdeki yüksek orandaki göçmen nüfusu bazı sorunlara sebep olmuştur.

Yine araştırmamızdan tespit ettiğimiz üzere Gaziantep halkı Suriyelilere karşı bir ötekileştirme tavrına girmemiştir. Bununla beraber, durumdan duyulan rahatsızlık göz ardı edilebilecek seviyede değildir. Halkın önemli bir kısmı Suriyelilerin Antep'te kalıcı olmalarından büyük bir endişe duymaktadır. Irkçılık seviyesinde olmasa da Gaziantep halkının önemli bir bölümünde Suriyelilere karşı bir hoşnutsuzluk mevcuttur. Bu durum iyi idare edilmediği durumda ileriki zamanlarda ciddi toplumsal sorunlar doğurabilir. Yüksek miktardaki göçmen nüfusu halkta tedirginliklere sebep olmaktadır. Suriyeli göçmenler halkın bir kısmının gözünde yüksek kiraların, artan işsizliğin ve suç oranlarının sebebidir. Zor şartlar altında bu tedirginlik aktif bir ötekileştirmeye ve ayrımcılığa sebep olabilir. Göçmenler için yapılan çalışmalar arttırılmalıdır, Gaziantep halkında güvenlik endişesi vardır bundan dolayı alınan göçmenler daha planlı bir şekilde yerleştirilmeli ve sıkı bir takibi yapılmalıdır. Bu şekilde DAES kaynaklı olduğu iddia edilen terör olayları da engellenebilir.

Bunun yanında bir çok işveren göçmenleri çok ucuza çalıştırmaktadır. Bu konuda işini kaybetme riskini yaşayanlar için özel destek programları oluşturulmalıdır.

Suriye'deki savaşın daha da uzayacağı tahmin edilmektedir. Suriyelilere yardım konusunda Batı ülkeleri Türkiye kadar aktif olamamıştır, hatta geri kabul anlaşmasıyla

elindeki Suriyelileri Türkiye'ye yerleştirmek istemektedir. Yapılan mülakatlarda da görüldüğü üzere bu durum Gaziantep hakkında tepkiye yol açmıştır. Avrupa'nın yaptığı ne etik ne insani ne de vicdanidir.

Sağlık hizmetleri ve çalışma hakkının Gaziantep'in halkının haklarını kısıtlamayacak şekilde yapılmalıdır.

HÜGO'nun yaptığı araştırmada Suriyelilerin hırsızlık, fuhuş, gasp, kamu malına zarar verme vb. suçlara bulaşma oranı yerel halkın suç oranlarından daha düşük olduğu belirtilmiştir. Fakat bu bilgilere rağmen yerel halkın önemli bir kısmında göçmenlere bakış gayet olumsuzdur, işsizliğin ve suçların artış sebebi göçmenlerdir. Bu algı çok şaşırtıcı değildir, çünkü kitlesel göç alan bir çok toplumda bu tür tepkilerle karşılaşmaktadır, fakat bunun normal bir durum olduğu yargısı çıkarılmamadır. Belki de misafirperverliği ile meşhur olan Türk insanı göçmenlere karşı aldığı tavır düşünüldüğünde diğer halklardan çok da farklı değil, Türkiye'de yabancı düşmanlığının olmaması şimdiye kadar ülkemizde yabancı olmamasından olabilir, yıllar önce Türkiye'den Almanya'ya göç eden Türk işçiler için reva görülen uygulamalara verilen tepkiler unutulmuş, benzer bir durum kendi ülkemizde Suriyeli göçmenlere karşı uygulanmaktadır.

Bizim araştırmamızda ise büyük bir benzerlik olmasına rağmen, din faktörü bu derece gözardı edilmemiştir. Savaş devam ederken gönderilmesi konusunda ise tam bir benzerlik vardır. Yaptığım derinlemesine mülakatlarda en sert hatta ırkçı olabilecek söylemlerde bulunanlar bile savaş esnasında geri gönderilmesine karşı çıkmıştır. Sadece bir kişi bu konuda farklı fikir beyan etmiş her türlü geri gönderilmelerini savunmuş hatta kendi ifadesiyle “geberseler dönüp bakmam” şeklinde bir tepki göstermiştir.

Sık sık haberlerde duyduğumuz ege ve ak denizdeki göçmen faciaları savaşın acı yüzünü gözler önüne sermektedir. Bu ölümleri engellemek başta BM olmak üzere AB, ABD ve diğer ülkelerin vicdani sorumluluğudur. Bu sorunu çözme amaçlı AB ile yapılan geri kabul anlaşması yeterince destek bulmamıştır. Gaziantep ve genelde Türk

halkı Avrupa'nın göçmenler konusundaki tavrından şikayetçidir ve bu anlaşmaya hiç sıcak bakmamaktadır. Bu ölümlerin engellenmesi için alternatif çözümler üretilmeli bu çözümler üretilirken göçmenlerin içinde bulunduğu insani durum öncelik alınmalı insan onuruna aykırı geçici çözümlerle vakit kaybedilmemelidir.

Yapılan tespitlere göre kamplardaki memnuniyet oranı yüksektir, şu an için yapılması gereken en önemli şeylerden biri iç savaşın en büyük mağduru olan çocukların eğitim hakkına ulaşımını sağlamaktır.

Zaman zaman yaşanan göçmenlere yönelik şiddet olaylarının yaşanmaması için göçmenler için yapılan yerleştirme ve iskan planları durumun hassasiyetine uygun bir şekilde yapılmalıdır. Göçmenlerin iyi bir denetimi ve kayıt altına alımı sağlanmalıdır, özellikle 2016 yılında yaşanan terör olayları göz önünde bulundurulduğunda sınırdan geçişlerin çok daha titiz yapılması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- Adıgüzel, Y.(2016) Göç Sosyolojisi. Nobel Akademik Yayıncılık.
- Balcıoğlu, İ.(2007). Sosyal ve Psikolojik Açıdan Göç. Elit Kültür Yayınları.
- Canatan, K. (2013). Avrupa Toplumlarının Göç Algıları ve Tutumları: Sosyolojik Bir Yaklaşım, Sosyoloji Dergisi, 3. Dizi, 27. Sayı, 2013/2, 317-332.
- Castles,S.(2004) Why migration policies fail, Ethnic and Racial Studies, 27:2, 205-227
(Göçmen politikaları niye başarısız olur)
- Çiçekli B.Açıklamalı Göç ve İltica Hukuku Terimleri Sözlüğü,(basım yeri belirtilmemiştir.),Nisan 2013,s.39-40.
- Gurak, D. T., & Caces, F. (1992). Migration networks and the shaping of migration systems.
- Karpat, K. (2014). Osmanlıdan Günümüze Etnik Yapılanma ve Göçler. Timaş Yayınları.
- Keser, İ. (2011). Göç ve zor: Diyarbakır örneğinde göç ve zorunlu göç. Ütopya.
- Orsam (Nisan 2014,16):Suriye'ye Komşu Ülkelerde Mültecilerin Durumu:Bulgular sonuçlar ve öneriler Rapor no:189
- Petersen, W. (1958). A general typology of migration. American Sociological Review, 23(3), 256-266.
- Shaw;31, Stanford J. The Jews of the Ottoman Empire and the Turkish Republic. Springer, 2016.
- Yalçın, C. (2004). Göç sosyolojisi. Anı Yayıncılık.
- <http://aa.com.tr/en/education/turkey-provides-education-for-300-000-syrian-refugees/495453>
- http://www.ab.gov.tr/files/pub/turkiye_ab_vize_muafiyeti_sureci_ve_geri_kabul_anlasmasi_hakkinda_temel_sorular_ve_yanitlari.pdf

<https://www.afad.gov.tr/tr/2373/Giris>

https://www.afad.gov.tr/upload/Node/17934/xfiles/turkiye_deki-suriyeli-kadinlar_-2014_2_.pdf

<https://www.afad.gov.tr/tr/2374/Barinma-Merkezlerinde-Son-Durum>

<https://www.afad.gov.tr/TR/IcerikDetay1.aspx?ID=16&IcerikID=747>

<http://www.aljazeera.com.tr/ulke-profil/ulke-profil-suriye>

<http://www.bik.gov.tr/rakamlar-guncellendi-hangi-ilde-kac-suriyeli-yasiyor/>

http://www.bbc.com/turkce/haberler/2016/03/160309_turkiye_ab_anlasmasi

<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/sy.html>

<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/sy.html>

<https://www.csgeb.gov.tr/>

<http://data.un.org/CountryProfile.aspx?crName=TURKEY>

<http://data.un.org/CountryProfile.aspx?crName=Syrian%20Arab%20Republic>

<http://www.dw.com/tr/suriyeliler-t%C3%BCrkiyede-kal%C4%B1c%C4%B1/a->

<http://www.euronews.com/2015/09/09/turkish-refugee-camps-for-syrians-set-high-standard>

http://www.goc.gov.tr/files/files/goc_tasar%C4%B1m_icerikler.pdf

http://www.goc.gov.tr/icerik6/insan-ticareti-ile-mucadele_363_378_4714_icerik

http://www.goc.gov.tr/icerik6/yukk_327_328_329_icerik

http://www.goc.gov.tr/icerik6/uluslararası-koruma-cesitleri_409_546_548_icerik

http://www.nytimes.com/2014/02/16/magazine/how-to-build-a-perfect-refugee-camp.html?_r=0

<http://www.stgm.org.tr/tr/manset/detay/suriyelileri-multeci-statusu-verilsin>

<http://t24.com.tr/haber/multeci-anlasmasi-uluslararası-hukuka-aykiri,332363>

http://www.unhcr.org/pages/5051e8cd6.html?utm_source=syria-ad-redirect&utm_medium=print&utm_campaign=SyriaCrisis

http://unicef.org.tr/files/bilgimerkezi/doc/T%C3%BCrkiyedeki%20Suriyeli%20%C3%87ocuklar_Bilgi%20Notu%20Kasim%202015.pdf

<http://www.unocha.org/syrian-arab-republic/syria-country-profile/about-crisis>

http://www.goc.gov.tr/icerik6/genel-bilgi_409_422_423_icerik

http://www.goc.gov.tr/files/files/faaliyet_raporu_020617.pdf

http://www.goc.gov.tr/icerik6/duzensiz-goc_363_378_4710_icerik

http://www.goc.gov.tr/icerik6/geri-kabul-anlasmasi-ile-ilgili-basbakanlik-genelgesi-resmi-gazetede-yayimlandi_350_359_849_icerik

http://www.goc.gov.tr/icerik3/insan-ticareti-ile-mucadele_363_378_4714

<http://www.haberturk.com/tv/gundem/haber/1827141-cavusoglu-ndan-ab-aciklamasi-72-kriteri-tamamladik-top-ab-de-son-dakik-haberleri-ab-haberleri>

<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/04/20160426-1.htm>

http://www.sozcu.com.tr/2016/gundem/goc-insan-ve-adalet-sempozyumu-1201497/?_sgm_campaign=scn_b8048b91f28b0000&_sgm_source=1201497%7Csozcu&_sgm_action=click
www.uhdigm.adalet.gov.tr

<http://www.uhdigm.adalet.gov.tr/english/files/sozlesmeler/s%C4%B1n%C4%B1ra%C5%9Fan%20%C3%B6rg%C3%BCtl%C3%BC%20su%C3%A7lara%20kar%C5%9F%C4%B1%20bm%20s%C3%B6zle%C5%9Fmesine%20ek-insan%20ticaretinin%20%C3%B6nlenmesine%20ili%C5%9Fkin%20protokol.pdf>

http://unicef.org.tr/files/bilgimerkezi/doc/T%C3%BCrkiyedeki%20Suriyeli%20%C3%87ocuklar_Bilgi%20Notu%20Kasim%202015.pdf

http://yok.gov.tr/web/guest/icerik/-/journal_content/56_INSTANCE_rEHF8BIsfYRx/10279/27747113

EKLER

Araştırmada kullanılan anket Gaziantep Üniversitesi İngilizce Hazırlık Bölümünde okutman olan Ahmad Adjjan tarafından Arapçaya çevrilmiştir.

Anket Soruları	استبيان	
<p>1- Kam Shaher Mada Ala Wojodek Fi Turkia?</p> <p>1.3 Ashhur 2.6 Ashhur 3. Akthar min Sana 4. Akthar min Sanaten 5. Munthu An Badat Alharb</p>	<p>كم شهرًا مضى على وجودك في تركيا؟</p> <p>1- 3 أشهر 2- 6 أشهر 3- أكثر من سنة 4- أكثر من سنتين 5- منذ بداية الحرب</p>	1
<p>2- Ma Hua Sabab Kudumek Ela Turkia?</p> <p>1. Alharb Walmashakel Aldakhilia 2. Alamal 3. Altaleem 4. Alelaj 5. Ziaret Alakareb</p>	<p>ما هو سبب قدومك إلى تركيا؟</p> <p>1- الحرب و المشاكل الداخلية 2- العمل 3- التعليم 4- العلاج 5- زيارة الأقارب</p>	2
<p>3- Lematha Ikhtarta Turkey?</p> <p>1. Furas Alamal 2. Aldemokratia 3. Lanaha Kareeba Men Baladi 4. Lan Alroteen Fiha Akal</p>	<p>لماذا اخترت تركيا؟</p> <p>1- توفر فرص العمل 2- لأنها بلد ديمقراطي 3- لأنها قريبة من بلدي 4- لأن الروتين فيها أقل</p>	3
<p>4- Hal Sabaka Wa Zurta Turkia?</p> <p>1. Nam 2. La</p>	<p>هل سبق و أن زرت تركيا؟</p> <p>1- نعم 2- لا</p>	4

<p>5- Ma Man Ataita Ela Huna?</p> <p>1. Liwahdek</p> <p>2. Ma Ailatek</p> <p>3. Ma Akribaek</p> <p>4. Ma Jeeraneke</p>	<p>مع من أتيت إلى هنا؟</p> <p>1- لوحدي</p> <p>2- مع عائلتي</p> <p>3- مع أقاربي</p> <p>4- مع جيرانني</p>	<p>5</p>
<p>6- Nerede ikamet ediyorsunuz?</p> <p>a- akrabalarımın yanında kalıyorum</p> <p>b- kiralık evde kalıyorum</p> <p>c- kamplarda kalıyorum</p> <p>d- park ve bahçelerde kalıyorum.</p>	<p>أين تقيم أو تسكن؟</p> <p>1- مع أقرباءك</p> <p>2- في بيت للإيجار</p> <p>3- في المخيمات</p> <p>4- في الحدائق و المنتزهات</p>	<p>6</p>
<p>7- Arapça dışında dil biliyor musunuz?</p> <p>1- hayır</p> <p>2- türkçe</p> <p>3- kürtçe</p> <p>4- başka</p>	<p>7. هل تتكلم أي لغة إضافة إلى العربية؟</p> <p>1- لا</p> <p>2- التركية</p> <p>3- الكردية</p> <p>4- أخرى</p>	<p>7</p>

<p>8- Hal Hunaleka Ahadun Men Ailateka Ma Zala Fee Suria?</p> <p>1. La</p> <p>2. Fakat Umee Wa Abee</p> <p>3. Zawjatee Wa Awladee</p> <p>4. Abee Wa Umee Wa Zawjatee Wa Awladi</p>	<p>هل هناك أحد من عائلتك ما زال في سوريا؟</p> <p>1- لا</p> <p>2- فقط أمي و أبي</p> <p>3- زوجتي و أولادي</p> <p>4- أبي و أمي و زوجتي و أولادي</p>	<p>8</p>
<p>9- Lematha Ekhtarta Gaziantep?</p> <p>1. Alamal Mawjood</p>	<p>لماذا اخترت مدينة غازي عنتاب؟</p> <p>1- توفر العمل</p> <p>2- لدي أقرباء</p>	<p>9</p>

2.Ladika Akraba 3.Lanaha Kareeba Men Madeenateka	3- لأنها قريبة من مدينتي	
10- Hal Thahabta Ela Madeena Ukhra? 1.Nam 2.La	هل ذهبت إلى مدينة أخرى? 1- نعم 2- لا	10
11- Min Aya Madeena Dakhalta Ela Turkia? 1.Gaziantep 2.Kilis 3.Sanliurfa 4.Ukhra	من أي مدينة دخلت إلى تركيا? 1- غازي عنتاب 2- كلس 3- شانلي أورفا 4- مدينة أخرى	11
12- Hal Ladika Amal Thabet? 1.Nam 2.La	هل لديك عمل ثابت? 1- نعم 2- لا	12
13- Kaifa Wajata Amalak? 1.Ahadun ma Sadani 2.Ana Bahthtu Anhu 3.Alsuryoon Sadunee 4. La Ahada Sadani	كيف وجدت عمالك? 1- ساعدني أحد ما 2- بحثت عنه بنفسي 3- ساعدني بعض السوريين 4- لم يساعدي أحد	13
14- Munthu Mata Wa Anta Tamal? 1.Akal Min 3 Ashhur 2.6 Ashhur 3.12 Shahr 4.Akthar Min Sana	منذ متى و أنت تعمل? 1- أقل من 3 أشهر 2- 6 أشهر 3- 12 شهرًا 4- أكثر من سنة	14
15. Fe Ay Majal Tamal? a. Ana Amal Fe Alkhubz b. Ana Anathef Almanazel c. Ana Ahmel Alashia	في أي مجال تعمل? 1- صناعة الخبز 2- تنظيف المنازل 3- حَمَال	15

Lilakhareen d. Ana Amal Aamel e. Garson Fi Matam f. Gair Thalek	4- عامل 5- نازل (غرسون) في مطعم 6- أعمال أخرى	
--	---	--

16. Kam Takhut Kul Shahr a. Akal Min 100 TL b. Bain 100 wa 500 TL c. Bain 500 wa 1000TL d. Akthar Min 1000 TL	كم هو أجرك الشهري؟ 1- أقل من 100 ليرة 2- بين 100 و 500 ليرة 3- بين 500 و 1000 ليرة 4- أكثر من 1000 ليرة	16
17. Hal Almaash Kafi lak? a. Nam b. La	هل أجرك الشهري كاف لك؟ 1- نعم 2- لا	17
18. Hal Tursel Ay Mal Ila Suria? a. Kalil Jidan b. Mothamah c. La Ursel Lanah Gair Kafi d. Laisa Ladia Ahad Fi Suria	هل ترسل أي من المال الذي تكسبه هنا إلى سوريا؟ 1- قليل جداً 2- معظم المال 3- لا أرسل شيئاً لأن المال غير كاف 4- ليس لدي أحد في سوريا	18
19. Hal Wajahta Aya Mashakel Fi Makan Amalak? a. La yuameluny bishakel Mukhtalef b. La Yuhebunany lani muhajer wa Akhuth Alkalil Min Almal? c. Yusaedunani Lani Muhajer	هل واجهت أي مشاكل في مكان عملك؟ 1- لا يعاملوني بشكل مختلف 2- لا يحبوني لأنني مهاجر و أرضى بالأجر القليل 3- يساعدوني لأنني مهاجر	19
20. Kaifa Yuameluka Alnas Fi Alshare? a. La Fark Fi Almuamal b. Ladihem Nathra Sayea	كيف يعاملك الناس في الشارع؟ 1- لا فرق في المعاملة 2- لديهم نظرة سلبية 3- يساعدوني لأنني مهاجر	20

c. Yusaiduni lanni muhajir		
21. Hal Tureed Alawda Ela Suria baadal harb? a. Mubashar b. Ureed Albaka Li Fatra c. Sabka Tawal Hayati Huna	هل تريد العودة إلى سوريا بعد الحرب? 1- فورًا 2- أريد البقاء لفترة 3- سأبقى هنا مدى الحياة	21
22. Kaç yaşındasınız? a-12-18 b-18-30 c- 30-45 d-45-60 e- 60 dan fazla	كم عمرك? 1- 12 – 18 2- 18 – 30 3- 30 – 45 4- 45 – 60 5- أكبر من 60	22
23. cinsiyetiniz nedir. a-erkek b-kadın	ما هو الجنس? 1- ذكر 2- أنثى	23

24- Ma huwa mustawaka at-taalimi? a- ummi (laa akrau wa la aktub) b- anhaitu at-taalim al-asasi c- anhaitu at-taalim ath-thanawi d- anhaitu at-taalim al-jamii e- anhaitu ad-dirasaat al-ulya (majister aw doktorah)	ما هو مستواك التعليمي? 1- أمي (لا أقرأ و لا أكتب) 2- أنهيت التعليم الأساسي 3- أنهيت التعليم الثانوي 4- أنهيت التعليم الجامعي 5- أنهيت الدراسات العليا (ماجستير أو دكتوراه)	24
25- Ma hiya haalatuka al-ijtimaiyya? a- aazab b- mutazawwij c- mutallak	ما هي حالتك الإجتماعية? 1- أعزب 2- متزوج 3- مطلق 4- أرمل	25

d- armal		
26- Hal ladaika awlaad? a- naam, ladayya ..... b- laa, laisa ladayya awlaad	هل لديك أولاد؟ 1- نعم، لدي ..... من الأولاد 2- لا، ليس لدي أولاد	26
27- Hal jamiiu awlaadika ala kaidil hayat? a- naam b- laa, ...	هل جميع أولادك على قيد الحياة؟ 1- نعم 2- لا،	27

Anket Soruları

1. kaç yıldır Türkiye’de siniz.

a-3 ay

b-6 ay

c-1 yıldan fazla

d-2 yıldan fazla

e- savaş başladığından beri

2. Türkiye'ye gelmenizin temel amacı nedir?

a- savaş ve iç karışıklıktan uzaklaşmak

b- iş

c. eğitim

d. tedavi

e. akraba ve tanıdık ziyareti

3.ülke olarak Türkiye’yi tercih etme sebebiniz nedir?

a- ekonomik açıdan daha çok fırsat olması

b-demokratik olması

c- yaşadığım yere yakın olması

d- bürokratik açıdan girişin kolay olması

4-türkiye ye daha önce geldiniz mi?

a- evet

b-hayır

5-buraya gelişinizde (son geliş) kiminle geldiniz?

a-tek başıma geldim.

b-ailemle geldim

c-akrabalarımle geldim

d-yakın çevre ve komşularıyla geldim.

6.nerede ikamet ediyorsunuz

7Arapça dışında dil biliyor musunuz

8. Suriye’de yaşayan aile üyeniz var mı?

a-yok

b-sadece annem babam

c-eşim ve çocuklarım

d-annem babam,eşim ve çocuklarım

9. Gaziantep’i tercih etme sebebiniz nedir?

a- ekonomik açıdan imkan fazla iş olanakları mevcut.

b- tanıdıklarım/akrabalarım var.

c- yaşadığım yere en yakın şehir Gaziantep idi.

10.daha önce başka bir şehirde yaşadınız mı?

a-evet

b-hayır

11.türkiyeye hangi şehirden giriş yaptınız?

a- Gaziantep

b-Kilis

c-Şanlıurfa

d-diğer....

12. şu an sürekli bir işte çalışıyor musunuz?

a-evet

b-hayır

13.çalışıyorsanız çalıştığınız işi nasıl buldunuz?

a-tanıdıklarım yardımcı oldu

b-kendim iş başvuruları yaptım

c- buradaki önceden gelmiş Suriyeli göçmenler yardım etti.

d- kimse yardım etmedi, kendim iş kurdum.

14 ne kadar süredir çalışıyorsunuz?

a-3 aydan az

b-3-6 ay

c-6-12 ay

d-1 yıldan fazla

15. hangi işte çalışıyorsunuz?

a-sokaklarda ekmek vb. şeyler sattım.

b-evlere temizliğe gittim.

- c-hamallık yaptım.
- d- Gaziantep organize sanayide çalıştım.
- e- Restoranlarda garsonluk yaptım.
- f- diğer.....

16 ne kadar para kazanıyorsunuz?

- a-100 tl den az.
- b- 100-500 arası
- c- 500-1000 arası
- d- 1000 tl den fazla

17 kazancınızın yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?

- a-evet
- b-hayır

18. kazandığınız paradan Suriye'ye gönderiyor musunuz?

- a-az bir kısmını gönderiyorum
- b- çoğunu gönderiyorum
- c- gönderemiyorum geçimimi ancak sağlıyorum.
- d- göndermiyorum çünkü Suriye'de kimsem yok.

19. yaşadığınız iş yerinde göçmen olduğunuz için farklı muamele görüyor musunuz?

- a-farklı bir tepki görmüyorum.
- b-göçmen olduğum ve düşük ücretle çalıştığım için benden hoşlanmayanlar var.
- c-göçmen olduğum için bana özellikle yardım ediyorlar.

20 günlük yaşamınızda şehir halkı tarafından nasıl karşılanıyorsunuz?

- a-sorun yok farklı bir tepki görmüyorum.
- b-göçmen olduğum için benden hoşlanmayan ve bana kötü gözle bakanlar var.
- c- göçmen olduğum için bana özellikle yardım ediyorlar.

21 savaş bitince dönmeyi düşünüyor musunuz?

- a-hemen dönmek istiyorum
- b-belli bir süre daha kalıp gitmeyi planlıyorum
- c-hayatıma burada devam etmek istiyorum.

22. Kaç yaşındasınız?

- a-12-18
- b-18-30
- c- 30-45
- d-45-60
- e- 60 dan fazla

23. cinsiyetiniz nedir.

- a-erkek

b-kadın

24.Eğitim durumunuz nedir?

25.medeni haliniz nedir

a-evli

b-bekar

c-dul

d-boşanmış

26.çocuklarınız var mı?

a-var

b-yok

27. hepsi hayatta mı?

a-evet

b-hayır

Transkript

Katılımcı 1

Soru: genel olarak Suriyeliler hakkında ne düşünüyorsunuz?

K1:yoğun bir şekilde iş programımız olduğundan dolayı, aslında çok izole bir şekilde yaşadığımızdan dolayı, Suriyelilerle çok iççeliğimiz çok bir gözlemimiz olmuyor maalesef.

Soru: günlük hayatta hiç karşılaşmıyor musunuz ,ne kadar etkileşime giriyorsun.

K1:günde sadece bir iki kişi görüyorum, o da sadece yanımızdan geçip gidiyor.

Soru: Suriyeli dilenciler rahatsız edici bir konumu oluyor mu yoksa siz bizzat gidip yardım mı ediyorsunuz.

K1:ayda yılda bir çarşıya gidersek, orada tek tük karşılaşıyoruz. Antep'li yerli dilencilerde var özellikle Suriyeli dilenciler diye bir durum yok. Suriyeliler Antep'in en iyi yerlerinde de var en kötü yerlerinde de var orta ayar yerlerinde de var. Antep'in her bir tarafına dağılmış bir durumda, çok zenginlerini de gördüm Suriyelilerin, her konumda Suriyeli var.

Ben günlük hayattaki etkisine ekonomisine, iş hayatındaki etkisi hakkında ne düşünüyorsun, burada olmaları konusunda ulaşımda nasıl etki ediyor.

K1: Suriyelilerin gördüğüm kadarıyla kiralari artırma konusunda olumsuz bir etkisini görüyorum. Aynı şekilde Antep'in ekonomisine restoranlar açısından katkıda bulunduğunu gördüm.

Soru: ne kadar kira veriyorsunuz şu an?

K1:600 lira kira veriyorum 1+0,tek bir odaya, normalde Suriyelilerin gelmesinden önce 350-400 lira olan kira şu an 600 lira, emlak açısından bayağı bir olumsuz yansıdığını

görüyorum. Restoranlar açısından özellikle yemeklerle ilgilendiğim için, çok güzel yemek yapan restoranlarda var, yemekler tatlılar.

Soru: iş hayatı konusunda nasıl etkileri oluyor, çalıştığın kurumda Suriyeliler var mı?

K1:iş arkadaşı olarak, daha önceden kısmi zamanlı arkadaşlarım oldu.

Soru: olumlu veya olumsuz bir etkisi oldu mu?

K1:olumlu veya olumsuz etkisini görmedim. burada durmaları gerekir. Sonuçta ülkelerinde savaş var yani, birilerinin bir şekilde yardımcı olması lazım. Bu en yakın komşusu olarak bize düşüyor.

Soru: Ulaşım ve trafik açısından ne düşünüyorsun?

K1:Şimdi trafik sorunu ilk geldiklerinde Arapça plaka kullandıklarında problem oluyordu, çünkü trafikte hata yapanların tespit edilmesi çok zordu, plakalar değiştikten sonra bu sorun epey çözülmüş oldu.

Soru: Metrolarda ve otobüslerde sıkışıklık yaptıklarını düşünüyor musun?

K1:Normalde de vardı. Çok olumsuz olarak etkilemedi.

Soru: genel olarak Antep ekonomisine katkıları nedir?

KB: bazı gençlerin çalışmadıklarını görüyorum, sadece tüketici konumdadılar, yarı yarıya çalışmama durumu var. Çalışması gereken insanlar, üretmeden sadece tüketiyorlar.

Soru: Ahlaki açıdan ne etki ediyor?

K1:Ahlaki bozduğunu düşünmüyorum, sonuçta onlarda Müslüman kendi dinini yaşıyorlar, olumsuz bir şey gözlemlemedim.

Katılımcı 2

Soru: Gaziantep'teki Suriyelilerin durumları hakkında ne düşünüyorsun.

K2:Ben Suriyelilerin ekonomiye kesinlikle zarar verdiklerini düşünüyorum. Onlar maddi açıdan sıkıntıda oldukları için. Bedelinin çok daha altında çalışıyorlar. Nereye gitseniz Suriyeliler çalışıyor. Gaziantep'in yerli halkı işten çıkarıldı bu sebepten dolayı. Sanayide usta Suriyeli işçi alıyor mesela, artı sizlerin de malumu onlar geldikten sonra kira fiyatları fırladı gitti. Şuan yetişemiyoruz. şu an normal standart bir aile yaklaşık 1000 lira 1100 lira kira veriyor. Şu an ben 1500 ödüyorum ama ben standartta üzerinde bir evde oturuyorum. Onlar olmasaydı 1000 liraya oturuyor olurum. Diğer insanlarda 600 e oturuyor olurdu.4,5 5 yıldır buradalar. benim tanıdığım bir sürü arkadaşım var Suriyeli. Şu an onlar bile Antep'ten şikayet ediyorlar. Onlar geldiler Antep'te durdular, onların yüzünden, diğer sebeplerde var ama çoğu onların yüzünden, Antep'in sosyoekonomik yapısı bozuldu. sonra onların çoğu şu an gidiyorlar, batıya doğru göç ediyorlar, fakat biz gidemiyoruz. Şu an onlar bizden daha avantajlı. Hem bozuyorlar hem gidiyorlar. Gittikleri yeri de bozacaklar muhtemelen.

Kültürel olarak yakın bulmuyorum kesinlikle, fakat dini olarak yakın olduğumuzu düşünüyordum, onun da alakalı olmadığını düşünüyorum. İkimizde aynı dine inandığımız için ortak yönlerimiz olacağını zannediyordum ama öyle değilmiş, ne kültür ne de dini o tarz şeylerimiz olmadığını düşünüyorum. Bunların kalıcı olacağını düşünüyorum. Dünyada Suriyelilere en iyi davranan halk ve ülke biziz. Avrupa çok kısıtlı alıyor ve aldıklarına insan muamelesi yapmıyor. Bundan dolayı gideceklerini zannetmiyorum ve burada kalmalarına kesinlikle iyi gözle bakmam. Türkiye sosyoekonomik açıdan karmaşık bir ülke bu açıdan daha karmaşık oldu. Suriyelilerin gelmesiyle bizim özellikle güvenlik noktasında çok büyük zafiyetlerimiz ortaya çıktı. Açığımız kapılardan bir çok terör örgütü cirit atıyor. Biz savaştan kaçanlara her zaman kapı açarız ama ben yapılan bu işin plansız programsız yapıldığını düşünüyorum. Uzun vadede çok ağır hesaplar ödeyeceğimizi düşünüyorum.

Soru: Suriye'deki insani krizin büyümesi durumunda daha fazla mültecinin gelmesi durumunda ne düşünürdünüz?

K2: böyle devam ederse ben bu ülkeyi terk edeceğim. Buna artık katlanamıyorum. Ben de tutup başka bir ülkeye gidip orada yaşamaya karar vereceğim, çünkü bu ülke artık benim ülkem olmaktan çıkmak üzere.

Şuan dahil mütemadiyen ısrarla yardımlarda bulunuyorum Suriyelilere. Çocuklu Suriyeli ailelere yardımcı oluyorum. Savaş devam ettiği süre zorla gönderilmelerini istemeyiz. Çünkü ölüme terk etmek olur. Savaş bittikten sonra kesinlikle ve kesinlikle ülkelerine gitmelerini ya da bizim ülkemizin dışına çıkmalarını istiyorum,planlı bir şekilde gönderilmesini istiyorum.

Soru: Suriyelilere toplu şiddet uygulamaları oldu ne düşünüyorsunuz.

K2:bunun aşırı bir tepki olduğunu düşünüyorum. Bu konu bayan Suriyelerin namusu konusunda bir sürü yaşandı. Suriyeli aynı binada ya da aynı sitede oturmak istemiyorum. Kimseyi Suriyeli veya Afrikalı diye ayırmıyorum. Kimin kim olduğu belli değil. buna ailem için dikkat ediyorum. Yaşadığım sitedeki Suriyelilerin kağıtları pasaportları var. Direkt savaştan gelen insanlar değil.

Soru: Avrupa'yla yapılan geri kabul anlaşması hakkında ne düşünüyorsunuz.

K2: Kesinlikle karşıyım

Katılımcı 3

Soru: Gaziantep te yaşayan Suriyeli göçmenler için ne düşünüyorsunuz?

K3: Ben ekonomik olarak destek olduklarını düşünmüyorum yük olduklarını düşünüyorum. Onların gelmesiyle pahalılık arttı. Antep'te yaşadığım için bunu net bir şekilde görebiliyorum. Onlar gelmeden önce ve geldikten sonra bir fiyat karşılaştırması yaparsak bunu çok net bir şekilde görebiliriz.

Uyum noktasında bir sıkıntı yaşayacaklarını zannetmiyorum. Antep'e şu an adapte olmuş durumdalar.

Soru: Suriyelileri kültürel olarak yakın buluyor musun?

K2: Antep'lilere bayağı yakınlar. Arada çok bir mesafe olmadığı için, bir de aynı dine inandıkları için. Arada bazı farklılıklar olsa da ,büyük bir fark yok.

Soru: Suriyelilerin kalıcı olacaklarını düşünüyor musun?

K2:Ben savaş bitince büyük bir çoğunluğunun gideceğini düşünüyorum. Kendi memleketleri olduğu için Suriye. İnsan ne olsa kendi memleketinde kendini rahat hisseder. Zaten ben bir kaç tanesiyle görüşmüştüm bu konuda. Kesinlikle döneceklerini söylediler bana. Burada kalacak olanlar da burada iş gücü kurmuş insanlar. Onlar da gitmese bile bura ile irtibatları azalır diye düşünüyorum. Suriye'ye sık sık gidip gelirler. Onlar da ileriye doğru tekrar giderler.

İnsanı krizin artması durumunda daha fazla mülteci .....

Adam akıllı plan yapıldıktan sonra benim açımdan bir sıkıntı olmaz. İnsanların ölümü itilmesi çok yanlış bir düşünce de, plan yapmadan onları direkt almak ciddi sıkıntılar verebilir. Buradaki insanların ister istemez gerginliğini artırır. Düzeni bozar. Bu da insanların onlara bakışını değiştirir, şefkat ve anlayış yerine kötü gözle bakarlar. Geldikleri zaman sadece Antep'e değil civar illere de dağıtım olmalı. Ciddi anlamda ilgilenilmeli. Bu durum kiraların artması gibi durumlara sebebiyet vermemeli.

Suriyelilere şahsi olarak yardımda bulundum.

Savaş hali devam ederken kesinlikle gönderilmelerini istemem. Savaş bitince zorla olmasa da gitmeleri için ciddi teşvikler yapılmalı.

Suriyelilere geçenlerde uygulanan tepkiyi tabii ki aşırı bir tepki olarak görüyorum. Bir kişinin yaptığı hatayı bütün insanlara mal etmek doğru değil. Her milletten çıkar bu tipler, sanki bizim milletimiz çok mu temiz?

Bulduğumuz binada Suriyeli yok olsa da sıkıntı yaşayacağımı zannetmiyorum. Suriyeli göçmenlerin gelmesiyle terör olaylarının artmasıyla arasında bir ilişki olduğunu zannetmem.

Avrupa'yla yapılan geri kabul anlaşması hakkında ne düşünüyorsun?
Kesinlikle buraya gönderilmesini tasvip etmem.

Katılımcı 4

Soru: Gaziantep'de yaşayan Suriyeliler hakkında ne düşünüyorsunuz?

K4:Destek olduklarını değil yük olduklarını düşünüyorum. Çalışmıyorlar ki, şirketler sigortasız çalıştırıyorlar, devlette bunlara göz yumuyor, alan razı veren razı.

Düzeni bozduklarını düşünüyorum. Uyum sağlamıyorlar. Kaç yıl geçti uyum sağlamıyorlar. Oluk oluk geliyorlar kendi mahallelerinde kendi çetelerini kuruyorlar. Türkleri rahatsız ediyorlar, taciz ediyorlar. Trafiğe alışmamışlar, eski külüstür arabalarıyla trafikte terör estiriyorlar, Saa, sad plaka görüyorsam uzak duruyorum ben şahsen.

Din olarak kendimi yakın hissediyorum fakat din onlara kendimi yakın hissetmiyorum, bu konuda sıkıntı var maalesef, sokaklarda caddelerde bunu görüyoruz. Bunun Türkiye'nin elinde patlayacağını düşünüyorum, kalıcı olacaklarını düşünüyorum. Gitmeleri çok uzun zaman sürecek. Çünkü Türkiye kadar rahat ettikleri bir yer yok. Ne Irak'ta ne Suriye'de. Yavaş yavaş dükkanını açan var iş kuran var, yavaş yavaş araya sızıyorlar, kalıcılar. Kimlik bile vermişler adam gösterdi kimlik numarasını, Adam bizim oğlumuzun evladımızın giremediği üniversiteye puansız giriyor. Benim bir tanıdığım var bunun kızı Çukurova (üniversitesinde) okudu bir bölümü, beğenmedi Gaziantep üniversitesine geçti, Gaziantep'te İngiliz dili ve edebiyatı okudu. Canım sıkılıyor ,ailemi özledim falan diyordu. Daha sonradan öğrendim ki Çukurova üniversitesi İngilizce öğretmenliğine geçmiş, puansız neysiz. Bizim evladımız geçemiyor, benim kuzenim kazanamıyor, kimin sırasını alıyorsun, kontenjandan giriyorlar.

İnsani krizin büyümesi durumunda daha fazla mültecinin alınmasını da istemiyorum, olumsuz bakıyorum.

Soru: Şahsi olarak yardımda buldunuz mu?

K4: Şahsi olarak yardımda bulunuyorum. Bak orası insanlık olarak farklı, adamın karnını filan doyorursun, o bizim insanlık görevimizdir. Benim tepkim kültürel sorunlar sadece.

Soru: Savaş bitince gerekirse zorla gönderilmesini ister misin?

K4: Savaş bitince zorla gönderilmelerini isterim, çünkü onların vatani Türkiye değil Suriye kendi topraklarında yaşasınlar. Suriyeli onlar Türk değil. Savaş devam ederse onları oraya göndermek zalimlik olur. Savaş bittikten sonra gitsinler.

Soru: Suriyelilere yapılan şiddet içerikli muameleler için n4e düşünüyorsun?

K4: Aşırı bir tepki olarak görüyorum. Genelleyemezsin, sadece taşkınlık yapanları döveceksin.

Bulduğum binada Suriyeli yok. İş o kadar çığırından çıkmış ki adam diyor "bu apartmanda Suriyeli yok burası temiz diyor. "ben şu ana kadar Suriyelilerin kaldığı binada kalmadım kalmak da istemem.

Terör örgütleriyle dolaylı olarak ilişki kuruyorum direkt değil, kötü niyetli insanlar fırsat bilip onları kullanıyor olabilir.

Soru: Geri kabul anlaşması hakkında ne düşünüyorsun?

K4: Vatandaş aç millet aç Avrupa vizesi nesine ya. Adam başka şehre gidemiyor. Vizeler kalkmış neyine adam daha otobüs bileti alamıyor. Ülkeye giren paranın da bir işe yarayacağını düşünmüyorum, bu tamamen aldatmaca. Avrupa ülkeleri Türkiye'den daha akıllı zeki, kesinlikle işlerini biliyorlar. Babalarının hayrına iş yapmazlar. Benim bu konudaki düşüncelerim olumsuz kesinlikle. Adamlar kalifiye Suriyelileri alıyor dışışidiri hakimidir avukatıdır, işsiz olanları Türkiye'ye yolluyor.

Katılımcı 5

İş alanı açısından, bizimkiler açısından kötü oldu onlar(Suriyeliler) daha farklı bir fiyata çalıştıkları için. Onlar daha çok tercih edildi, işsizlik fazlalaştı.

Soru: Kendinizi kültürel olarak yakın buluyor musunuz?

K5: Evet (kültürel olarak) bir fark göremiyorum, yakın buluyorum. Komşularım var Suriyeli, görüşüyoruz, konuşuyoruz, bir zararları yok. Uyumsuz olsalar da uymaya çalışıyorlar.

K5: yüzde 25'i kalır diye düşünüyorum. Daha çok Suriyelilerden fakirler var. Varlıkları rahatsız etmiyor hiç bir şekilde.

Bazen onlar hakkında konuşurlar, geldiler bozdular falan, yani aşağılayıcı bir şekilde konuşuyorlar. Ben üzüldüğüm gelen herkes kendi nasibiyle gelmiştir. Benim için tek olumsuz yön işsizlik fazlalaştı, başka olumsuz bir şey yok. Türkiye'ye ayak uydurmaya çalışıyorlar zaten.

Katılımcı 6

Öncelikle kültürel olarak güzel uyum sağladıklarını düşünüyorum. Çünkü Arap halklarıyla bizim ortak geçmişimiz var. Müslüman olmaları hasebiyle, aşağı yukarı benzer yaşantılara sahibiz, ufak tefek kültürel farklılıklar olsa da. Normal hayata hızlı uyum sağladıklarını düşünüyorum.

Ekonomik olarak olumlu katkıları olmuştur. Normal vatandaşa olumsuz katkıları olmuş olabilir. Onların da işe ihtiyacı var, zaten Türkiye'de de işsizlik problemi vardı. Normal vatandaşın bir nevi işlerini elinden aldılar. İşsizliğin daha da derinleşmesine sebep olmuş olabilirler. Normalde var olan işsizliği daha da artırdıklarını düşünüyorum. Esnaf açısından ekonomik olarak iyi olmuştur. Müşteri müşteridir ona göre. Bu açıdan iyi olmuştur. Aynı zamanda kültürel olarak da, çok yakınlar coğrafi olarak. Ortadoğu halkları olarak kültürel yönlerimiz fazla.

Oturduğumuz apartmanda Suriyeli yok ama gündelik hayatta çok görüyoruz. Yan binada var, annemin onlarla çok konuşamasa da pozitif bir ilişkisi var. Şahsi olarak yardım etmedim rast gelmedi.

Onlar bizi rahatsız etmedi, normal bir insanın rahatsız etme ihtimali neyse onların rahatsız etme ihtimali odur.

İşler yoluna girince(savaş bitince) geri gideceklerini zannetmiyorum. Savaş bite bile bence çoğunluğu burada kalır. Çünkü artık buraya alışmış olurlar. Sonuçta Türkiye beğenilmeyecek bir yer değil. Yeterince uyum sağladılar. Tek uyumsuzluk noktası dil olsa gerek. Onların bize, bizim insanımızın onlara bakışı güzel. İnanılan ortak dinin bunda etkisi var. Kaynaşma da en etkili olan din. Ermenistan'dan birileri gelse İran'dan birileri gelse, Şiiiler gelse bu boyutta olmayabilirdi.

Katılımcı 7

Ekonomik olarak kira yönünden, işsizlik açısından bizinkiler ikinci planda kalıyor. Ulaşımında bazen ücretsiz biniyorlar.

Savaş birince zengini burada kalır fakiri gider. kırsal kesimde kalanı gider, dilenenler gider, zenginler kalır çünkü iş yerleri açmışlar, berberler dükkanlar stüdyolar. Bunlar gitmezler. Suriyelilerle pek iç içe değilim pek ilgilenmiyorum.

Katılımcı 8

Soru: Genel olarak Suriyeli sığınmacılardan memnun musunuz?

K8: Ben hiç memnun değilim. Etrafımda ne kadar insan varsa hiç memnun değil. İnsanlıkla hiç alakaları yok, elimden gelse şu an dışarı koyarım.

Soru: Sığınmacıların düzeni bozduklarını düşünüyor musunuz?

K8:Düzeni bozuyorlar hem de nasıl bozuyorlar. 5-6 sene sonra Gaziantep'te ve ülke çapında çok problemleri olacak. Bunların anarşistlikleri var, dolandırıcılıkları var, kapkaççılıkları var. Bir kaç tane sanayi yatırımı yapan da var ama, parmakla gösterilecek kadar az, ona da hiç gerek yok, onların sayesinde ekonomimiz düzelecek değil.

Soru: Kültürel olarak kendinizi Suriyelilere yakın görüyor musunuz?

K8:kültürel olarak çok uzak görüyorum. Dinlen falan ilgileri yok ki.(sadece) namaz kılmakla Müslüman olunmaz ki. Temizlik imandandır diyoruz, temizlikle alakaları yok. Yiyip yiyip her yere atıyorlar. Biz vatandaş olarak gidip parkta oturamıyoruz. Bunlarda azıcık şeref haysiyet olsa gidip memleketlerini savunurlar.

Soru: Sığınmacıların savaştan sonra geri gideceklerini düşünüyor musunuz?

K8:Çoğu kalıcı olur, başımıza bela olur.

Soru: İnsani krizin büyümesi durumunda daha fazla mülteci gelirse bu durumu nasıl karşılırsınız?

K8:Valla ben kökten karşıyım.

Soru: Sığınmacılara şahsen yardımda bulundunuz mu?

K8:geldikleri zaman yardımcı oldum. Ama hata etmişim. geberseler dönüp bakmak istemiyorum.

Soru: Savaş bittikten sonra ya da savaş esnasında zorla da olsa geri gönderilmelerini ister misiniz?

K8:Savaş esnasında da olsa zorla geri gönderilmelerini isterim.

Soru: Sığınmacılara karşı yapılan şiddet olayları hakkında ne düşünüyorsunuz?

K8: Bunun gibi çok olay oldu. Bu tip şiddet uygulamaların her tarafta aşırı şekilde olması lazım.

Soru: Suriyeli sığınmacılarla aynı apartmanda ya da aynı sitede yaşamak sizin için bir sorun teşkil eder miydi?

K8: Allah göstermesin, değil komşu aynı mahallede bile olmak istemiyorum vallahi.

Soru: Sığınmacıların terör olaylarıyla bağlantıları olduğunu düşünüyor musunuz?

K8: Olabilir, büyük bir ihtimalle de var, bayağı bir var, az da değil (işid kaynaklı terör olaylarının artmasıyla.)

Soru: Avrupa'yla yapılan geri kabul anlaşmasını destekliyor musunuz?

K8:Hayır hiç bir şekilde desteklemiyorum. Bizim onların 3 milyar eorosuna ihtiyacımız yok. Biz namusumuzla şerefimizle yaşamak istiyoruz. O (Avrupalılar)kalburüstü kimseleri alıyorlar bize de gereksizleri veriyorlar.

Katılımcı 9

Soru: Genel olarak Suriyeli sığınmacılar hakkında ne düşünüyorsunuz?

K9:Ben açıkçası yük olduğunu düşünüyorum. Ev kiraları yükseliyor. Suriyelileri çalıştırıyorlar, işsizlik artıyor. Ben çok zararlarının olduğunu düşünüyorum. Uyum sağladıklarını da düşünmüyorum. İnsanlıkları biraz problemlı, bir kaç arkadaşım da var samimi olmamakla birlikte, değişik insanlar. Kendimi pek yakın bulmuyorum.

Soru: Kalıcı olacaklarını düşünüyor musunuz?

K9: Kalıcı olacaklarını düşünüyorum, savaş bitince gitmelerini istiyorum.

Soru: İnsani krizin artması durumunda Daha fazla sığınmacının gelmesini nasıl karşılırsınız?

K9: Gelmelerini pek olumlu görmüyorum, şu karışık zamanda.

Soru: Hiç şahsi yardımda bulundunuz mu?

K9:Şahsi yardımda bulundum.

Soru: Savaş bittikten sonra ya da savaş esnasında zorla da olsa geri gönderilmesini destekler misiniz?

K9: Savaş esnasında göndermek kötü bir şey çoluk çocuk, kötü oluyor.

Soru: Sığınmacılara karşı yapılan şiddet olayları hakkında ne düşünüyorsunuz?

K9: Suriyelilere yapılan şiddet aşırı bir durum. Namus meselesi var ortada bu durum Suriyeli ve ya Türk olmasıyla alakalı değil.

Soru: Suriyeli sığınmacılarla aynı apartmanda ya da aynı sitede yaşamak sizin için bir sorun olur mu?

K9: Bulduğum binada Suriyeli var, bir sıkıntımız şahsi sorunumuz yok. Olmaması güzel olurdu.

Soru: Sığınmacıların terör olaylarıyla bağlantıları olduğunu düşünüyor musunuz?
K9: IŞİD kaynaklı terör olaylarının artmasıyla ilişki kuruyorum.

Soru: Avrupa'yla yapılan geri kabul anlaşmasını destekliyor musunuz?

K9: Avrupa'yla yapılan geri kabul anlaşmasını doğru bulmuyorum, gelmesinler mümkünse.

Katılımcı 10

Soru: Genel olarak Suriyeli sığınmacılar hakkında ne düşünüyorsunuz?

K10:Gaziantep piyasasına genel olarak baktığımız zaman iş piyasasında çalışıyorlar. Ben katkıda bulduklarını düşünüyorum.

2.kalabalık nüfusu olan Gaziantep Suriyelilerin gelmesiyle daha kalabalıklaştı ve bu sıkıntı oluşturuyor. Uyumsuzluk ve çatışma olabiliyor, ama genel olarak baktığımızda çok Suriyeli gelmesine rağmen beklendiği kadar sıkıntı oluşmadı.

3.Kültürel olarak yakın buluyorum özellikle mutfak açısından bir Hintli olsaydı ya da Çinli olsaydı sıkıntı çıkabilirdi. Bazen ev dekorasyonu için çağırıyoruz adam giderken selamün aleyküm diyor, bu insanın hoşuna gidiyor.

4.geçici gözükmüyor, kalıcı olurlarsa ileriye dönük sıkıntı çıkabilir, düşük ücretlerle çalışan Suriyeliler bu işlerde çalışanları kızdırabiliyor. Gitseler bile hepsi gitmez. Ben devlet sektörüm devlet olduğum için bana bir sıkıntı yok. İşverenler için değil işçiler için sıkıntı olabilir.

5.Gaziantepgöç noktasında doyum noktasına ulaşmış durumda daha fazla kaldırmaz. Daha fazla alınırsa insanlar farklı tavırlar alabilirler. Bundan sonra alınması krizlere yol açabilir.

6.evet az çok yardımda bulundum. Büyük boyutlarda değil.

7.savaş hali bittikten sonra gitmeleri taraftarıyım. Can güvenliği anlamında sıkıntı yoksa zorla gönderilmeleri taraftarıyım, savaş hali devam ederken gönderilmesi doğru olmaz.

9.Gaziantep gibi kalabalık bir yerde Suriyeliler olmasa bile bir çok şiddet olayı yaşanabiliyor. Bu tepkiyi doğru bulmuyorum. Bir Suriyelinin yaptığı davranışı hepsine mal edemeyiz, buna onay verirsek Türk-Kürt kavgasını da haklı bulmuş oluruz.

10.Bulduğum binada Suriyeli yok, ama sitede var, ama bir rahatsızlık duymadım şimdiye kadar.

11.Suriyelilerin gelmesiyle değil de sınır kapılarının kontrolünün iyi yapılmamasıyla alakalı diye düşünüyorum.

12.Bu anlaşmaya çok katılmıyorum, Avrupalılar bir vermeden nasıl 3 alırım diye düşünüyor. Burada binlerce Suriyeli olması ve ciddi bir sıkıntı olmaması rahat bir şekilde yaşadığımız anlamına gelmiyor. Biz nasıl Suriyelileri kucakladıysak herkesin bunu yapabilmesi gerekir. Ayrıca doyum noktasına ulaşılmış durumda daha fazla mültecinin buraya yerleştirilmesi doğru olmaz, herkes elini taşın altına koymalı, mülteciler kucaklanmalı ve pazarlık konusu edilmemesi lazım.

Benzer bir durum İran ve Ermenistan'la olsaydı oralardan göç olsaydı, Suriyeliler kadar olmazdı, ama ben çok ayırt etmezdim, insan olarak bakmak lazım.

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı ve Soyadı : Ali Kemal Gümüş
Doğum Yeri ve Tarihi : Bursa 1987
Medeni Hali : Bekar
İletişim Bilgileri : a.kemal2018@gmail.com
0506 701 0558 (GSM)

EĞİTİM

2001-2005 MustafaKemalPaşa Lisesi
2005-2009 Uludağ Üniversitesi İngilizce Öğretmenliği Bölümü
2012-2016 Anadolu Üniversitesi Sosyoloji Bölümü
2014-2018 Niğde Ömer HALİSDEMİR Üniversitesi Sosyal Bilimler
Enstitüsü Sosyoloji Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans
Programı

İŞ DENEYİMİ

2010-2011 Ardeşen Türk Telekom Lisesi
2011-2012 Halfeli İlkokulu
2014- Piri Reis Üniversitesi

YABANCI DİL

İngilizce YDS: 95
İspanyolca YDS: 71,25